

ეპილო ბალოტი

ტრავკუდრა

თარგმანი
ვასტანკ
ბენუკელისა

მოქმედი პირები

ემილია გალოტი.
 ოდორდო გალოტი } ემილიას მშობლები
 კლაედია გალოტი }
 პეტორე გონზაგა, გვასტალის პრინცი.
 მარინელი, პრინცის კამერპერი.
 კამილო როტა, პრინცის ერთ-ერთი მრჩეველი.
 კონტი, მხატვარი.
 გრაფი აპიანი
 გრაფის ასული ორსინა.
 ანჯელო და რამდენიმე მსახური.

მოქმედება პირველი

სცენა წარმოადგენს პრინცის კაბინეტს.

გამოსვლა პირველი

პ რ ი ნ ც ი. პ რ ა ნ ც ი ს კ ა მ ე რ დ ი ნ ე რ ი.

პ რ ი ნ ც ი (სამუშაო მაგიდასთან, როგორც აწყვია უამრავი წერილები და ქაღალდები. ზოგიერთ მათგანს იგი ათვალიერებს). საჩივრები, მხოლოდ საჩივრები! თხოვნა და მხოლოდ თხოვნა!.. პირდაპირ თავის მომამბურებელია! კიდევაც რომ შურთ ჩვენი ბედი!.. ყველასთვის დახმარების გაწევა რომ შეგვეძლოს, ეს კიდევ მესმის, მაშინ მართლაც ღირდა ჩვენი ბედი შეხარბებოდათ... ემილია! (ხსნის ერთ-ერთ თხოვნას და ხელმოწერას დასცქერის.) ემილია?.. მაგრამ ეს ვიღაც ემილია ბრუნესკია და არა გალოტი. არა ემილია გალოტი!.. მაინც რა სურს ამ ემილია ბრუნესკის? (კითხულობს.) ბეკერს მოითხოვს, ძლიერ ბეკერს... თუმცა მას ხომ ემილია ჰქვია. თანახმა ვარ! (ხელს მოაწერს და დარკავს; შემოდის კამერდინერი.) მრჩეველთაგან მისაღებ დარბაზში ჯერ არავინა?

კ ა მ ე რ დ ი ნ ე რ ი. არა.

პ რ ი ნ ც ი. ძალზე ადრე დავიწყე ჩემი სამუშაო დღე... დილა ჰო ასე მშვენიერია. მინდა გავისეირნო. მარკიზ მარინელიმ გამაცნობოს. უხმეთ. (კამერდინერი გადის.) მეტი მუშაობა აღარ ძალმიძს. რარივ დამშვიდებული ვიყავი, მეგონა, რომ დამშვიდებული ვიყავი... უცებ აღმოჩნდა, რომ ვიღაც საბრალო ბრუნესკის ემილია ჰქვია და მთლად გაჰქრა ჩემი სიმშვიდე!..

კ ა მ ე რ დ ი ნ ე რ ი (ისევ შემოდის). მარკიზთან კაცი გავგზავნეუ. ^{თი} წერილი გრაფის ასულ ორსინასგან.

პ რ ი ნ ც ი. ორსინასგან? აქ დადეთ!

კ ა მ ე რ დ ი ნ ე რ ი. მისი შათირი იცდის.

პ რ ი ნ ც ი. მე თვითონ გავუგზავნი პასუხს, თუკი ეს საჭირო აღმოჩნდება. სად არის ორსინა? ქალაქში თუ თავის ვილაში?

კ ა მ ე რ დ ი ნ ე რ ი. იგი გუშინ ქალაქში ჩამოვიდა.

პ რ ი ნ ც ი. მით უარესი... მით უკეთესი, მინდოდა მეტეკა. მით უფრო მცირე ხანს მოუხდება მის შათირს მოცდა. (კამერდინერი გადის.) ჩემო ძვირფასო ორსინა! (ხელში აიღებს წერილს, გამწარებით) თითქოს წამეკითხოს უკვე! (ისევ გადაგდებს წერილს.) დიახ, მე მეგონა, იგი მიყვარდა! რას არ ვიფიქრებთ ხოლმე. შეიძლება მართლაც მიყვარდა. მაგრამ... მიყვარდა, ახლა კი აღარ მიყვარს.

კ ა მ ე რ დ ი ნ ე რ ი (ისევ შემოიღის). მხატვარი კონტი ნებართვას ითხოვს...

პ რ ი ნ ც ი. კონტი? კეთილი. შემოუშვით. გულს გადავყაყალებ. (ღვება.)

გამოსვლა მირია

კ ო ნ ტ ი. პ რ ი ნ ც ი.

პ რ ი ნ ც ი. დილა მშვიდობისა, კონტი! როგორ ცხოვრობთ? რასა იქს ხელოვნება?

კ ო ნ ტ ი. ხელოვნება ლუკმაპურს დაეძებს, პრინცო.

პ რ ი ნ ც ი. მას ეს არც უნდა სჭირდებოდეს, მან ეს არც უნდა ქნას, ყოველ შემთხვევაში, ჩემს პატარა სამფლობელოში... მაგრამ მხატვარს მუშაობა ხომ უნდა ეხალისებოდეს.

კ ო ნ ტ ი. მუშაობა? ეს ხომ მისი ნეტარებაა. მაგრამ ძალზე ბევრმა მუშაობამ შეიძლება მას მხატვრის სახელი დაუკარგოს.

პ რ ი ნ ც ი. არა, ძალზე ბევრი არა, ბევრი კი საჭიროა: მცირე იყოს, ოღონდ გულმოდგინედ შესრულებული. თქვენ ხომ ხელცარიელი არ მოსულხართ, კონტი?

კ ო ნ ტ ი. მოვიტანე ის პორტრეტი, თქვენ რომ შემიკვეთეთ, თქვენო ბრწყინვალეზავ, და ერთიც სხვა პორტრეტი, რომელიც არ შეგიკვეთიათ, მაგრამ იგი დაიმსახურებს თქვენს ყურადღებას...

პ რ ი ნ ც ი. რომელი შეგიკვეთეთ? ველარ გავისხენე...

კ ო ნ ტ ი. გრაფის ასულ ორსინასი.

პ რ ი ნ ც ი. მართალსა ბრძანებთ!.. მაგრამ მას აქეთ ხომ კარგა ხანი გავიდა უკვე.

კ ო ნ ტ ი. ჩვენი მშვენიერი მანდილოსნები ყოველდღე როდი არიან მოლბერტის წინ ჯდომის გუნებაზე. გრაფის ასულმა ამ სამ თვეში ეს მხოლოდ ერთხელ იწება.

პ რ ი ნ ც ი. სადაა პორტრეტები?

კ ო ნ ტ ი. მისაღებ დარბაზში: ახლავე შემოვიტან.

გამოსვლა მისამე

პ რ ი ნ ც ი. ორსინას პორტრეტი... რა გაუწყობა... პორტრეტი სხვა და თვითონ ორსინა სხვა. შეიძლება პორტრეტში კვლავ ვიპოვო ის, რასაც ორიგინალს ველარ ვამჩნევ. მაგრამ მე ეს არა მსურს... აბეზარი მხატვარი! იმასაც კი ვფიქრობ, რომ ქალმა მოისყიდა... თუნდაც ასე იყოს. თუ მისი ახალი პორტრეტი, სულ სხვა ფონზე სხვაგვარი საღებავებით დახატული, ჩემს გულში კვლავ მოუპოვებს ადგილს... ნამდვილად მჯერა, რომ კმაყოფილი შევიქნები. როცა შეყვარებული ვიყავი, რარივ მსუბუქად, თავისუფლად და მხიარულად ვგრძნობდი თავს... ახლა კი პირიქით. მაგრამ არა. არა, არა! სასიამოვნოა თუ არასასიამოვნო ეს ჩემთვის, ასე მიჩვენია იყო.

გამოსვლა მირიოხა

პ რ ი ნ ც ი. კ ო ნ ტ ი. შემოაქვს პორტრეტები; ერთ მათგანს პირშეკვეთი მიაყუდებს სკამზე.

კ ო ნ ტ ი (მეორე პორტრეტს მოათავსებს პრინცის წინ). გთხოვთ მხედველობაში მიიღოთ, პრინცო, ჩვენი ხელოვნების საზღვრები. მშვენიერების ბევრი მიმზიდველი თვისება მისი საზღვრების მიღმა რჩება. აქეთ მობრძანდით!

პ რ ი ნ ც ი (მცირე ხნის თვალღებებს შემდეგ). ჩინებულა, კონტი, ძალზე ჩინებულა!.. სწორედ რომ შეეფერება თქვენს ოსტატობას, თქვენს ყალამს. მაგრამ პირფერობა ჩაგიდენიათ, კონტი, უსაზღვრო პირფერობა.

კ ო ნ ტ ი. ორიგინალი კი, მგონი, ასე არა ფიქრობს. ნამდვილად მე იმაზე მეტი პირფერობა არ ჩამიდენია, რაც ხელოვნებას მართებს. ხელოვნებამ ისე უნდა დახატოს, როგორც პლასტიკურ ბუნებას, — თუკი ასეთი მართლა არსებობს, — აქვს გააზრებული, რომ არასოდეს არ დატყენს, რაც მასალის წინააღმდეგობის გამო ასე გარდაუვალია ხოლმე, და ჟამთა სიავემაც ვერ შემუსროს.

პ რ ი ნ ც ი. მოაზროვნე ხელოვანი უფრო მეტი ღირსების მატარებელია. მაგრამ თქვენ ამბობთ, რომ ორიგინალმა, მიუხედავად ამისა, პპოვა...

კ ო ნ ტ ი. მომიტყვეთ, პრინცო. ორიგინალი არის ის პირი, რომელიც ჩემგან პატივისცემას მოითხოვს. მე არ მსურდა რაიმე შეთქვა მის საზიანოდ.

პ რ ი ნ ც ი. ეგ თქვენი ნებაა.. მაინც რა სთქვა ორიგინალმა?
კონტი. კმაყოფილი ვარ, — სთქვა გრაფის ასულმა, — თუ უარესად არ გამოვიყურებო.

პ რ ი ნ ც ი. უარესად? ო, ის ნამდვილი ორიგინალია.
კონტი. ეს რომ სთქვა, სახეზე ისეთი გამომეტყველება ჰქონდა, რომლის კვალსაც, რა თქმა უნდა, ამ პორტრეტზე ვერა პოვებთ.

პ რ ი ნ ც ი. მეც მაგას ვფიქრობდი. სწორედ ესაა უსაზღვრო პირფერობა. ო, მე ვიცნობ მას, ამ ზვიად, დამცინავ გამომეტყველებას, რომელიც თვით გრაცისაც დაამახინჯებს. მე არ უარყოფ, რომ მშვენიერ ბაგეებს ხშირად უხდება ოდნავ დამცინავი ღიმილი, მაგრამ — გთხოვთ შენიშნოთ! — მხოლოდ ოდნავი: ეს არ უნდა გადადიოდეს მანჭვაში, როგორც გრაფის ასულს მოსდის ხოლმე. თვალზე კი უნდა შეაკავონ ვნებიანი დამცინველი, — დაიხ, ისეთმა თვალზე, როგორც ჩვენს კეთილ გრაფის ასულს არ აქვს და არც ამ პორტრეტზე მოჩანს.

კონტი. თქვენო ბრწყინვალეებო, მე ძალზე განცვიფრებული ვარ...

პ რ ი ნ ც ი. რითი? ყველაფერი, რის შექმნაც კი შეუძლია ხელოვნებას ამ დიდრონი, გადმოკარკლული, მეღუზას უმოძრაო თვალბისგან, თქვენ კეთილსინდისიერად შეგისრულებათ, კონტი. კეთილსინდისიერად. ვთქვი მე? არც თუ მთლად კეთილსინდისიერად. აჰ თქვენ თვითონვე სთქვით, კონტი, განა შეიძლება წარმოვიდგინოთ ამ პორტრეტის მიხედვით ორიგინალის ხასიათი? ასე კი უნდა იყოს. მედიდურება თქვენ ღირსებად გადააქციეთ, დაცინვა — ღიმილად, მელანქოლიისადმი მიდრეკილება კი ნაზ ნაღვლიანობად.

კონტი (ოდნავ ნაწყენი). ეჰ, ჩემო პრინცო, ჩვენ, მხატვრებო, იმედს იმაზე ვამყარებთ, რომ მზა პორტრეტს ისეთივე ვნებიანი მიჯნური დახვედბა, როგორც იგი ამ პორტრეტის შეკეთისას იყო. ჩვენ სიყვარულის თვალთ ვხატავთ და მხოლოდ ამ თვალთ შეიძლება ჩვენი განსჯა.

პ რ ი ნ ც ი. კეთილი, კონტი; რატომ ამ ერთი თვის წინ არ მომუტანეთ ეგ პორტრეტი? წაიღეთ, მომაცილეთ... ეგ მეორე რაღა არის? კონტი (მოიტანს მეორე პორტრეტს, მაგრამ თავისკენ პირშებურებით უპირას). ესეც ქალის პორტრეტია.

პ რ ი ნ ც ი. მაშინ სჯობია, სულ არ ვნახო, რადგან აქ (მიიღებს ხელს შუბლზე) ან, უფრო სწორად რომ ვთქვათ, აქ (დაიღებს ბულზე ხელს) დასადგურებულ იდეალს, სულ ერთია, ვერ შეედრება... მე ვისურვებდი, კონტი, ალტაცებაში მოგეყვანეთ თქვენი ხელოვნების სხვა სახის ქმნილებებით.

კონტი. არსებობს უფრო დიდი ალტაცების ღირსი ხელოვნება, მაგრამ, უდაოა, რომ არ მოიპოვება ამაზე მეტი ალტაცების ღირსი ორიგინალი.

პ რ ი ნ ც ი. მაშინ მე სანაძლეოს ვდებ, კონტი, რომ იგი თვით ხელოვნების გულის მბრძანებელია. (კონტი შაპარუნებს პორტრეტს.) ამას რას ვხედავ? თქვენია ეს ქმნილება, კონტი, თუ ჩემი ფანტაზიის ნაყოფი?.. ემილია გალოტი!

კონტი. რა სთქვით, თქვენო ბრწყინვალეებო? ნუთუ იცნობთ თქვენ ამ ანგლოზს?

პ რ ი ნ ც ი (ცდილობს თავი შეიკავოს, მაგრამ პორტრეტს თვალს ვერ აცილებს) ისე ცოტაოდნად... იმდენად, რომ შეხვედრისას კიდევ ვიცნო... რამდენიმე კვირის წინ ის და დედამისი შემხვდნენ ერთ საზოგადოებაში... ამის შემდეგ იგი მხოლოდ ეკლესიებში შეხვედრია, სადაც მისი თვალთვლება შეუფერებელი საქციელი იქნებოდა... ვიცნობ მის მამასაც. იგი არაა ჩემი მეგობარი. ყველაზე მეტი წინააღმდეგობა სწორედ მან გამიწია, როცა საბიონეტის მისაყუთრება მოეცა სურვე. ძველი მეომარია, ამაყი და უკმეხი კაცია. თუმცა კეთილი და პატოსანი.

კონტი. მამა! მაგრამ აქ, ჩვენ წინ, ხომ მისი ქალიშვილია...

პ რ ი ნ ც ი. ღმერთმანი, ერთმანეთს ისე ჰგვანან, თითქოს ვაშლი გაეჭირია! (ყვავ გაშტურებული მისჩერება პორტრეტს.) ო, თქვენ, რა თქმა უნდა, იცით, კონტი, რომ ხელოვანს ჭეშმარიტად მაშინ აქებენ, როცა მისი ქმნილების ხილვისას ხელოვნისთვის ხოტბის შესხმა ავიწყდებათ ხოლმე.

კონტი. ჩემი ნამუშევრით მაინც უკმაყოფილო დავრჩი... თუმცა ამ უკმაყოფილებითაც მეტისმეტად კმაყოფილი ვარ. ემა რატომ პირდაპირ თვალთ არ შეგვიძლია ხატვა. რაოდენ ბევრი რამ იყარება თვალსა და ფუხს შორის მდებარე გრძელ გზაზე!.. მაგრამ, როგორც უკვე ვთქვი, ვიცი, თუ რა არის აქ დაკარგული, როგორ მოხდა ეს და რატომ უნდა დაკარგულიყო; და ეს უფრო საამაყოდ მიმაჩნია, ვიდრე ყოველივე ის, რისი გადმოცემაც აქ შევიძლები. სწორედ ეს მარწმუნებს უფრო, ვიდრე გადმოცემული, რომ ნამდვილად დიდი მხატვარი ვარ, რომ მხოლოდ ჩემი ხელი ვერ დგას ყოველთვის დიდი ხელოვნის მოწოდების სიმაღლეზე. ნუთუ ფიქრობთ, პრინცო, რომ რაფაელი დიდი, გენალური მხატვარი არ იქნებოდა, უბედური შემთხვევის წყალობით უხელო რომ დაბადებულიყო? ასე გბონიათ, პრინცო?

პ რ ი ნ ც ი (მხოლოდ ახლავს მოაცილებს პორტრეტს თვალს). რას ამბობთ, კონტი? რა გსურთ გაიგოთ?

კონტი. ო, არაფერი, არაფერი.. ეს მხოლოდ ლაყბობაა! მე ვამჩნევ, თქვენი სული მთლად თქვენს თვალბეჭდებში გადასახლებულია! მიყვარს ასეთი სულები და ამგვარი თვალბეჭდები.

პრინცი (ნაძალადევი გულგრილობით). მამ, კონტი, ემილია გალოტი ნამდვილად მიგაჩნიათ ჩვენი ქალაქის ულამაზეს ასულად? კონტი. მამ? მე მიმაჩნია ულამაზეს ასულად? ჩვენი ქალაქის ულამაზეს ასულად? თქვენ მე დამცინით, პრინცი. ანდა მთელი ამ ხნის მანძილზე ისევე ცოტა ნახეთ, რამდენიც მოისმინეთ.

პრინცი. ძვირფასო კონტი... (ცვლავ წაუვა თვალი სურათისაკენ) როგორ შეიძლება ვენდოთ საკუთარ თვალს? კაცმა რომ თქვას, მშვენიერების განსჯა მხოლოდ მხატვარს შეუძლია.

კონტი. ნუთუ ყოველი ჩვენგანის შთაბეჭდილება მხატვრის განსჯას უნდა დაელოდოს? — მონასტერში წაბრძანდეს, ვისაც ჩვენგან სურს ისწავლოს, თუ რა არის მშვენიერება! მაგრამ, როგორც მხატვარმა, ეს უნდა გითხრათ, პრინცი: ჩემს ცხოვრებაში უდიდესი ბედნიერება ის არის, რომ ემილია გალოტი იჯდა ჩემ წინ. აი, ეს თავი, ეს სახე, ეს შუბლი და თვალები, ეს ცხვირი და ბაგეები, ეს ნიკაბი, ეს ყელი და გულ-მკერდი, ეს ტანი და მთელი აღნაგობა იქცა მას აქეთ ჩემთვის ქალური მშვენიერების ერთადერთ შესასწავლ საგნად. ემილიას პორტრეტი მიიღო მისმა მამამ, რომელიც აქ არ ცხოვრობს. ეს ასლი კი...

პრინცი (სასწრაფოდ შემოტრიალდება მისკენ). რა სიტყვით, კონტი? ნუთუ ამასაც ვინმეს შეჰპირდით?

კონტი. ეს თქვენთვისაა განკუთვნილი, პრინცი, თუ მოგწონს. პრინცი. თუ მომწონს! (ღიმილით) ეს თქვენი ცდაა, კონტი, ქალური მშვენიერების შესასწავლად; მის დასაკუთრებაზე უკეთესი რაღა შეიძლება იყოს? ის პორტრეტი კი თან წაიღეთ — და მისთვის ჩარჩო შეუკვეთეთ.

კონტი. კეთილი.

პრინცი. ისეთი საუცხოო და მდიდრული, როგორის დამზადებაც კი ჩუქურთმის მჭრელს შეუძლია. იგი გალერეაში უნდა გამოჰკიდოთ. ეს კი... აქ დარჩება. ეტიულს არ სჭირდება ღიმილი ცერემონია: მას კედელზე დასაკიდებლად არ იმეტებენ, ამჯობინებენ, რომ ხელთ იქონიონ. გმადლობთ, კონტი, დიდად გმადლობთ. როგორც უკვე გითხარით: ჩემს საწვლახოებლოში ხელოვნებას ლუკმაპურის ძიება არ უნდა სჭირდებოდეს, სანამ იგი თვითონ მე მაქვს. წაბრძანდით, კონტი, ჩემს საზინადართან და ხელწერილით ორივე პორტრეტისათვის მიიღებთ, რამდენსაც მოისურვებთ. რამდენსაც მოისურვებთ, კონტი!

კონტი. ხომ არ უნდა ვიფიქრო, პრინცი, რომ თქვენ გსურთ დამაჯილდოვოთ არა მხოლოდ ხელოვნებისათვის, არამედ სხვა რამის გამო?

პრინცი. ო, ეჭვიანო ხელოვანი! არა, არა! გესმით, კონტი, რამდენსაც მოისურვებთ. (კონტი გადის.)

გამოსვლა მთავრით

პრინცი. რამდენსაც მოისურვებს!.. (პორტრეტს) შენთვის გაღებული ყოველგვარი ფასი ძალზე დაბალია. აჰ! ნუთუ მართლა ჩემი ხარ, ხელოვნების მშვენიერო ქმნილება? ვისაც არ უნდა მკუთვნილი, შენ კიდევ უფრო მშვენიერი ქმნილება ხარ ბუნებისა!.. რას ისურვებთ, პატრონსანო დედაე? რა გსურს ბუნებულ მოხუცო! ოღონდ მოითხოვეთ! ოღონდ მოითხოვეთ! ცველაზე უკეთესი კი ის იქნებოდა, რომ შენი თავი შენგანვე მეყიდა, ჯადოქარო!.. აი ეს მშვენიერებითა და მოკრძალებით აღსავსე თვალები! აი, ეს ბაგეები, როცა გაიხსნება სასაუბროდ! როცა იღიმებიან! ო, ეს ბაგეები!.. ფეხის ხმა მესმის... ჯერ კიდევ მეტისმეტად ვეჭვიანობ შენ მიმართ! (შეაბრუნებს პორტრეტს პირით კედლისაკენ.) მარინელი იქნება, აჰ, ნეტავი მისთვის კაცი არ გამეგზავნა. რა მშვენიერი დილა დამიღებოდა!

გამოსვლა მამამამ

მარინელი, პრინცი.

მარინელი. მომიტევეთ, თქვენო ბრწყინვალე ბაბუ. არ მოგელოდი, რომ ასე ადრე მომიხმობდით.

პრინცი. გასეირნება მომესურვა. დილა ძალზე მშვენიერი იყო, მაგრამ დილა უკვე ჩაიარა და სურვილმაც გადამიარა... (მცირე ხნის ღუმლის შემდეგ.) ახალს რას მეტყვი, მარინელი?

მარინელი. მნიშვნელოვანი არა ვიცი რა. გრაფის ასული ორსინა გუშინ ქალაქში ჩამოვიდა.

პრინცი. აგერ მისი დილა მშვიდობისაც. (უჩვენებს ორსინას საზისს.) სხვასაც რაღაცას იწერება, მაგრამ ამის გაგება სულაც არ მაინტერესებს. თქვენ ესაუბრეთ?

მარინელი. მე ხომ, სამწუხაროდ, მისი გულის მესაიღუმლე ვარ. მაგრამ, თუ ოდესმე კიდევ გავხვდი გულის მესაიღუმლე რომელიმე მანდილოსნისა, რომელსაც თავში აზრად მოუვა სერიოზულად შეგეყვაროთ, პრინცი, მაშინ...

პრინცი. ალთქმა არ მომიცია, მარინელი!

მარინელი. ჰო? მაგას ნამდვილად ზრძანებთ, პრინცი? ეს შეიძლება მოხდეს? ო! მამ გრაფის ასული უსამართლო არა ყოფილა. პრინცი. ყოველ შემთხვევაში, ძალზე უსამართლო!.. ჩემი

საქორწინო შეთანხმება მასსას პრინცესასთან მოითხოვს, რომ, უპირველეს ყოვლისა, ყველა ამის მსგავსი კავშირი დაეარღვიო.

მარინელი. მარტო ეს რომ ყოფილიყო, ორსინა ისევე უსიტყვოდ შეურიგდებოდა თავის ბედს, ვით პრინცი — თავისას.

პრინცი. რომელიც, უდაოდ, უფრო მძიმეა მის ბედზე. ჩემი გული უნდა ემსხვერპლოს სახელმწიფოს საცოდავ ინტერესებს. მან კი მხოლოდ უკან უნდა დაიბრუნოს თავისი გული და არ მოუხდება საკუთარი ნების წინააღმდეგ მისი გაწირვა.

მარინელი. უკან დაიბრუნოს? უკან რატომ უნდა დაიბრუნოს? — კითხულობს გრაფის ასული, — თუ კი საქმე ეხება მხოლოდ მეუღლეს, რომელთანაც პრინცს აკავშირებს არა სიყვარული, არამედ პოლიტიკა? ასეთი მეუღლის გვერდით საყვარელი ქალი ყოველთვის ნახავს თავის ადგილს. მას არ ეშინია, რომ ასეთ მეუღლეს შეეწირება მსხვერპლად, მაგრამ...

პრინცი. ახალ შეყვარებულს?.. თუნდაც ეგრე იყოს! თქვენ ხომ არ გუსურთ ეს დანაშაულად ჩამითვალოთ, მარინელი?

მარინელი. მე? ნუ გგონივართ ის სულელი, რომლის სიტყვებსაც გადმოგცემთ, პრინცი... გადმოგცემთ მხოლოდ სიბრაღის გამო. მან ხომ გუშინ ნამდვილად ამიჩუყა გული. გრაფის ასულს სულაც არა სურდა ესაუბრა თქვენთან თავის დამოკიდებულებაზე. უნდოდა ჩემთვის თავი მშვიდად, გულგრილად მოეჩვენებინა, მაგრამ ამ გულგრილი საუბრის დროსაც უცებ წამოსცდა რამდენიმე გადაკრული სიტყვა სხვა ქალის მიმართ, რითაც გასცა თავისი გულისტკივილი. სრულიად მხიარული სახით მესაუბრებოდა იგი ყველაზე სამწუხარო ამბებზე და, პირიქით, მწუხარე გამომეტყველებით ხუმრობდა ჩემთან. იგი დამშვიდებას წიგნებში ეძებს. ვიწმობ, რომ ისინი გრაფის ასულს მთლად მოუღებენ ბოლოს.

პრინცი ისევე, როგორც მათ მისცეს გრაფის ასულის საბრალო გონებას პირველი ბიძგი. მაგრამ მასთან ჩემი დაბრუნებისათვის თქვენ იმასვე ხომ არ გინდათ მიმართოთ, მარინელი, რამაც მას ყველაზე მეტად დამაშორა? თუკი მას ახლა სიყვარული უკარგავს ჭკუას, აღრე თუ გვიან, უსიყვარულოდაც იგივე დაემართება... მაგრამ გვეყო ამაზე საუბარი... ახლა სხვა რამეზე ვილაპარაკოთ. ნუთუ ქალაქში მნიშვნელოვანი არა მომხდარა რა?

მარინელი. დიახ, თითქმის არაფერი... რადგან გრაფ აბიანის ჯერისწერა, რომელიც დღეს უნდა მოხდეს, თითქმის არაფერს ნიშნავს.

პრინცი. გრაფ აბიანისო? მერედა, ვისზე იწერს ჯვარს? მე ხომ უნდა მცოდნოდა, რომ იგი დანიშნული იყო?

მარინელი. საქმე დიდი საიდუმლოებით იყო მოცული და არც-
ყო ღირდა, რომ მის გამო დიდი მოთქმა-მოთქმა ატეხილიყო... თქვენ
სიტყვადაც არ გეყოფათ, პრინცი. ასეთია მგრძობიარე ადამიანთა
ბედი. სიყვარული მათ სულელურ ოინს უწყობს ხოლმე. ერთმა
ღარიბმა და უგვარო ქალიშვილმა შესძლო თავის ბადეში გაეხვია
გრაფი მცირეოდენი თვალთმაქცობითა და უფრო მეტად სათნობის,
გრძობიარეობისა და ჭკუამახვილობის ბრწყინვალეობით და კიდევ, რა
ყო, რითი!..

პრინცი. ვინც ასე გატაცებით, ასე დაუფიქრებლად მიეცემა
უმანკობისა და მშვენიერებით აღძრულ შთაბეჭდილებებს, მგონა,
უფრო შურის ღირსია, ვიდრე დაცინვისა... რა ჰქვია იმ ბედნიერს?
რადან ეს აბიანი, რაც არ უნდა იყოს, — მე კარგად ვიცი, მარინელი,
რომ თქვენ ისევე ვერ იტანთ მას, როგორც იგი თქვენ, — რაც არ
უნდა იყოს, მაინც დიდად ღირსეული ჭაბუკია, მშვენიერი მამაკაცა,
მდიდარი და პატიოსნებით აღსავსე კაცი. სულით და გულით ვისურ-
ვებო, რომ იგი ჩემს მხარეზე გადმოგვიბრუნდეს. მე ამაზე კიდევ
დაფიქრებო.

მარინელი. თუ ეს ძალზე დაგვიანებული არ არის უკვე-
რამდენადაც მე გაუიგე, მას სრულებითაც არა აქვს განზრახული
სასახლის კარზე ეძიოს ბედნიერება. აბიანის სურს თავისი გულის
მგრძობიარეობით ერთად პიემონტის ველებზე გაემგზავროს: ალპებში
არჩევნებზე ინადიროს და ზაზუნები წვრთნას. ამაზე უკეთეს სხვა
რას იზამს იგი? არახელსაყრელი ქორწინებით, რომელსაც გრაფი
დღეს მოახდენს, აქ მისთვის ყველაფერი გათავებულია, საუკეთესო
ოჯახები დღეიდან მას კარს აღარ გაუღებენ.

პრინცი. ერთი ეგ თქვენი საუკეთესო ოჯახებიც! ოჯახები,
სადაც ცერემონიალი, ნაძალადეობა, მოწყენილობა სუფევს და, არც-
ლუ იშვიათად, გაჭირვებაც. მაგრამ მითხარით, ვისთვის იღებს
გრაფი ასეთ მსხვერპლს?

მარინელი. ეს ვილაც ემილია გალოტი!

პრინცი. რა სთქვით, მარინელი? ვილაც...
მარინელი. ემილია გალოტი.

პრინცი. ემილია გალოტი?.. შეუძლებელია!

მარინელი. მართალს მოგახსენებთ, თქვენო ბრწყინვალეობა-
პრინცი. არა, გეუბნები, ის არ იქნება. შეუძლებელია.

თქვენ ალბათ სახელი გეშლებათ. გალოტების გვარი დილია. ეს ვილაც
გალოტი შეიძლება იყოს. მაგრამ ემილია გალოტი კი არა, ემი-
ლია — არა.

მარინელი. ემილია... სწორედ ემილია გალოტი!
18. ლესინგი

პ რ ი ნ ც ი. მაშ ეს ვილაც სხვაა, რომელიც ამ სახელს ატარებს. თქვენ თვითონვე არ სთქვით... „ვილაც ემილია გალოტი“... ვილაც... ასე მხოლოდ სულელს შეეძლო ეთქვა ნამდვილ ემილია გალოტიზე. მ ა რ ი ნ ე ლ ი. თქვენ თავი აღარ გახსოვთ, თქვენო ბრწყინვალე ბავ. განა იცნობთ ამ ემილიას?

პ რ ი ნ ც ი. კითხვა მე მმართვეს, მარინელი, და არა თქვენ. ემილია გალოტი? საბიონეტელ პოლკოვნიკ გალოტის ქალიშვილი? მ ა რ ი ნ ე ლ ი. სწორედ ის.

პ რ ი ნ ც ი. აქ, გვასტალაში რომ ცხოვრობს თავის დედასთან ერთად?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. სწორედ ის.

პ რ ი ნ ც ი. ყველა წმინდის ტაძრის მახლობლად?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. სწორედ ის.

პ რ ი ნ ც ი. ერთი სიტყვით, (მივარდება პორტრეტს და მარინელს ვაუწყებ.) აი ეს? ეს ემილია გალოტი? სთქვი ერთხელ კიდევ მე წყუული „სწორედ ის“ და გამიყარე ხანჯალი გულში!

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. სწორედ ეს.

პ რ ი ნ ც ი. ჯალათო! სწორედ ეს ემილია გალოტი დღეს გახდება...

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. გრაფ აპიანის მეუღლე. (პრინცი ხელიდან გამოსტაცებს მარინელის პორტრეტს და განზე გადაიხრის.) ჯერისწერა მოხდება მისი მამის მყუდრო სამფლობელოში, საბიონეტის მახლობლად. შუადღისას მიემგზავრებიან დედა, ქალიშვილი, გრაფი და შესაძლოა რამდენიმე მეგობარიც.

პ რ ი ნ ც ი (სასწარვეთილი ეცემა სკამზე). მაშინ მე დავეღუბულვარ. მაშინ მე სიცოცხლე აღარა მსურს!

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. რა გემართებათ, თქვენო ბრწყინვალე ბავ?

პ რ ი ნ ც ი (წამოხტება და მიმართავს მარინელს). მოლალატე!.. რა მემართება?.. მე ხომ იგი მიყვარს. მასზე ვლოცულობ. თქვენ ეს უნდა გცოდნოდეთ. ეს ადრევე უნდა გცოდნოდეთ თქვენ, რომელსაც გსურდათ საუკუნოდ მეთარებინა შემოღობილი ორსინას სამარცხვინო ბორკილები. მაგრამ თქვენ, მარინელი, თქვენ, რომელიც ესოღენ ხშირად მეფიცებოდით გულწრფელ მეგობრობას, — ეპ, პრინციებს არ ჰყავთ მეგობრები, მათ არ შეიძლება მეგობრები ჰყავდეთ, — ასე გამცემლურად, ასე ვერაგულად მიმალავდით ამ წუთამდე საფრთხეს, რომელიც ჩემს სიყვარულს ემუქრებოდა? თუ ეს ოდესმე თქვენ შეგინდოთ, დაე მაშინ ჩემს აღარც ერთ ცოდვას არ ეღირსოს მოტყუება.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. სიტყვებს ვეღარ ვპოულობ, პრინცი, — თუნდაც

დამართოთ თქვენ ამისი ნება, — ჩემი განცვიფრების გამოსატყველად.. თქვენ გყვართ ემილია გალოტი?.. დაე მაშინ ფიცს ფიცს მოჰყვეს: თუ ამ სიყვარულის შესახებ მცირედინი გუშანი მაინც მქონდა, ოღონდ მაინც მცოდნოდა რამე, დაე მაშინ განდგეს ჩემგან ყველა ანგელოზი და წმინდანიც... სწორედ ასე ვეფიცებოდი გრაფია ასულ ორსინასაც. მას სულ სხვა რაიმეზე აქვს ეჭვი.

პ რ ი ნ ც ი. მაშ მამატივით, მარინელი, (გაღუხვება) და თანამეგობრეთ.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ჰოდა, აი, პრინცი! იგემეთ თქვენი თავშეკავებისა და საიდუმლოს დაფარვის ნაყოფი.. „პრინციებს მეგობრები არა ჰყავთ, მათ არ შეიძლება ჰყავდეთ მეგობრები“ მერედა, რა არის ამის მიზეზი? მიზეზი ის არის, რომ მათ არ სურთ მეგობრები ჰყავდეთ; დღეს ისინი ღირსსა გვხდიან თავიანთი ნდობისა, გავაფრთხილებენ ყველაზე იდუმალ განზრახვასაც კი, მთლიანად გადავიწილიან გულს, ხვალ კი მათთვის ისევე უცხონი ვხდებით, თითქმის ერთი სიტყვაც არასდროს არ ეთქვათ ჩვენთვის.

პ რ ი ნ ც ი. ეპ, მარინელი, როგორ შემქმლო გაგნობოდით. როცა ამას საკუთარ თავსაც კი ვერ ვუმხედლი?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. როგორც ჩანს, უფრო ნაკლებად განდობილხართ თქვენი ტანჯვის მიზეზს?

პ რ ი ნ ც ი. მას? რამდენი არ ვეცადე, მაგრამ მეორედ ვეღარ დაველაპარაკე.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. მაშ ერთხელ...

პ რ ი ნ ც ი. ერთხელ ველაპარაკე... ლამის გავგიჟე! კიდევ დიდხანს უნდა მოგიტხროთ? ხომ ხედავთ, რომ ტალღების მსხვერპლი ვარ: ამდენს რას მკეითხებით, თუ როგორ მოხდა ეს? დამიხსენით, თუ შეგიძლიათ, და მერე მკითხეთ.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. დაგიხსნათ? ნერედა, რაღა აქ დასახსნელი? თუ ემილია გალოტის წინაშე დაგიგვიანდათ სიყვარულის აღიარება. გრაფ აპიანის მეუღლის წინაშე აღიარეთ იგი. საქონელს, რომლის შოვნა პირველი ხელიდან შეუძლებელია, მეორე ხელიდან ყიდულობენ და, არცთუ იშვიათად, მეორე ხელიდან ნაშოფნი საქონელა უფრო იაფიც ჯდება ხოლმე.

პ რ ი ნ ც ი. სერიოზულად ილაპარაკეთ, მარინელი, სერიოზულად, თორემ...

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. რა თქმა უნდა, სამაგიეროდ, ეს საქონელი უფრო ცუდი არის.

პ რ ი ნ ც ი. თქვენ უკვე თავხედობთ. მ ა რ ი ნ ე ლ ი. თანაც, გრაფს სურს თავისი ცოლით აქედან გაემგზავროს. საჭიროა სხვა საშუალება გამოვნახოთ.

პ რ ი ნ ც ი. რა საშუალება? კეთილო, საყვარელო მარინელი, მოიფიქრეთ რაიმე ჩემს მაგიერ. რას იზამდით, ჩემს ადგილას რომ იყო?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. უწინარეს ყოვლისა, უბრალო საქმეს შეეხედეთ, როგორც უბრალოს. შემდეგ კი საკუთარ თავს ვეტყოდი, რომ ტყუილად არ მსურს ვიყო ის, რადაც დავიბადე, ამოდ არ მსურს, ვიყო მბრძანებელი.

პ რ ი ნ ც ი. ნუ მხიბლავთ ძალაუფლებით, მარინელი, რომელიც ახლა, ჩემი აზრით, აღარაფრის მაქნისია... დღეს, ასე სთქვით? მამ დღესვე?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. დიახ, ეს დღესვე უნდა მოხდეს, საქმეს კი მაშინ აღარა ეშველება რა, როცა ის უკვე მომხდარია. (მცირე ხნის დაფიქრების შემდეგ.) გსურთ თუ არა, ბრინცო, მომანიჭოთ მოქმედების თავისუფლება? თანახმა ხართ თუ არა, რომ ყოველივეს მოიწონებთ, რასაც მე მოვიმოქმედებ?

პ რ ი ნ ც ი. ყოველივეს, მარინელი, ყოველივეს, ოღონდ ეს საშინელება თავიდან ავიცილო.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. მამ დროს ნულარ ვკარგავთ. მაგრამ თქვენ ქალაქში არ უნდა დარჩეთ. დაუყოვნებლივ გაემგზავრეთ თქვენს გასართობ ციხე-დარბაზში, დოზალოში. საბიონეტასკენ მიმავალი გზა მის მახლობლად გადის. თუ ვერ მოვახერხებ, რომ გრაფი მათ დაუყოვნებლივ ჩამოვაცილო, ვფიქრობ... არა! არა! დარწმუნებული ვარ, რომ იგი ამ მახეში გაებმება. თქვენ ხომ გსურთ, ბრინცო, თქვენს დანიშნასთან დაკავშირებით მასსაში ელჩი გააგზავნოთ? დაე ეს ელჩი გრაფი აბიანი იყოს, იმ ბირობით, რომ იგი დღესვე გაემგზავრება. გესმით?

პ რ ი ნ ც ი. მშვენიერად მესმის, ჩვენთან მოუხმეთ. აბა იჩქარეთ, მე კი ახლავე ვჯდები ეტლში.

(მარინელი გადის.)

გამოსვლა მთავრად

პ რ ი ნ ც ი. ახლავე! ახლავე! სად არის პორტრეტი?... (თვალუბო ეჭებს მას.) იატაკზე? როგორ იქნება! (აიღებს პორტრეტს.) მხოლოდ გიყურო? აღარ ძალმიძს შენი ყურება რატომ შევეშვა ისარი უფრო ღრმად ჩემს ჭრილობაში? (დასდებს მოშორებით.) საკმაოდ ვიტანჯე და ვიოხრე. — იმაზე მეტი, ვიდრე ეს საჭირო იყო, — არაფერი კ' არ ვიღონე! ამ უმოქმედობით კინაღამ დაგკარგე ყველაფერი! მაგრამ თუ ყველაფერი მართლა დაკარგულია? მარინელიმ რომ ვერაფერი 244

გააკეთოს? რატომ ვამყარებ იმედს მხოლოდ მასზე? თავში ერთი აზრი მომივიდა: ამ დროს, (შეხედავს საათს.) სწორედ ამ საათს ყველა ღვთისმშობელში ქალიშვილი მუდამ დილა დომინიკელთა ტაძარში მიდის წირვის მოსასმენად. რა იქნება, რომ ვცადო და გამოველაპარაკო? მაგრამ ახლა მისი ქორწინების დღეა. ახლა მის გულს სხვა საზრუნავი აქვს და წირვისათვის არა სცხელა. მაგრამ, ვინ იცის. ერთადერთი გამოსავალი ესაა დამრჩა... (რკაფს და, ვიდრე თუ აგროვებს მაგიდაზე გაფანტულ ზოგიერთ ქაღალდს, შემოდის კაპრდინერი.)

ეტლი მომგვარეთ. მრჩველთაგან კვლავ არავინაა?

ქ ა მ ე რ დ ი ნ ე რ ი. კამილო როტა გახლავთ.

პ რ ი ნ ც ი. შემოვიდეს. (კაპრდინერი გადის.) ნეტავ დიდხანს არ დამაყოვნოს. ახლა ეს შეუძლებელია. სხვა დროს მე მზად ვარ უფრო მეტი დრო შევწირო მის ყოველგვარ ჭოჭმანსა და გაჭიანურებულ საუბარს. აქ იყო ვიღაც ენილია ბრუნესკის თხოვნა... (ეჭებს მას.) აი, აქ არის... მაგრამ, კეთილო ბრუნესკი, სადაა შენი ქომაგი?

გამოსვლა მთავრად

ქ ა მ ი ლ ო რ ო ტ ა (ქალღებობი). პ რ ი ნ ც ი.

პ რ ი ნ ც ი. მობრძანდით, როტა, მობრძანდით, აქ გახლავთ ყველა წერილი, რომელიც ამ დღით გაუხსენი. დიდი სანუგეშო არაფერია. თქვენ თვითონ მიხვდებით, რაც უნდა გააკეთოთ; წაიღეთ.

რ ო ტ ა. კეთილი, თქვენო ბრწყინვალეზე.

პ რ ი ნ ც ი. აქვეა თხოვნა ვინმე ემილია ტალოტ... ბრუნესკისა, მინდოდა მეთქვა... მე უკვე დავაწერე ჩემი თანხმობა... მაგრამ... თხოვნა არც ისეთი უბრალოა... დააყოვნეთ ასრულება... თუნდაც ნუ დააყოვნებთ... როგორც გნებავდეთ.

ქ ა მ ი ლ ო რ ო ტ ა. მე არც როგორ არა მნებას, თქვენო ბრწყინვალეზე.

პ რ ი ნ ც ი. რაღა გაქვთ კიდე? არის რამე ხელის მოსაწერი?

ქ ა მ ი ლ ო რ ო ტ ა. საჭიროა ხელი მოაწეროთ ერთ სასიკვდილო განაჩენს.

პ რ ი ნ ც ი. ძალზე სასიამოვნოა!.. მომეცით! ჩქარა!

ქ ა მ ი ლ ო რ ო ტ ა (განცვიფრებული შესუქრის პრინსს). სასიკვდილო განაჩენს, ვთქვი მე.

პ რ ი ნ ც ი. მშვენიერად მესმის. აქამდე კიდე მოვასწრებდი ხელის მოწერას. მეჩქარება.

ქ ა მ ი ლ ო რ ო ტ ა (ათვლიერებს თავის ქაღალდებს) როგორც ჩანს, თან არ წამომიღია. მაპატიეთ, თქვენო ბრწყინვალეზე. ეს შეიძლება ხვალისთვის გადაიდოს.

პ რ ი ნ ც ი. ეგვიპტეში შეიძლება. შეკრიბეთ ქაღალდები! მე უნდა გავემგზავრო... ხვალ, როტა, უფრო დიდხანს შეგვეძლება ვიმუშაოთ. (გაღის.)

კ ა მ ი ლ ო რ ო ტ ა (თავს აქნებს, ქაღალდებს აგროვებს და ეშვება წასასვლელად). „ძალზე სასიამოვნოა?“ სასიკვდილო განაჩენი ძალზე სასიამოვნოა? ამ წუთში მას ხელის მოსაწერად არ მივცემდი განაჩენს, თუნდაც იგი ჩემი ერთადერთი შვილის მკვლელს შეეხებოდეს. ძალზე სასიამოვნოა! ძალზე სასიამოვნოა. ეს საშინელი „ძალზე სასიამოვნოა“ პირდაპირ გულს მიგმირავს.

მოქმედება მეორე

მოქმედება მიმდინარეობს გალოტების სახლის დარბაზში
გამოსვლა პირველი

კ ლ ა ვ დ ი ა გა ლ ო ტ ი. პ ი რ ო.

კ ლ ა ვ დ ი ა (შეზოლის, წინ შეეყრება მეორე მხრიდან შემოსულ პირს).
ვინ შემოიჭრა ჩვენს ჭიშკარში?

პ ი რ ო. ჩვენი ბატონი, ქალბატონო.

კ ლ ა ვ დ ი ა. ჩემი მეუღლე? ნუთუ მართლა?

პ ი რ ო. იგი ფეხდაფეხ მომყვება.

კ ლ ა ვ დ ი ა. ასე მოულოდნელად? (მეფურება ქმრის შესახებ დრად.)
აჰ! ჩემო ძვირფასო!

გამოსვლა მეორე

ი გ ი ვ ე ნ ი და ო ლ ო ა რ დ ო გა ლ ო ტ ი.

ო ლ ო ა რ დ ო. დილა მშვიდობისა, ჩემო საყვარელო. აი, ამას ხომ მართლაც მოულოდნელობა ჰქვია.

კ ლ ა ვ დ ი ა. თანაც ძალზე სასიამოვნო! თუკი ამ მოულოდნელობაში სხვა რაიმე არ იმალება.

ო ლ ო ა რ დ ო. სხვა არაფერი! დამშვიდდი... დღევანდელი დღის ბედნიერებამ ძალზე ადრე გამომაღვიძა. დილა ერთობ მშვენიერი იყო, გზა კი მოკლე. ვიფიქრე, საქნით გართული იქნებიან და შეიძლება რაიმე დაავიწყდეთ-მეთქი... ერთი სიტყვით, მოვედი, დაგხედავთ, და ახლავე გავბრუნდები... სად არის ემილია? ალბათ მოსარეულად გავიდა.

კ ლ ა ვ დ ი ა. თავისი სულის მოსართველად... წირვის მოსასმენად წავიდა. „დღეს უფრო მჭირდება, ვიდრე ოდესმე, ზეტას კურთხევა გამოვთხოვო“, სთქვა მან, მიატოვა ყველაფერი, ჩამოიფარა პირბადე და გაეშურა.

ო ლ ო ა რ დ ო. სულ მარტოდმარტო?

კლავდი ა. რამდენიმე ნაბიჯია მხოლოდ...
ოღოარდო. ერთიც საკმარისია, რომ ფეხი დაუცდეს.
კლავდი ა. ნუ ჯაგრობთ, ჩემო ძვირფასო. შემობრძანდით.
ცოტა ხანს შეისვენეთ და, თუ გნებავთ, წაისაუზმეთ კიდეც.
ოღოარდო. როგორც გნებავს, კლავდია, მაგრამ ემილია კი
მარტო არ უნდა წასულიყო.
კლავდი ა. თქვენ კი დარჩით, პირო, მისაღებ ოთახში და
დღეისათვის სტუმრები არ მიიღოთ.

გამოსვლა მისამე

პირო, მალე მის შემდეგ ანჯელო.

პირო. რომლებიც მობრძანდებიან მხოლოდ ცნობისმოყვარე-
ობის დასაკმაყოფილებლად. რაღას არა მკითხავდნენ ისინი ამ უკ-
ნასკნელი საათის განმავლობაში.. ეს ვიღა მოდის?
ანჯელო (გამოიხედავს სცენის უკანა მხრიდან. მოსხმული აქვს მოკლე
ლაბადა, რომლითაც სახეს იფარავს; ქუდი შუბლზე ჩამოუფხატია). პირო..
პირო..

პირო. ნაცნობია? (ამასობაში ანჯელო გამოვა სცენაზე და ლაბას
მოხსნის). ღმერთო ჩემო! ანჯელო, შენა?

ანჯელო. როგორცა ხედავ. კაი ხანია, რაც ამ სახლს გარშემო
ვუვლი, რომ შენთვის ორიოდე სიტყვა შეთქვა.

პირო. კიდეც ბედავ ხალხში გამოჩენას? იმ უკანასკნელ
მკვლელობის შემდეგ ხომ კანონგარეშე გამოგაცხადეს. შენი თავ-
სათვის ჯილდოა დანიშნული.

ანჯელო. შენ ხომ არ გინდა მიიღო ის ჯილდო?

პირო. რა გინდა?.. გეხვეწები, ნუ გამაუბედურებ.

ანჯელო. ამით? (უჩვენებს ოქროთი საჯსე ქისას.) აილე! შენია!

პირო. ჩემი?

ანჯელო. ნუთუ დაგაეწიდა? შენი ყოფილი ბატონი გერმა-
ნელი...

პირო. ჩუმად, მასზე სიტყვა არ დასძრა.

ანჯელო. რომელიც შენ შემოიტყუე ჩვენს ხაფანგში, პიუას
გზაზე...

პირო. ყურს არაუინ გვიგდებდეს!

ანჯელო. იგი ისეთი გულკეთილი აღმოჩნდა, რომ ძვირფასი
ბეჭედი დაგვიტოვა... არ იცი?.. ეს ბეჭედი ისე ძვირფასი იყო, რომ
ვერ მოვახერხეთ მაშინვე ფულად გადაგვეხურდავენა და თანაც

მეტი არავისთვის არ აღგვეძრა. მაგრამ, როგორც იქნა, ეს შეგქმელი და
იმ ბეჭედში ასი პისტოლი მივიღე. აი ეს შენი წოლია. აილე!
პირო. არაფერი არ მინდა... სულ შენთვის დაიტოვე.
ანჯელო. შენი ნებაა. რაკი შენთვის სულ ერთია, თუ რამდენ-
ად ჰყიდი შენს თავს... (ისე მოაჩვენებს, თითქოს ისვე სურს ქისის
შენახვა.)

პირო. მამ მომეცი! (არბივს.) რაღა გინდა ჩემგან? შენ ხომ
მარტო ამისათვის არ მომძებნიდი...

ანჯელო. არა გვერა? არამზადავ! ასე ფიქრობ ჩვენზე?
როგორა გგონია, განა შევირჩენთ სხვის ნამუშევარს? ეს შეიძლება
ეგრეთ წოდებულ პატიოსან ხალხში იყოს მიღებული, ჩვენში კი ასე
არაა. მშვიდობით! (ისეთ სახეს მიიღებს, თითქოს მართლა წასვლას აპირებო,
მაგრამ უანვე შემობრუნდება). ერთი რამე მაინც მინდა გკითხო, მო-
ხუცი გალოტი მთლად მარტო ჩამოვიდა. რა სურს ნეტავი?

პირო. არაფერიც არა სურს. ცხენით გამოისეირნა მხოლოდ.
მისი ქალიშვილი დღეს საღამოთი თავის საგვარეულო მამულშია
ჯვარს იწერს გრაფ აბიანიზე. მოხუცს ვეღარ მოუთმენია დანიშნულ
დრომდე.

ანჯელო. მალე გაბრუნდება?

პირო. ისე მალე, რომ აქ მოგასწრებს, თუ კიდე დააყოფნე.
მის წინააღმდეგ ხომ არაფერი განიზრახე? ფრთხილად იყავი, იგი
ვაჭყაცია.

ანჯელო. განა მე არ ვიცნობ? განა მეც არ მიმსახურია მის
ხელქვეითად?.. გამოსარჩენი რომ მაინც რამე ჰქონდეს! როდის
გუმგზავრებიან ახალგაზრდები?

პირო. შუადღისას.

ანჯელო. მხლებლები ბევრი ეყოლებათ?

პირო. ერთადერთი ეტლით წავლენ: დედა, ქალიშვილი და
გრაფი. რამდენიმე მეგობარი მოწმედ ჩამოვა საბიონეტიდან.

ანჯელო. მსახურები?

პირო. მხოლოდ ორი, ჩემ გარდა. მე წინ წავალ ცხენით.

ანჯელო. კარგია. კიდეც ერთი რა გკითხო? ვისი ეტლი იქნება:
თქვენი თუ გრაფისა?

პირო. გრაფისა.

ანჯელო. ცუდია! მანდ კიდეც ფორეიტორია, ღონიერი მეტ-
ლის გარდა. მაგრამ... მაინც...

პ ი რ ო. ძალიან მიკვირს! რა გინდა? განა ღირს წვალებად მცირედენი სამკაულები, რომლებიც შეიძლება საპატარძლოს ჰქონდეს?

ანჯელო. სამაგიეროდ, თვით საპატარძლო ღირს.

პ ი რ ო. და ჩე ამ ბოროტმოქმედებაშიც უნდა ვიყო თქვენი ამხანაგი?

ანჯელო. შენ წინ წახვალ ცხენით. გასწი და გასწი ჰქენებით! უკან არ მოიხედო!

პ ი რ ო. არავითარ შემთხვევაში.

ანჯელო. რაო? ისე მომეჩვენა, თითქოს გსურს პატროსანი კაცის როლი გაითამაშო... შენ, შგონი, კარგად მიცნობ, ყმაწვილო! თუ რამე წამოაყრანტალე... თუ რაიმე ისე არ აღმოჩნდება, როგორც ამიწერე...

პ ი რ ო. ანჯელო, ღვთის გულისათვის...

ანჯელო. ისე მოიქეც, როგორც გიბხრეს. (გაღს.)

პ ი რ ო. ეჰ! როცა ეშმაკი ერთ ღერ თმაში გწვდება, სამუდამოდ დაგისაკუთრებს. მე უბედური!

გამოსვლა მართხე

ო ლო ა რ დო და კ ლ ა ვ დ ი ა გა ლ ო ტ ე ბ ი. პ ი რ ო.

ო ლო ა რ დო. ემილიამ ძალზე დაიგვიანა. მეტი მოცდა აღარ შემიძლია.

კ ლ ა ვ დ ი ა. ერთ წუთს კიდევ მოითმინე, ოლოარდო! ეწყი-ნება, რომ ვერა გნახავს.

ო ლო ა რ დო. ახლა გრაფთან უნდა შევიარო. ვეღარ მომიტმენია იმ წუთამდე, როცა ამ ღირსეულ ახალგაზრდას ჩემს შვილს ვუწოდებ. აღტაცებული ვარ მის მიერ გადადგმული ყოველი ნაბიჯით. ყველაზე მეტად კი იმით, რომ წინაპართა მამულში განუზრახავს თავისთვის ცხოვრება.

კ ლ ა ვ დ ი ა. მე კი გული მისკდება, როცა მაგაზე დავფიქრდები ხოლმე. ნუთუ სამუდამოდ უნდა დაკვარვით ჩვენი ერთადერთი ძვირფასი ქალიშვილი?

ო ლო ა რ დო. დაკარგვაში რასა გულისხმობ? იმას ხომ არა, რომ იგი სიყვარულით იქნება გარემოსილი? ქალიშვილისაგან შენთვის მონიჭებულ სიხარულს ნუ მიიჩნევ მის ბედნიერებად. შენ გინდა კვლავ აღმოძრა ძველი ეჭვები, რომ უფრო საზოგადოების სმაურმა, დროს ტარებამ და სასახლის სიახლოვემ, ვიდრე ჩვენი ქალიშვილის წესიერად აღზრდის აუცილებლობამ, შთაგავონა დარ-

250

ჩენილიყავით აქ, ქალაქში, კმრისა და მამისაგან მოშორებით, რომელსაც თქვენ ასე უყვარხართ.

კ ლ ა ვ დ ი ა. რა უმართებულოდ მსჯელობ, ოლოარდო! მაგრამ დღეს ერთადერთი სიტყვა მეც მათქმევინე ამ ქალაქისა და სასახლესთან ს ახლოვის სასარგებლოდ, რომელიც შენს მკაცრ სათნოებას ასე სძულს. აქ, მხოლოდ აქ შეეძლო სიყვარულს შეეერთებინა ერთმანეთისათვის დაბადებულნი. მხოლოდ აქ შეეძლო გრაფს ემილიას პოვნა და იპოვა კიდევაც.

ო ლო ა რ დო. მაგის თანახმა მეცა ვარ. მაგრამ, კეთილო კლავდია, ნუთუ მხოლოდ იმიტომ ხარ მართალი, რომ საქმე კეთილად დაგვირგვინდა? კიდევ კარგი, რომ ასე დასრულდა ეს ქალაქის აღზრდა! მოდი, ჩვენს ჰქუას ნუ მივაწერთ იმას, რაც ბედმა მოგვიტანა, — კიდევ კარგი, რომ ეს საქმე ასე დამთავრდა. ვინც ერთმანეთისთვის დაბადებული იყვნენ, ერთმანეთი ჰპოვეს კიდევაც. ახლა კი გაემგზავრონ იქ, სადაც მათ უბიწოება და მყუდროება უხმობს... რა უნდა აკეთოს აქ გრაფმა? ქედი იდრიკოს, იმლიქნელოს, იხობოს და ეცადოს ამაღლდეს სხვადასხვა მარინელებზე, რომ, ბოლოს, მიაღწიოს იმ წარმატებას, რაც მისთვის სულაც არაა საჭირო? რომ, ბოლოს და ბოლოს, ღირსი გახდეს იმ პატივისა, რომელიც მისთვის არარაობას წარმოადგენს?... პირო!

პ ი რ ო. აქ გახლავართ.

ო ლო ა რ დო. წადი, ჩემი ცხენი გრაფის სახლთან მიიყვანე. მეც უკან გამოგყვები, იქიდან კი გზას გაუღებები. (პირო გაღს.) რატომ უნდა ემსახუროს აქ გრაფი სხვას, როცა იქ თვითონ იქნება მბრძანებელი?... იმაზე კი არ ფიქრობ, კლავდია, რომ გრაფი შენი ქალიშვილის გამოისობით პრინცთან დამოკიდებულებას სამუდამოდ გაიფუჭებს? პრინცს ხომ მე ვძულვარ.

კ ლ ა ვ დ ი ა. შეიძლება არც ისე, როგორც ვეშინია.

ო ლო ა რ დო. შეშინია? სულაც არ შეშინია!

კ ლ ა ვ დ ი ა. გითხარი, რომ პრინცმა ჩვენი ქალიშვილი ნახა?

ო ლო ა რ დო. პრინცმა? საღ!

კ ლ ა ვ დ ი ა. კანცლერ გრიმალდისთან, უკანასკნელ საღამოზე, რომელიც პრინცმა ღირსეულპყო თავისი მობრძანებით. პრინცმა მას ისეთი კეთილი თვალთ შეხედა...

ო ლო ა რ დო. კეთილი თვალთ შეხედა?

კ ლ ა ვ დ ი ა. პრინცი ისე დიდხანს ესაუბრა ემილიას...

ო ლო ა რ დო. დიდხანს ესაუბრა?

251

კლავდია. როგორც ჩანს, ძალზე მოიხიბლა მისი მხიარული ხასიათითა და ტკუამახვილობით.

ოდოარდო. ძალზე მოიხიბლა?

კლავდია. დიდ ხოტბას ასხამდა მის სილამაზეს!

ოდოარდო. ხოტბას ასხამდა? შენ კი ალტაცებით მიყვები ყოველივე ამას? ო, კლავდია, კლავდია, პატივმოყვარე, უგუნური დედა!

კლავდია. რატომ?

ოდოარდო. კარგი, კარგი! ესეც უკვე გათავებულა. ოჰ, რომ წარმოვიდგენ... აი, სწორედ ამ ადგილას შეიძლება ჩემი სასიკვდილოდ დაჭრა. ავხორცი ადამიანი, რომელიც ალტაცებაში მოდის, თავისას შეეცდება... კლავდია! კლავდია! ამაზე უბრალო გაფიქრებაც კი ცოფსა მგერის... შენ მამნევე ჩემთვის უნდა გეცნობებინა... თუმცა არ მინდოდა დღეს შენთვის მეწყენინებინა. მაგრამ თუ დაგყონდი, (ხელს ხელში სტაცებს.) ეს აუცილებლად მოხდება... ამიტომ გამიშივი გამიშივი! ღმერთი იყოს შენი შემწე, კლავდია... გზა მშვიდობისა!

გამოსვლა მხატვრის

კლავდია გალოტი.

კლავდია. რა ადამიანია. ო, ტლანქო სათნოებავ!.. თუკი ის იმსახურებს ამ სახელს. ყველაფერი საეჭვოდ მიაჩნია, სასჯელის ღირსად!.. ამას რომ ადამიანთა ცოდნა ერქვას, მამინ ვინ მოისურვებდა მის შეძენას? მაგრამ სად არის ემილია? პრინცი მამამისის მტერია. მამასადამე... მამასადამე, თუ პრინცმა ჩვენს ქალიშვილს ყურადღება მიაქცია, ალბათ მხოლოდ და მხოლოდ იმისათვის, რომ თავლაფი დაასხას.

გამოსვლა მამამისი

ემილია და კლავდია გალოტები.

ემილია (შეშობის შემინებული და აძრწოლებული). მადლობა ღმერთს! მადლობა ღმერთს! ახლა აღარაფრისა მეშინია. ან იქნება უკანაც გამოიყვანა? (მოიხსნის პირბაღს და დედას შეამჩნევს.) უკან ხომ არ მომდევს იგი, დედაჩემო? უკან ხომ არ მომდევს? არა, მადლობა ღმერთს!

კლავდია. რა ამბავია, ჩემო შვილო, რა დაგემართა?

ემილია. არაფერი, არაფერი.

კლავდია. ასე დამფრთხალივით რომ იცქირები აქეთ-იქით? მთლად რომ ჰკანკალვს?

ემილია. რა არ მოვისმინე! და სად, სად მომიხდა ამის მოსმენა!

კლავდია. მე კი მეგონა, რომ შენ ეკლესიაში...

ემილია. სწორედ იქ. რას წარმოადგენს ეკლესია და საკურთხეველი ბიწიერებისათვის? ოჰ, დედაჩემო! (შკლაფში ჩაუფარდება.)

კლავდია. სთქვი, შვილო!.. მოუღე ჩემს შიშს ბოლო... რა შეიძლება ესოდენ ცუდი შეგმთხვევოდა იმ წმინდა ადგილას?

ემილია. არასოდეს ისე გულწრფელი და მხურვალე არ უნდა ყოფილიყო ჩემი ლოცვა, როგორც დღეს. მაგრამ სწორედ დღეს იგი ოდნავდაც არ იყო ისეთი, როგორც უნდა ყოფილიყო.

კლავდია. ჩვენ მხოლოდ ადამიანები ვართ, ემილია, ლოცვის ნიჭი ყოველთვის როდი გაგვაჩნია. ზეცა ლოცვის სურვილსაც კი ლოცვად ჩაგვითვლის.

ემილია. და ცოდვის ჩადენის სურვილიც ხომ უკვე ცოდვაა.

კლავდია. ამას ჩემი ემილია არ ისურვებდა.

ემილია. არა, დედაჩემო, მოწყალე ღვთაებამ აქამდე არ მიმიყვანა. მაგრამ სხვის შეცოდებას შეუძლია ჩვენდა უნებურად თავის თანამონაწილედ გაგვხადოს!

კლავდია. გონს მოდი! აზრები მოიკრიბე როგორმე. მითხარ, რა შეგემთხვა.

ემილია. ის-ის იყო მუხლი მოვიყარე საკურთხეველთან, სადაც წინათ ვლოცულობდი ხოლმე, რადგანაც დაგვიანებით მივედი... ის იყო დავიწყე ჩემი სულის ალგუნა, რომ ვიღაცამ პირდაპირ ჩემ უკან დაიკავა ადგილი, ზედ ჩემ უკან. მე არ შეგებლო გავწუწუყავი არც გვერდზე და არც უკან იმის შიშით, რომ რომელიმე მეზობლის ლოცვას ჩემთვის ხელი არ შეეშალა... ლოცვა! აი ყველაზე საშინელია, რაც კი მე მეფიქრებოდა, მაგრამ გაიარა ცოტა ხანმა და მომესმა მთლად ჩემს ყურებთან... ღრმა ამოოხვრის შემდეგ... არა სახელი წმინდანისა, არამედ სახელი, არ გაბრაზდეთ, დედა, თქვენი ქალიშვილისა... ჩემი სახელი... ო, ნეტავი მეხი დამცემოდა და მეტი აღარაფერი მომესმინა!.. იგი ლაპარაკობდა სილამაზეზე, სიყვარულზე... ჩიოდა, რომ ეს დღე, აღმნიშვნელი ჩემი ბედნიერებისა, საუკუნოდ ეს აუბედურებს მას... იგი მეფიცებოდა... მე მოიხილა ყოველივე მომესმინა, მაგრამ უკან არ მივიხედე, ისეთი სახე მივიღე, თითქო არაფერიც არ მესმის... სხვა რა უნდა მექნა? უნდა შევედრებოდი არაფერიც არ მესმის... სხვა რა უნდა მექნა? უნდა შევედრებოდი ჩემს კეთილ ანგელოზს, რომ დავეყრუებინე, თუნდაც სამუდამოდ. მეც მშვედრებოდი, ერთადერთი ესაა შემეძლო... ბოლოს დაღვა კვლავ ფეხზე ადგონის დრო... დამთავრდა წმიდა წესმასახურება.

მე ვთრთოლი. მეშინოდა მისი დანახვა, ვინც ამგვარი თავხედობა გაბედა. მაგრამ როცა შემოვტრიალდი და იგი დავინახე...

კლავდია. ვინ, ჩემო შვილო?

ემილია. მიხვდით, დედაჩემო, მიხვდით. მეგონა, ფეხქვეშ მიწა ჩამეგრა-მეთქი... თვითონ ის.

კლავდია. ვინ თვითონ ის?

ემილია. პრინცი.

კლავდია. პრინცი!.. მადლობა ღმერთს, რომ მამაშენს არ ესმის ეს. აქ იყო და ახლად წავიდა, შენ აღარ დავიცადა.

ემილია. მამა აქ იყო და მე არ დამიცადა?

კლავდია. ასე შემოვთებულს მისთვისაც რომ გეტყვა ეს ყველაფერი...

ემილია. მერე რა, დედაჩემო? განა რაიმე საძრახი ჩავიღინე?

კლავდია. არაფერი, ისევე როგორც არც მე ჩამიღინია საძრახი რამ, მაგრამ მაინც, მაინც... ეჰ, მამაშენს ვერ იცნობ! განრისხების დროს იგი დანაშაულის უმანკო მსხვერპლს დამნაშავედ მიიჩნევდა. გაცოფებულს მოეჩვენებოდა, რომ მე ხელი შევეუწყე იმას, რასაც ვერც ხელს შევეუშლიდი და ვერც გავიტვალისწინებდი... განაგრძე, ჩემო შვილო! შემდეგ რა მოხდა? შენ რომ პრინცი იცანი... ვინეღოვნებ, თავს საკმაოდ დაუფულე, რომ მისთვის ერთი შეხედვით გეგრძნობინებინა ის ზოზლი, რომელსაც ის იმსახურებს.

ემილია. ეგ ვერ მოვახერხე, დედაჩემო! პირველი შეხედვის შემდეგ, როცა იგი ვიცანი, გამბედაობა აღარ მყავს, ერთხელ კიდე შეხეხედა მისთვის. მამინვე გამოვიტყევი.

კლავდია. პრინცი კი დავუღვენა...

ემილია. ეგ კი აღარ გამოიგია, ვიდრე კარიბჭესთან არ ვიგრძენი, რომ ხელზე ვილაც მწვდა.. ეს იყო პრინცი! სირცხვილისაგან იძულებული გავხდი შეეჩერებულყავი. დავსხლტომოდი ხელიდან? ეს გამეულეთა ყურადღებას მიიქცევდა. აი ერთადერთი აზრი, რომლის მოფიქრებაც შემეძლო ანდა რომელიც კიდე მახსოვს. იგი ლაპარაკობდა, მე კი პასუხს ვაძლევდი. მაგრამ, რას ამბობდა იგი ან მე რა ვუპასუხე... თუ გავიხსენე, გიამბობ, დედაჩემო; ახლა კი არაფერი არ ვიცი. გონება მთლად დაგვარგე... ისიც კი ვეღარ გამიხსენებია, ხელიდან როგორ გამოვუსხლტი და რანაირად გამოვვარდი გარეთ. გონს მხოლოდ ქუჩაში მოვედი. მესმის, თუ როგორ მომდევს პრინცი, როგორ შემოდის სახლში ჩემთან ერთად და როგორ ამოვრბის კბეებზე.

კლავდია. ეს ყველაფერი შინისაგან მოგსვლია, ჩემო შვილო; არასდროს არ დამავიწყდება, რანაირი სახით შემოვარდი. არა, პრინ-

ცი იმდენს ვერ გაბედავდა, რომ უკან დაგვენებოდა. ღმერთო! ღმერთო! მამაშენმა ეს რომ შეიტყოს! როგორ გაცოფდა, როცა ვუთხარი, რომ ამ ცოტა ხნის წინათ პრინცი შენი ნახვით დიდად კმაყოფილი დარჩა! ახლა კი დამშვიდდი, ჩემო გოგო! ყოველივე სიზმრად მიიჩნიე, რაც დავემართა. ამას ხომ უფრო ნაკლები შედეგი მოჰყვება, ვიდრე სიზმარს. დღეიდან ერთბაშად მოელება ბოლო შენს ყოველგვარ ღვეწას.

ემილია. არა, დედაჩემო, გრაფმა უნდა გაიგოს, ეს ამბავი გას უნდა ვუთხრა.

კლავდია. არაფრის დიდებით ეგ არა ჰქნა! რისთვის? რატომ? ნუთუ გსურს ასეთი უბრალო რამის გამო, დიახ, ასეთი უბრალო რამის გამო იგი ააღელვო? თუნდაც იგი ახლა არ აღელვებს, იცოდე, ჩემო გოგონა, რომ შხამი, რომელიც მამინვე არ მოქმედებს, არა ნაკლებ საშიშარი შხამია ხოლმე. რაც არავითარ შთაბეჭდილებას არ გამოიწვევს საქმროზე, მან შეიძლება კმარზე იმოქმედოს. საქმროს შეიძლება სასახელოდაც კი ეჩვენოს ასეთი ღირსეული მეტოქის დამარცხება. მაგრამ მას შემდეგ, როცა იგი გაიმარჯვებს... ეჰ, ჩემო გოგონავ... რარიგ ხშირად იქცევა მამინ საქმრო სულ სხვა არსებად შენმა ვარსკვლავმა დაგიფაროს ამის გამოცდისაგან.

ემილია. კარგად იცით, დედაჩემო, როგორ მჯერა თქვენი, რა ხალისით გემორჩილებით ყოველთვის. მაგრამ თუ მან სხვისგან გაიგო, რომ პრინცი ღღეს მელაპარაკა? განა ჩემი ღუმელი, ადრე თუ გვიან, მას უფრო მეტად არ შეაშფოთებს?... მე მაინც ვფიქრობ, რომ უკეთესი იქნება, თუ გრაფს არაფერს არ დავუმაღე.

კლავდია. ეგ სისუსტეა, სისუსტეა შეყვარებულისა!.. არა, არავითარ შემთხვევაში ეგ არ გააკეთო, ჩემო შვილო! არაფერი არ უთხრა მას! ნურც კი აგრძნობინებ რაიმეს!

ემილია. კეთილი, დედაჩემო... მე ხომ საკუთარი ნება არ გამაჩნია, თქვენი ნების პირისპირ... ეჰ! (ღრმად ამო-
ოხრებს.) ახლა ისევე თავს ლაღადა ვგრძნობ. რა მშინარა და სულელი ვარ!.. არა, დედაჩემო? ამ შემთხვევაში მე შემეძლო თავი სულ სხვაგვარად დამეჭირა და საპატიებოც იმაზე მეტი არ მექნებოდა, ვიდრე ახლა.

კლავდია. არ მინდოდა ეს შენთვის მეთქვა, ჩემო შვილო. ვიდრე თვითონ შენი ჯანსაღი გონება ამასვე არ გეტყვოდა. მე კი ვიცოდი, რომ იგი ამას გეტყვოდა მამინვე, როგორც კი შენს ტყუაზე მოხვიდოდი. პრინცი თავაზიანი კაცია, შენ კი ნაკლებად ხარ მიჩვეული მნიშვნელობას მოკლებულ თავაზიანობის ენას. ამ ენაზე

უბრალო თავაზიანობა იქცევა გრძობად, ქათინაური — ფიცად, ჟინი — სურვილად, სურვილი კი განზრახვად; არაფერი ამ ენაზე ჟღერს, როგორც ყველაფერი, ხოლო ყველაფერი იგივეა, რაც არაფერი.

ემილია. ო, ღედაჩემო, თუ ასეა, მაშინ ჩემი შიში მთლად სასაცილოდ უნდა მოგჩვენებოდა. რა თქმა უნდა, ჩემი კეთილი აბიანი ამას ვერ გაიგებს! მას ადვილად შეიძლებოდა მივეჩნეე უფრო პატყ- მოყვარე, ვიდრე სათნო ადამიანად... აი თვითონ იგი მოდის! ეს მისი ფეხის ხმაა.

გამოსვლა მუშვილი

ი გ ი ვ ე ნ ი ლ ა გ რ ა ფ ი ა ბ ი ა ნ ი.

ა ბ ი ა ნ ი (შემოდის ღრმად ჩაფიქრებული, თვალუდახრილი, იგი ისე ახლავდება, რომ ვერ ამჩნევს ემილიას, ვიდრე თვითონ ეს უკანასკნელი არ მიი- ბენს მასთან). აჰ, ჩემო ძვირფასო! თქვენთან შეხვედრას მისაღებში სულ არ ველოდი.

ემილია. მე კი ვისურვებდი, გრაფო, რომ მხიარული ჰყოფი- ლიყავით იქაც, სადაც ჩემთან შეხვედრას არ მოელოთ... ასე სერიო- ზული? ასე საზეიმო სახით? განა ეს დღე არ იმსახურებს მეტ აღტა- ცებას?

ა ბ ი ა ნ ი. იგი მეტი ღირს, ვიდრე ჩემი მთელი სიცოცხლე, მაგ- რამ აღსავსეა ჩემთვის ისეთი ნეტარებით, რომ, შეიძლება, თვით ეს ნეტარება მხდის ასე სერიოზულს, ან, როგორც თქვენ მიწოდებთ, საზეიმო სახის მქონეს (შეამჩნევს ემილიას დედას). აჰ, თქვენც აქ ბრძან- დებით, ქალბატონო! მალე უფრო ნაზ სახელს გიწოდებთ.

კ ლ ა ვ დ ი ა. რაც ჩემთვის ღიად საამაყო იქნება. რა ბედნი- ერი ხარ, ჩემო ემილია! რატომ მამაშენმაც არ გაიზიარა ჩემო სიხარული?

ა ბ ი ა ნ ი. ახლავა გამოგუსხლტი მის მკლავებს, უფრო სწორად იგი — ჩემს მკლავებს. რა კარგი კაცია, ჩემო ემილია, თქვენი მამა! ყველა მამაკაცური სათნოების ნიმუშია. რაოდენ მალღებდა ჩემი სული მასთან ყოფნის დროს. ჩემი გადაწყვეტილება, — ყოველთვის კეთილი, მუდამ კეთილმოზილი ვიყო, — არასოდეს არ არის იმაზე უფრო მტკიცე, ვიდრე მაშინ, როდესაც მას ვხედავ, როცა მასზე ვფიქრობ. სხვა რითი, თუ არა ამ გადაწყვეტილების განხორციელებ- ბით, შემიძლია ჩემი თავი მივიჩნიო იმის ღირსად, რომ მისი შეილა მერქვას, თქვენი ვიყო, ჩემო ემილია?

ემილია. მან კი არ ისურვა ჩემთვის მოეცადა!

ა ბ ი ა ნ ი. ვფიქრობ, ეს იმიტომ ქნა, რომ ამ ხანმოკლე ნახვით

ემილია ძალზე ააღელვებდა მას; მეტიხმეტად დაეუფლე- ბოდა მის მთელ სულს.

კ ლ ა ვ დ ი ა. მას ეგონა, რომ დაკავებული იქნებოდა საქორ- წინო მორთვა-მოკაზმებით, მაგრამ გაიგო...

ა ბ ი ა ნ ი. ის, რაც მისგან მე მოვისმინე გრძობამორეული ალტაცებით... ძალზე კარგია, ჩემო ემილია. მე მეყოლება ღვთისმო- საფი ცოლი, რომელსაც თავი არ მოაქვს თავისი ღვთისმოსაობით.

კ ლ ა ვ დ ი ა. მაგრამ, როცა ერთ საქმეს ვაკეთებთ, ჩემო შვი- ლებო, არც მეორე უნდა დავივიწყოთ!.. უკვე დროა; წადი, მოემზადე, ემილია.

ა ბ ი ა ნ ი. რა მომზადება უნდა, ქალბატონო?

კ ლ ა ვ დ ი ა. ნუთუ თქვენ გნებავთ ასეთი სახით მიიყვანოთ საკურთხეველთან?

ა ბ ი ა ნ ი. მართლაც, ახლავა შევამჩნიე. ვინც თქვენ შეგხედავთ, ემილია, როგორღა იფიქრებს თქვენს მორთულობაზე? რატომ არ შეიძლება იგი ასეთი სახით მიიყვანო საკურთხეველთან?

ემილია. არა, ჩემო ძვირფასო გრაფო, ასე არა, არც მთლად ასე, მაგრამ არც მეტიხმეტად მორთული, არც მეტიხმეტად... ერთ წუთში მზად ვიქნები. მე არ ვაკვირებ არც ერთ იმ სამკაულს, რომელიც მიბოძა თქვენმა დიდსულოვანმა გულუხვობამ. არაფერს, სრულიად არაფერს არ ჩავიცვამ ისეთს, რაც ესოდენ ძვირფას სამკა- ულებს მოუხდებდა. მე შევიძლებდი ამ ქვებს, თქვენი ნაჩუქარი რომ არ იყოს. ისინი ხომ სამჯერ დამესიზმრა.

კ ლ ა ვ დ ი ა. რაო? მაგის შესახებ მე არაფერი ვიცი.

ემილია. სიზმარში ვნახე, თითქოს ისინი მეკეთა და ყოველ მათგანი უცებ მარგალიტად გადაიქცა. მარგალიტები ხომ ცრემლებსა ნიშნავს, ღედაჩემო?

კ ლ ა ვ დ ი ა. ჩემო ბავშვო! სიზმრის ახსნაც თვითონ სიზმარს ჰგავს. შენ ხომ წინათ მარგალიტი ქვებს გერჩივნა?

ემილია. რა თქმა უნდა, ღედაჩემო, რა თქმა უნდა.

ა ბ ი ა ნ ი (ჩაფიქრებით, სველიანად). ცრემლებსა ნიშნავს, ცრემ- ლებსა ნიშნავს...

ემილია. როგორ? ეს თქვენ გაძრწუნებთ? თქვენ?

ა ბ ი ა ნ ი. ღიახ. მე ამისი უნდა მრცხენოდეს კიდეც. მაგრამ რაკი ფანტაზია ერთხელ მწუხარედ განეწყობა...

ემილია. რატომ განეწყობს ის ასე? რას იტყვით იმაზე, რაც ახლავა მოვიფიქრე?.. რა მეცვა, როცა პირველად მოგეწონეთ?.. გახ- სოვთ კიდეც?

ა ბ ი ა ნ ი. მახსოვს კიდეც? ჩემს ფიქრებში მე სხვაგვარს არც 17. ლესინგი 257

გხედავთ. მაშინაც კი ისეთივეს გხედავთ, როცა სხვაგვარად ჩაცმულს გიციქვრთ.

ე მ ი ლ ი ა. მაშ კაბა იმავე ფერისა და ისეთივე თარგისა, ხალკათი და განიერი.

ა ბ ი ა ნ ი. მშვენიერია.

ე მ ი ლ ი ა. თმა?

ა ბ ი ა ნ ი. თმას ჰქონდეს მისი საკუთარი მუქი ბრწყინვალეობა, ისეთი კულულები, როგორნიც თვით ბუნებამ შექმნა...

ე მ ი ლ ი ა. შიგ გაკეთებულ ვარდსაც ნუ დაივიწყებთ!. საუცხოოა! საუცხოო! ცოტა ხანს მოითმინეთ და თქვენს წინაშე სწორედ ასეთი წარმოდგები!

გამოსვლა მერვე

გ რ ა ფ ი ა ბ ი ა ნ ი. კ ლ ა ვ დ ი ა გ ა ლ ო ტ ი.

ა ბ ი ა ნ ი (მწუხარედ გააყოლებს თვალს ემილიას). მარგალიტები ცრემლებსა ნიშნავს!. ცოტა ხანს მოვითმინოთ! დიახ, დრო რომ ჩვენს გარეშე არსებობდეს და ციფერბლატის ერთი წუთი ჩვენს გულში მთელ წლად არ გაგრძელდებოდეს.

კ ლ ა ვ დ ი ა. ემილიამ სწრაფად და სწორად შეგნიშნათ, გრაფო. დღეს თქვენ ჩვეულებრივზე სერიოზული ბრძანდებით. ახლა, როცა ერთი ნაბიჯითა ხართ დაშორებული თქვენი სურვილების მიზანს, იქნება ნანობთ. გრაფო, რომ ეს იყო თქვენი სურვილების მიზანი?

ა ბ ი ა ნ ი. აჰ, დედაჩემო, როგორ შეგიძლიათ ასე დაეჭვდეთ თქვენს შვილზე?.. ეს კი მართალია, რომ დღეს უჩვეულოდ გულდამძიმებული და მოწყენილი ვარ. საქმე ის არის, ქალბატონო, რომ მიზანს ერთი ნაბიჯით ვარ დაშორებული, თუ სულაც არ მივხვალ ვებოვარ მას, — არსებითად ერთი და იგივეა. ყველაფერი, რასაც ეე ვხედავ, ყველაფერი, რაც მე მესმის, ყველაფერი, რაზედაც ვოცნებობ, გუშინდელსა და გუშინდელს აქეთ ამ ჭეშმარიტებას მიქადაგებს. ეს ერთი აზრი ბოჭავს სხვა დანარჩენთ, რომლებიც მე უნდა მქონდეს, ან მსურს, რომ მქონდეს... რა არის ეს? ვერ გამოვიგია...

კ ლ ა ვ დ ი ა. თქვენ მე მამფოთებთ, ბატონო გრაფო!

ა ბ ი ა ნ ი. ყველაფერი ერთიმეორეს ერთვისს!. გულმოსული. გაბრაზებული ვარ ჩემს მეგობრებზე და საკუთარ თავზე...

კ ლ ა ვ დ ი ა. რატომ?

ა ბ ი ა ნ ი. ჩემი მეგობრები დაბეჯითებით მოითხოვენ, რომ ერთი სიტყვა მაინც ვუთხრა პრინცს ამ ქორწინებაზე, ვიდრე ჯვარს დაფი-
258

წერ, ისინი მეთანხმებიან, რომ მე მოვალე არა ვარ, მაგრამ პრინცი-სადმი პატივისცემა და ყურადღება მოითხოვს ამას... მე კი ისე სუსტი აღმოვჩნდი, რომ მათ დავეთანხმე. ახლა ვემზადებოდი მასთან გასამგ-ზავრებლად.

კ ლ ა ვ დ ი ა (განცვიფრებული). პრინცთან?

გამოსვლა მერვა

პ ი რ ო. მას უმაღლე შემოპყვება მარინელი.
ი გ ი ვ ე ნ ი.

პ ი რ ო. ქალბატონო, მარკიზ მარინელი შეჩერდა თქვენი სახლის წინ და გრაფს კითხულობს.

ა ბ ი ა ნ ი. მე?

პ ი რ ო, აი თვითონ იგიც. (კარს უღებს და გაღს.)

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. გთხოვთ მაპატიოთ, ქალბატონო... მე თქვენთან ვიყავი, ბატონო გრაფო, და გავიგე, რომ აქ იმყოფებოდით. თქვენთან გადაუღებელი საქმე მაქვს... კიდევ ბატობას გთხოვთ, ქალბატონო, ეს სულ რამდენიმე წუთს წაგვართმევს.

კ ლ ა ვ დ ი ა. მე არა მსურს გაგრძელდეს ეგ წუთები. (თავს დაუარავს და გაღს.)

გამოსვლა მათი

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ა ბ ი ა ნ ი.

ა ბ ი ა ნ ი. რას მიბრძანებთ, ბატონო ჩემო?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. მე გამომგზავნა მისმა ბრწყინვალეობამ, პრინცმა.

ა ბ ი ა ნ ი. რა ნებავს პრინცს?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. დიდად გამაყობ, რომ წილად მხვდა ბედნიერება გაცნობოთ მისი ესოდენ უდიდესი მოწყალება... თუკი გრაფ აბიანის მაინცდამაინც არ ნებავს, მე თავის ერთ-ერთ უერბულეს მეგობ-რად მიმიჩნისო...

ა ბ ი ა ნ ი. უედმეტი შესაულის გარეშე, თუ შეიძლება.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. კეთილი! პრინცმა ახლავე უნდა წარგზავნოს თავისი ელჩი მასსას ჰერცოგთან, მისი ქალიშვილის შერთვასთან დაკავშირებით. მას დიდხანს ვერ გადაეწყვიტა, თუ ვისთვის მიენდო ეს საქმე, ბოლოს კი მისი არჩევანი, ბატონო გრაფო, თქვენზე შეჩერდა.

ა ბ ი ა ნ ი. ჩემზე?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ეს კი უჩემოდ არ მომხდარა, თუკი მეგობრობას ხმაველა ლაპარაკის უფლება აქვს.

აპიანი. კუმარიტად მძიმე მდგომარეობაში მაყენებთ, ალარ ვიცი, მაღლობა ვით გადაგიხალდოთ; დიდი ხანია ალარ ველოდი, რომ პრინცი ინებებდა ჩემთვის მოეცა რაიმე დავალება.

მარინელი. დარწმუნებული ვარ, რომ ამისთვის მას ღირსეული შემთხვევა არ მისცემია, და, თუ ეს შემთხვევაც ღირსეული არაა ისეთი კაცისათვის, როგორცაა გრაფი აპიანი, მაშინ, რა თქმა უნდა, ჩემს მეგობრობას ძალზე უჩქარნია თავისი გულმოდგინებით.

აპიანი. მეგობრობა და მეგობრობა ყოველ მესამე სიტყვაზე! ნეტავ ვის ველაპარაკები? მარკოზ მარინელის მეგობრობაზე არასოდეს მოცნებია.

მარინელი. ვგრძნობ, რომ შეცდომა ჩავიდინე, ბატონო გრაფო, — მიუტევებელი შეცდომა, თქვენს ნებადაურთველად რომ მოვიხდომე გაემხდარიყავ თქვენი მეგობარი. თუმცა სულ ერთი არაა? პრინცის მოწყალება და თქვენთვის შემოთავაზებული პატივი მაინც ძალაში რჩება და არ შეეშვება, რომ ამით დიდი სიხარულით ისარგებლებთ.

აპიანი (რამდენიმე ხნის დაფიქრების შემდეგ). რა თქმა უნდა.

მარინელი. მამ წავიდეთ.

აპიანი. საით?

მარინელი. ღონალოში, პრინცთან. ყველაფერი უკვე მზად არის. დღესვე უნდა გაემგზავროთ.

აპიანი. რას ამბობთ?.. დღესვე?

მარინელი. უმჯობესია ამ საათშივე. ნულარ დაყოფებით. საქმე ძალზე სასწრაფოა.

აპიანი. მართლა? თუ ასეა, დიდად ვწუხვარ, რომ უარი უნდა ვთქვა იმ პატივზე, რომელსაც მე პრინცი მღებს.

მარინელი. რაო?

აპიანი. მე არ შემძლია დღეს გაემგზავრო, არც ხვალ და არც ზეგ...

მარინელი. თქვენ ხუმრობთ, ბატონო გრაფო?

აპიანი. თქვენთან?

მარინელი. პირდაპირ შეუდარებელია! თუ ეს ხუმრობა პრინცს ეხება, იგი მით უფრო გასართობია... მამ არ შეგიძლიათ გაემგზავროთ?

აპიანი. არა, ბატონო ჩემო, არა! იმედი მაქვს, რომ თვითონ პრინცი ჩათვლის ჩემს ბოდიშს ყურადღების ღირსად.

მარინელი. რომელსაც მეც დიდი ინტერესით მოვისმენდი.

აპიანი. ო, დიდი არაფერია! საქმე ის არის, რომ მე დღეს ცოლს ვირთავ.

მარინელი. მერე?

აპიანი. მერე?.. მერე?.. თქვენი კითხვა ძალზე გულ-უბრყვილოა.

მარინელი. ყოფილა ისეთი შემთხვევაც, გრაფო, როცა ქორწინება გადაუღვიათ. მე, რა თქმა უნდა, არა ვფიქრობ, რომ ამით საცოლესა თუ საქმროსათვის ყოველთვის დიდი სამსახური გაუწევიათ. საქმეს შეიძლება არასასიამოვნო მხარეც გააჩნდეს. მაგრამ მე მაინც ვფიქრობ, რომ ბრძანება მეფისა...

აპიანი. ბრძანება მეფისა? მეფისა? მეფე, რომელსაც შენ თვითონ ირჩევ, არცთუ მთლად მეფეა. გეთანხმებით, რომ თქვენ მოვალენი ხართ პრინცს უსიტყვოდ დაემორჩილოთ. მე კი — არა. სასახლის კარზე მე ჩემი სურვილით ჩამოვედი. მსურდა პატივი მქონოდა პრინცთან გამსახურნა, მაგრამ ის კი არა, რომ მის მონად გადაე-ქმულიყავი... მე ვარ ვასალი უფრო დიდი მეფისა.

მარინელი. დიდა თუ. ჭარა, მეფე მეფეა.

აპიანი. მაგაზე არ დაგიწყებთ დავას!.. ემარა! მოახსენეთ პრინცს ყველაფერი, რაც აქ მოისმინეთ: დიდად ვწუხვარ, რომ ვერ ვისარგებლებ მისი მოწყალებით, რადგან სწორედ დღეს ვუარს ვიწერ, რაც შეადგენს მთელ ჩემს ბედნიერებას.

მარინელი. ზომ არ გენებათ, ისიც მოვახსენო, ვისზე?

აპიანი. ემილია გალოტიზე.

მარინელი. ამ ოჯახის შვილზე?

აპიანი. ამ ოჯახისა.

მარინელი. ჰმ! ჰმ!

აპიანი. რა გენებათ?

მარინელი. მე ვფიქრობ, რაკი ეს ასეა, უფრო მცირე დაბრკოლება გველოდება, რამ ეს ცერემონია თქვენს დაბრუნებამდე გადაიდოს.

აპიანი. ცერემონია? მხოლოდ ცერემონია?

მარინელი. კეთილი მშობლები ამას არ იწყენენ.

აპიანი. კეთილი მშობლები?

მარინელი. და ემილიაც ზომ თქვენი იქნება უეჭველად.

აპიანი. უეჭველად? მაგ „უეჭველობით“ თქვენ უეჭველი

მაიმუნი ხართ.

მარინელი. ამას მე მკადრებთ, გრაფო?

აპიანი. რატომაც არა?

მარინელი. პოი, ზეცავ და ჯოჯოხეთო! ჩვენ ამაზე კიდეც

მოვილაპარაკებთ.

აპიანი. მაიმუნი ავზე ავია, მაგრამ..

მარინელი. სიკვდილი და შეჩვენება! გრაფო, მე მოვითხოვ
დაკმაყოფილებას.

აპიანი. ეს თვისთავად იგულისხმება.

მარინელი. მე მას ახლავე მივიღებდი, მაგრამ არ მინდა
გულჩვილ საქმროს დღევანდელი დღე ჩავუმწარო.

აპიანი. გულკეთილო ქმნილებავ! არა! არა! (სტაცებს ხელს.)
მასსაში, რა თქმა უნდა, დღეს ვერ გავემგზავრები, მაგრამ თქვენთან
გასასეირნებლად საკმაო დრო მაქვს, წამობრძანდით! წამობრ-
ძანდით!

მარინელი (ხელიდან დაუსხლტება და გადის). მოთმინება იყო-
ნით, გრაფო, მოთმინება!

გამოსვლა მითითებით

აპიანი. კლავდია გალოტი.

აპიანი. გასწი, საზიზღარო ადამიანო! აპ! ამან კარგად იმოქ-
მედა ჩემზე. სისხლი ამიღევა. სულ სხვაგვარად, კარგად ვგრძნობ
თავს.

კლავდია (შემოდის აჩქარებით, შეშფოთებული). დმერთო ჩემო!
გრაფო! ცხარე კამათის ხმა შემომესმა... სახე მთლად აგნთებიათ. რა
მობდა?

აპიანი. არაფერი, ქალბატონო, სრულებით არაფერი. კამერ-
პერმა მარინელიმ დიდი სამსახური გამიწია: დამისხნა პრინციან
წასვლისაგან.

კლავდია. ნამდვილად?

აპიანი. ახლა ჩვენ შეგვიძლია კიდევ უფრო ადრე გავემგზავ-
როთ. წაეალ, ჩემს ხალხს ავაჩქარებ და ახლავე დაგბრუნდები; ამა-
სობაში ემილიაც მოემზადება.

კლავდია. შემძლია სრულიად დამშვიდებული ვიყო, გრაფო?

აპიანი. სრულიად დამშვიდებული ბრძანდებოდეთ, ქალბა-
ტონო. (გადის. კლავდია შედის მეზობელ ოთახში.)

მოქმედება მესამე

სენა წარმოადგენს პრინცის გასართობი სასახლის წინა დარბაზს.

გამოსვლა პირველი

პრინცი. მარინელი.

მარინელი. ყველაფერმა ამაოდ ჩაიარა. გრაფმა უდიდესი
ზიზღით უარპყო მისთვის შეთავაზებული პატივი.

პრინცი. მაშ საქნე ადგილიდან აღარ იძვრის? მაშ უნდა
აღსრულდეს? მაშ ემილია დღესვე მისი შეიქნება?

მარინელი. როგორც ჩანს.

პრინცი. მე კი ასე ბევრს მოველოდი თქვენი გეგმისაგან. ვან
იცის, როგორ უჭკუოდ მოიქეცი. თუ საუღელი უნებლიეთ კარგ
რჩევას მოგვცემს, მისი ასრულება ჭკვიან კაცს უნდა დაევალო. მე ეს
უნდა გამეთვალისწინებინა.

მარინელი. აი როგორ დამაჯილდოვეს!

პრინცი. რისთვის უნდა დამეჯილდოვებინეთ?

მარინელი. იმისთვის, რომ ამის გამო სიცოცხლე საფრთხეში
ჩავიგდე. როცა დავინახე, რომ ვერც სერიოზული ლაპარაკითა და
ვერც დაცინვით ვერ დავითანხმე გრაფი, სიყვარული პატივზე გაეც-
ვალა, შევეცადე მოთმინებიდან გამომეყვანა იგი. ისე წარვმართე
საუბარი, რომ გულმოსულს მთლად დაავიწყდა თავი. მან ლანძღვა
დამიწყო, მე კი დაკმაყოფილება მოვითხოვე, იქვე, ადგილზე. ვფიქ-
რობდი, ან მოგკლავ, ან შევაკვლები-მეთქი. თუ მოგკლავდი, მაშინ
გამარჯვება ჩვენ დაგვრჩებოდა, თუ ის მომკლავდა, რა უშავდა მერე?
მაშინ გრაფს გაქცევა მოუხდებოდა, პრინცი კი, ყოველ შემთხვევაში,
დროს მაინც მოიგებდა.

პრინცი. თქვენ ამას გააკეთებდით, მარინელი?

მარინელი. ეპ, წინასწარ უნდა იცოდე, როცა ასეთი სულე-
ლური ნაბიჯის გადასადგმელად ემზადები, რათა თავი ამა ქვეყნის
ძლიერთ შესწირო, — წინასწარ უნდა იცოდე, თუ როგორ დაგო-
მადლებენ ამას.

პ რ ი ნ ც ი. გრაფმა რაღა ქნა? ამბობენ, რომ ასეთ რამეს იგი მეორედ არ გათქმევინებს ხოლმე.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ვითარებას გააჩნია, რა თქმა უნდა... ამას ვერა-ვინ უსაყვედურებს გრაფს. მან მიბასუხა, რომ დღეს უფრო მნიშვნელოვანი საქმე აქვს, ვიდრე ჩემთან დულში გამოსვლა, და შეხვედრა დამინიშნა ერთი კვირის შემდეგ თავისი ქორწინებისა.

პ რ ი ნ ც ი. ემილია გალოტიზე! ამაზე უბრალო ფიქრიც კი ცოფსა მგვრის. თქვენ კი ამით დაკმაყოფილით და წამოხვედით. ახლა კი ჩემთან გამოცხადდით და თავს იქებთ, რომ ჩემი გულსათვის სიცოცხლე საფრთხეში ჩაიგდეთ, რომ ჩემთვის თავს მსხვერპლად სწირავდით.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. რაღა უნდა გამეკეთებინა ამაზე მეტი, თქვენო ბრწყინვალეზე?

პ რ ი ნ ც ი. ამაზე მეტი? თითქოსდა რამე გააკეთეთ!

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ნება მიბოძეთ, ახლა მეც მოვისმინო, თქვენო ბრწყინვალეზე, თქვენ თვითონ რაღა გააკეთეთ... თქვენ ბედნიერება მოგცემით მას ეკლესიაში გასაუბრებოდით: რა მოილაპარაკეთ?

პ რ ი ნ ც ი. (ზოლო). ეს რა ცნობისმოყვარეობაა! ისღა დამრჩენია, რომ დაგაკმაყოფილო იგი. ო, ყოველივე ისე მოხდა, როგორც მსურდა, თქვენ არაფერზე ზრუნვა აღარ დაგჭირდებოდა, ჩემი ყოვლად დაუზარელო მეგობარო! იგი ჩემს სურვილებს თითქმის დაეთანხმა. მე ის მაშინვე თან უნდა წამომეყვანა. (ცოფა და ბრძანებით) ახლა თქვენ გაიკეთ, რის გავებაცა გსურდათ... შეგიძლიათ მიბრძანდეთ!

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. „შეგიძლიათ მიბრძანდეთ!“ დიახ, დიახ, ესაა ხიმღერის დასასრული. ასევე მოხდებოდა მაშინაც, თუ შეგეცდებოდნენ შემსრულებელნი შეუძლებელი... შეუძლებელი, ვთქვი მე?.. რა თქმა უნდა, ეს არ იყო შეუძლებელი, მაგრამ საკმაოდ სასიფათო და გაბედული კი გახლდათ. საპატარძლო ხელთ რომ გვეყოლოდა, თავს ვღებ, ქორწინება არ შესდგებოდა.

პ რ ი ნ ც ი. ეპ, ეს კაცი რაღაზე არა, სდებს თავსა. მე მხოლოდ დამჭირდებოდა მომეცა თქვენთვის ჩემი მცველი რაზმი, ჩასაფრდებოდით შარაგზაზე, თავს დაესხმოდით ეტლს ორმოცდაათიოდუ ჯარისკაცით, მოიტაცებდით, ქალიშვილს და ზემოთ მოიყვანდით ჩემთან.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. განა არ ყოფილა ისეთი შემთხვევა, რომ ქალიშვილი ძალით წაუყვანიათ და ეს გატაცებად არ მიუჩნევიათ?

პ რ ი ნ ც ი. თქვენ რომ ამის გაკეთების უნარი შეგწევდეთ, ამაზე ეგრე ღიღასან არც ილაყებდით.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. საქმის შედეგზე კი კაცმა არ შეიძლება თავი დასდოს... ამას ყოველთვის შეიძლება უბედური შემთხვევა მოჰყვეს.

პ რ ი ნ ც ი. ეს ხომ ჩემი ჩვეულებაა, რომ ადამიანებს იმის პასუხისმგებლობა დაეაკისრო, რაზედაც ისინი პასუხს ვერ აგებენ.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. მაშ, თქვენო ბრწყინვალეზე... (მოისმის სროლის ხმა). აჰ, ეს რას ნიშნავს?... მართლა მომესმა?... სროლის ხმა არ გავიგონიათ, თქვენო ბრწყინვალეზე? აი კიდე!

პ რ ი ნ ც ი. რა ამბავია? რა მოხდა?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. როგორ ფიქრობთ, რა იქნება, მე რომ უფრო მოქმედი აღმოვჩნდე, ვიდრე თქვენა გგონიათ?

პ რ ი ნ ც ი. უფრო მოქმედი?... მაშ მითხარით...

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ერთი სიტყვით, რასაც ახლა გეუბნებოდით, უკვე სრულდება.

პ რ ი ნ ც ი. ნუთუ?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ოღონდ ნუ დაიფიცებთ, პრინცი, რასაც ახლა ბირდებით... მე კიდეც მასსოვს თქვენი სიტყვა.

პ რ ი ნ ც ი. მაგრამ ზომები მაინც ისეთია, რომ...

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ისეთი, როგორც კი შეიძლება ყოველთვის არსებობდეს. ასრულება ისეთ ადამიანებსა აქვს მინდობილი, რომელთაც შეიძლება ვენდო. გზა ზედ სამხეცის გაღავანთან გადის. ჩემი ხალხის ნაწილი აქ ეტლს თავს დაესხმის, თითქოს გაძარცვის მიზნით, დანარჩენნი კი, რომლებთანაც ერთ-ერთი ჩემი მსახური იმყოფება, სამხეციდან გამოცვივნიან თითქოსდა დაზარალებულთა დასამარებლად. შეტაკების დროს, რომელსაც განგებ დაიწყებენ ერთნიც და მეორენიც, ჩემმა მსახურმა ხელი უნდა სტაცოს ემილიას, ვითომდა მის გადასარჩენად, სამხეცეზე გამოატაროს და მოიყვანოს სასახლეში... ასეთია ჩვენი მოლაპარაკება. ახლა რაღას იტყვით, პრინცი?

პ რ ი ნ ც ი. პირდაპირ მანცვივრებთ თქვენი უჩვეულო განზრახვით... და შიშიც მიპყრობს... (მარნული მიღის ფანჯარასთან.) რას უტყვირთ?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ეს იქ უნდა იყოს!.. ნამდვილად ვიღაც ნიღბოსანი გადმოეშვა გაღავანზე... უეჭველია, იმისათვის, რომ მაცნობოს საქმის წარმატება... ახლა კი წაბრძანდით, თქვენო ბრწყინვალეზე.

პ რ ი ნ ც ი. ეპ, მარინელი...

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ახლა? ხომ მართალია, რომ ახლა ძალზე ბევრი გატაცეთ, ხოლო ერთი წუთის წინ კი ძალზე ცოტა?

პ რ ი ნ ც ი. ჯრა, ეგ არა. მაგრამ ჩემთვის მაინც გაურკვეველია...

მარინელი. გაურკვეველი? სჯობს, ყველაფერი ერთბაშად შეიტყო... სასწრაფოდ გაგვეცალეთ; ნიღბოსანმა არ უნდა გნახოთ. (პრინცი გაღს.)

გამოსვლა მეორე

მარინელი, მალე მის შემდეგ ანჯელო.

მარინელი (ისევ ფანჯარასთან მჯდომი). ეტლი ნელ-ნელა ბრუნდება ქალაქისაკენ... როგორ ნელა მიდის!.. და ყოველ კარს თითო მსახური უდგას!.. ეს უკვე აღარ მომწონს... ჩანს, საქმე სანახევროდ მოუგვარებიათ. ეს იმას ნიშნავს, რომ ფრთხილად მიასვენებენ დაჭრილსა და არა მკვლარს. ნიღბოსანი გადმოდის. ეს თვითონ ანჯელოა. თავზე ხელაღებული! მან აქ ყველა შემოსაძვრომი იცის. რაღაცას მანიშნებს; ჩანს, დარწმუნებულია თავის საქმის წარმატებაში. ექ! ბატონო გრაფო, მასსას წასვლა არ ინებეთ, ახლა კი უფრო შორს უნდა გაემგზავროთ. ასე კარგად ვინ გაგაცნოთ მიაიმუნები? (გაუმართება კარუბისაკენ.) დიახ, ისინი ძალზე ავეები არიან! რას იტყვი, ანჯელო?

ანჯელო (იხსნის ნიღბს). მზად იყავით, ბატონო კამერპერ! ქალს ახლავე მოიყვანენ.

მარინელი. როგორ გათავდა საქმე?

ანჯელო. ჩემი აზრით, ძალიან კარგად.

მარინელი. რა მოუვიდა გრაფს?

ანჯელო. მზად ვარ, გემსახუროთ! ესეც ასე!.. მაგრამ იგი ვილაცამ გააფრთხილა, რადგან არცთუ ისე მოუშვადებელი დაგვხვდა.

მარინელი. სასწრაფოდ მითხარით ყველაფერი. იგი მოკვდა?

ანჯელო. ძალზე მენანება კეთილი ბატონი.

მარინელი. მამ, აჰა, მაგ გულჩვილობისათვის! (აძლეს ოქროთი სავსე ქისას.)

ანჯელო. ბოლო მოეღო ჩემი ყოჩალი ნიკოლოს სიცოცხლე-საც! მანაც გაიღო თავისი ხარკი.

მარინელი. ოჰო! ზარალი ორივე მხრიდან?

ანჯელო. ლამისაა ცრემლი ვღვარო ამ პატიოსანი ბიჭის გამო! თუმცა მისი სიკვდილი (შეარხევს ქისას ხელში.) მეოთხედით მიდიდებს ამას. (ხელო სწონის ქისას.) მე ხომ მისი მემკვიდრე ვარ, რადგან შური ვიძიე მისთვის. ასეთია ჩვენი კანონი: საუკეთესო კანონი, როგორც კი, ჩემი აზრით, შექმნილა ერთგულებისა და მეგობრობისათვის. ეს ნიკოლო, ბატონო კამერპერ...

მარინელი. რა გააჭირე საქმე მაგ შენი ნიკოლოთი.. შენ ის მითხარ, გრაფს რა მოუვიდა?

ანჯელო. ეშმაკსაც წაუღია! გრაფი მას მოხერხებულად გაუმასპინძლდა, მე კი გრაფს გაუფრთხილე ანგარიში. იგი ძირს დაეცა; და თუკი ცოცხალი შევიდა ეტლში, პირიბას ვდებ, რომ იქიდან ცოცხალი ვეღარ გამოვა.

მარინელი. თუ ყველაფერი ნამდვილად ასეა, ანჯელო.

ანჯელო. დაე დაკარგო თქვენთან სამსახური, თუ ეს მართალი იყოს!.. კიდევ რას მიბრძანებთ? მე ხომ შორი გზა მელის... ჩვენ გვინდა დღესვე გადავლახოთ საზღვარი.

მარინელი. მამ გასწი.

ანჯელო. თუ კიდევ რამე დაგჭირდეთ, ბატონო კამერპერ, ხომ იცით, სადაც უნდა მომიკითხოთ. თუ სხვა ვინმეს შეუძლია რამე გაბედოს, არც ჩემთვის იქნება დიდი ბედება. თანაც ყველაზე იაფი გახლავართ. (გაღს.)

მარინელი. ეს კარგია! მაგრამ არც მთლად კარგი... ეჰ, ანჯელო! როგორი სიძუნწე გამოვიჩინე! იგი ღირსი იყო მეორე ტყვიისაც. ვინ იცის, როგორ იტანჯება ის ახლა, საბრალო გრაფი!.. ღმერთმა შეგარცხვინოს, ანჯელო! ეს იმას ნიშნავს, რომ მეტად გულქვად ეწეოდა შენს ხელობას და საქმეს ზიანს აყენებდა!.. მაგრამ პრინცმა ეს ამბავი ჯერ არ უნდა შეიტყოს. დაე ჯერ თვითონ მიხვდეს, თუ რა სასარგებლოა ეს სიკვდილი მისთვის... ეს სიკვდილი... რას არ მივცემდი, რომ ამ სიკვდილში ვინმე დამარწმუნებდეს.

გამოსვლა მესამე

პრინცი. მარინელი.

პრინცი. აი, ის ხეივანს მოჰყვება. მოიჩქარის, მსახურს გამოასწრო. თითქოს შიშმა ფრთები შეასხაო. ვერაფერს ვერ მიმხვდარა, მხოლოდ ისა ჰგონია, რომ ყაჩაღებს გადაურჩა... მაგრამ რამდენ ხანს გაგრძელდება ასე?

მარინელი. მაგრამ ის ხომ ახლა ჩვენს ხელშია.

პრინცი. განა დედა არ მოსძებნის თავის ქალიშვილს? განა გრაფი არ მოჰყვება მას? რა უნდა ვქნათ მერე? როგორ შევძლო, რომ ემილია მათთან არ გაუფრთხილდეს?

მარინელი. ყოველივე მაგაზე, ცხადია, ახლა არ შემიძლია გიბასუხოთ, მაგრამ ჩვენ დავინახავთ, თუ როგორ მოვიქცეთ. მოითმინეთ, თქვენო ბრწყინვალეებო. პირველი ნაბიჯი ხომ უნდა გადაგვედგათ?

პრინცი. რისთვის? თუ ჩვენ ისევ უკანდახევა მოგვიხდება?
მარინელი. იქნებ არც მოგვიხდეს. აქ ბევრი რამაა ისეთი,
რაზედაც შეგვეძლება დავეყაროთ... ნუთუ დაგავიწყდათ ყველაზე
მთავარი?

პრინცი. როგორ შემძლია დავივიწყო ის, რაზედაც, რა
თქმა უნდა, ჯერ არც კი მიფიქრია? ყველაზე მთავარი? რა არის მთა-
ვარი?

მარინელი. ხელოვნება მოწონებისა, ხელოვნება დარწმუნე-
ბისა. შეყვარებულ პრინცს ეს არასოდეს შემოჰკლებია.

პრინცი. არასოდეს შემოჰკლებია? გარდა იმ შემთხვე-
ვისა, როცა იგი ყველაზე მეტად იყო მისთვის საჭირო... დღეს მე
ძალზე დიდი მარცხი განვიცადე, როცა ვცადე ამ ხელოვნების გამო-
ყენება. ვერც ქათინაურებით, ვერც ფიცით მისი ბავიდან ერთი სიტყ-
ვის წამოცდენაც კი ვერ შევიძელი. დამუნჯებული, თავჩაღუნული და
აცანცახებული იდგა იგი ჩემს წინ, თითქოს დამნაშავეა და სასიკე-
დილო განაჩენს ისმენსო. მეც გადამეღო მისი შიში, აეცანცახდი და,
ბოლოს, პატიება ვთხოვე. ვერც კი გავბედავ, ხელახლა დავკლა-
რაკო. ყოველ შემთხვევაში, მას აქ ვერ დავხვდები. მარინელი, თქვენ
უნდა მიიღოთ იგი. მე კი აქ, ახლოს ვიქნები, მოგისმენთ, საქმე რა
მიმართულებას მიიღებს და შემოვალ, როგორც კი ძალას მოვიკრებ.

გამოსვლა მართხე

მარინელი და მალე მის შემდეგ მისი მსახური
პატისტა ემილიასთან ერთად.

მარინელი. თუ მან თავისი თვალით ვერ დაინახა, როგორ
დაეცა გრაფი... მას არც შეეძლო ეს დაენახა, ის ხომ ასე სასწრაფოდ
გამოიქცა იქიდან... იგი მოდის. მეც არ მინდა ვიყო ის პირველი
კაცი, რომელიც აქ მას თვალში ეცემა (მიმალება დარბაზის უკან
კუთხეში).

პატისტა. აქ შემობრძანდით, ფროილიანი.

ემილია (შიშულ სუნთქვას). ოჰ!.. ოჰ!.. გმადლობთ, მეგობარო.
გმადლობთ... მაგრამ, ღმერთო, ღმერთო! სად ვიმყოფები?... და
მთლად მარტო? სად დარჩა დედაჩემი? სად არის გრაფი? ისინიც
ხომ მოდიან? ისინიც ხომ ფეხდაფეხ მოგეყვებიან?

პატისტა. მე მგონია.

ემილია. თქვენ გგონიათ? მაშ თქვენ არ იცით? თქვენ დედა-
ჩემი არ გინახავთ? განა ჩვენს უკან არ ისროლეს?

პატისტა. ისროლეს?... ვითომ?

ემილია. რაღა თქმა უნდა, და ტყვია ან გრაფს, ან დედაჩემს
გოახვედრებს...

პატისტა. ახლავე წავალ მათ სანახავად.

ემილია. უჩემოდ არ წახვიდეთ. მეც მინდა თქვენთან ერთად
წამოვიდე; მეც უნდა წამოვიდე. წავიდე, ჩემო მეგობარო!

მარინელი (უეცრად გამოვა, თითქოს ახალა შემოვიდა). აჰ, ფროი-
ლიანი! რა უბედურება ან, უფრო სწორად, რა ბედნიერება, რა ბედ-
ნიერი უბედურება გვანიჭებს ასეთ პატივს...

ემილია (განცვიფრებული). როგორ? თქვენ აქ ბრძანდებით,
ბატონო ჩემო?... მაშ მე თქვენთან ვიმყოფები?... მომიტყევთ, ბატონო
კამერპერ. აქედან არცთუ ისე შორს ყაჩაღები დაგვესხენ თავსა.
კეთილი ხალხი მოგვეშველა. ამ პატიოსანმა კაცმა გამომიყვანა
ეტლიდან და აქ მომიყვანა... მაგრამ მეშინია, მარტო მე ხომ არ
გადავრჩი ცოცხალი. დედაჩემი ისევ საფრთხეშია. ჩვენს უკან ისრო-
ლეს კიდევ. იქნებ ის მოკლეს, მე კი ცოცხალი ვარ ისევ, მაპატიეთ...
უნდა წავიდე, უნდა დავბრუნდე იქ, საიდანაც ფეხი არ უნდა მო-
მეცვალა.

მარინელი. დამშვიდდით, ფროილიანი. ცუდი არაფერი შეე-
მთხვეოდით. ვინც თქვენ ასე გიყვართ, ვისზედაც ესოდენ ნაზად სწუ-
ხართ, ახლავე თქვენთან გაჩნდებიან. წალი მაინც, პატისტა, გაიქცეთ:
მათ იქნებ არც კი იცინან, სად იმყოფება ფროილიანი. იქნებ მას
ბაღის რომელიმე შენობაში დაეჭებენ. დაუყოვნებლივ მოიყვანე ისინი
აქ. (პატისტა გადის.)

ემილია. მართლა? ყველა გადარჩა? არაფერი დაუშვადით?
ო, რა საშინელი დღე დამიდგა!.. მაგრამ მე აქ არ უნდა დავჩქე,
მათ შესახვედრად უნდა გავეშურო.

მარინელი. ეს რად გჭირდებათ, ფროილიანი? დასუსტებული
ძლივსა სუნთქავთ, ჯერ დაისვენეთ და დამშვიდდით; შემობრძანდით
მეორე ოთახში, სადაც უფრო მოხერხებულად იკრძნობთ თავს. ნიძ-
ლავს ვდებ, რომ პრინცი იქ უკვე ამშვიდებს თქვენს ძვირფას პატივ-
ცემულ დედას და მალე კიდევაც მოგიყვანთ მას.

ემილია. ვინ? რა ბრძანეთ?

მარინელი. თვით ჩვენი უბრწყინვალესი პრინცი.

ემილია (ძალზე შემკრალო). პრინცი?

მარინელი. როგორც კი შეიტყო ეს ამბავი, მაშინვე გამო-
ქანდა თქვენს დასახმარებლად. იგი ძალზე გულმოსულია, რომ
ამგვარი ბოროტმოქმედება ჩაიდინეს ასე ახლოს, თითქმის მის თვალ-
ამგვარი ბოროტმოქმედება ჩაიდინეს ასე ახლოს, თითქმის მის თვალ-
შა წინ. პრინცმა უკვე ბრძანება გასცა, რომ მოქებნონ დამნაშავენი
და, როგორც კი იპოვნიან, გაუგონარ სასჯელს დაადებს მათ.

ემილია. პრინცი?.. მამ მე სად ვიმყოფები?
მარინელი. დოზალოში, პრინცის გასართობ ციხე-დარბაზში.
ემილია. რა უცნაური შემთხვევაა. მამ ფიქრობთ, რომ თვითონ
პრინცი აქ მალე მოვა?.. მაგრამ, რა თქმა უნდა, დედაჩემთან ერთად?
მარინელი. აი ისიც.

გამოსვლა მხუთი

პრინცი. ემილია. მარინელი.

პრინცი. სად არის იგი? სად? თქვენ გეძებთ ყველგან, უშუალოდ
ნიერესო ფროლიანი. თავს ხომ კარგადა გრძნობთ? მამ ყველაფერი
რიგზეა. გრაფი, დედათქვენი...

ემილია. აჰ, თქვენო ბრწყინვალე ბაბუა! სად არიან ისინი? სად
არის დედაჩემი?

პრინცი. ახლოს, აქვე, ძალზე ახლოს.

ემილია. ღმერთო, რა მდგომარეობაში მყოფს ვიხილავ ან
ერთს ან მეორეს! ხომ ნამდვილად ვიხილავ?.. მაგრამ რაღაცას მიმა-
ლავეთ, თქვენო ბრწყინვალე ბაბუა... გვედავ, რაღაცას მიმალავთ.

პრინცი. არა, არა, ძვირფასო ფროლიანი... მომეცით ხელ
და უშიშრად გამომეყვით.

ემილია (ყოყმანით). მაგრამ... თუ მათ არაფერი არ დაემარ-
თათ... თუ წინაგრძნობა მატყუებს... რატომ არ არიან ისინი აქ?
რატომ ისინიც არ მოვიდნენ თქვენთან ერთად, თქვენო ბრწყინვა-
ლებზე?

პრინცი. მამ ისწრაფეთ, ჩემო ფროლიანი, რომ ნახოთ, თუ
რა უეტრად გაპქრებიან ეს საშინელი სურათები...

ემილია. რა ვქნა! (ხელს იმტერებს.)

პრინცი. როგორ, ჩემო ფროლიანი? მე არ მენდობით?

ემილია (დაეცმა პრინცის ფერხით). თქვენს ფერხით, თქვენო
ბრწყინვალე ბაბუა...

პრინცი (წაოყვინებს). დიდად შერცხვენილი ვარ... დიას,
ემილია, მე დავიმსახურე ეს მღუმარე საყვედური... ჩემს ამდღიანდელ
საქციელს ვერაფერი გაამართლებს... უკეთეს შემთხვევაში მისი შენ-
ლობა შეიძლება. მომიტევეთ ჩემი სისუსტე. არ უნდა შემეწუხებინეთ
არავითარი აღიარებით, რომლისგანაც არ შემეძლო რაიმე წარმატე-
ბის იმედი მქონოდა. საკმაოდ დავისაჯე კიდევაც იმ მღუმარე შეძრწუ-
ნებით, რომლითაც თქვენ მისმენდით, ანდა, უფრო სწორად, არ მის-
მენდით... და ეს შემთხვევა, რომლის წყალობით მე კვლავ მომეცა
თქვენი ნახვის და თქვენთან საუბრის ბედნიერება, ვიდრე ჩემი იმე-
271

დები მთლად გაპქრებოდნენ, ეს შემთხვევა შემეძლო მიმეჩნია კეთილ-
მოწყალე ბედის ნიშნად... შემეძლო მიმეჩნია ჩემი საბოლოო განაჩე-
ნის სასწაულებრივ დაყოვნებად, რათა ერთხელ კიდევ გამეხედა და
მეთხოვა თქვენთვის პატიება, მაგრამ მე მსურს — ნუ თრთო,
ფროლიანი! — მხოლოდ და მხოლოდ თქვენს მზერაზე ვიყო დამოკი-
ლებული. ვერც ერთი სიტყვა, ვერც ერთი ამოსუნთქვა ვერ მოგაყე-
ნებთ შეურაცხყოფას... ოღონდ ნუ მაწამებთ თქვენი უნდობლობით.
ოღონდ ერთი წუთითაც ნუ დაემუდებებით, რომ ჩემზე განუსაზღვრელი
ძალა არა გაქვთ. ნურასოდეს იფიქრებთ, რომ ჩემგან ვინმეს მიერ
დავცა დაგვირდებათ... ახლა კი, წამოდით, ჩემო ფროლიანი, წაგე-
დეთ, იქ, სადაც გელით საოცარი სიხარული, რომლის ღირსი თქვენ
უფრო ბრძანდებით. (მიჰყავს თითქმის ძალატანებით.) გამოგყვებით,
მარინელი!

მარინელი. „გამოგყვებით“ — ეს ნიშნავს: ნუ გამოგყვე-
ბით... ან კი რისთვის უნდა გავყვე? დაე პრინცმა ახლა დაინახოს.
როგორ შორს შესტოპავს მასთან პირისპირ დარჩენილი. ერთადერთი
ჩემი საზრუნავი ის იქნება, ნება არაუვის მივცე, მათ ხელი შეუშალოს.
გრაფისგან ამას აღარ მოველი. მაგრამ დედისგან, დედისგან ძალზე
გამოაცხვდა ის ამბავი, რომ იგი ასე შვილად მოგვეცილებოდა და
ბედის ანაბრად მიეტოვებინა თავისი ქალიშვილი. (შეზოღს ბატისტა.)
რაო, ბატისტა, რა ამბავი ისმის?

გამოსვლა მთავარი

ბატისტა. მარინელი.

ბატისტა. (აჭარბებით). დედა, ბატონო კამერპერ...

მარინელი. მეც მაგას ვფიქრობდი!.. სად არის?

ბატისტა. თუ არაფერს იღონებთ, ერთ წამში აქ შემოიჭ-
რება... მე სრულებითაც არ მსურდა მისი მონახვა, როგორც ეს თქვენ
განგებ მიზრძანეთ, ვიდრე მისი ყვირილი შორიდანვე არ შემომესმა.
თავის ქალიშვილს კვალდაკვალ გამოჰყოლია და, ვინ იცის, ყველა-
ფერს მიგვიხედა! ყველა, ვინც კი ამ მიყრუებულ კუთხეში ცხოვრობა.
მის ირგვლივ შემოკრება და ყოველ მათგანს სურს გამოაცხილოს. არ
ვიცი, უკვე უთხრეს თუ არა, რომ პრინცი აქ ბრძანდება და თქვენც
აქ იმყოფებით... რას აბირებთ?

მარინელი. ვნახოთ!.. (ფიქრობს.) არ შემოვუშვათ, როცა იცის,
რომ მისი ქალიშვილი აქ არის?.. არ ივარგებს... როგორ დააჰყუტს
უფალს, მგელს კრავთან რომ დაინახავს!.. თვალს? ამას კიდევ
არა უშავს რა. ჩვენი ყურები კი ზეცამ შეიბრალოს!.. მერე რა...
271

ყველაზე მაგარ ფილტვებსაც კი შემოეღებოდა, თუნდაც ქალისა იყოს. ისიც შესწევს ყვირილს, როცა უკვე აღარ შეეძლება... მაგრამ ის მაინც დედა და საჭიროა ჩვენსკენ გადმოვიბიროთ... თუ მე დედებს კარგად ვიცნობ, პრინცის სიდედრნაცვლობაც კი მათ უმრავლესობას უნდა ხიზლავდეს... შემოვიდეს, ბატისტა, შემოვიდეს!

ბატისტა. გესმით? გესმით?

კლავდია გალოტი (სცენის გარედან). ემილია! ემილია! სადა ხარ, ჩემო ბავშვო?

მარინელი. წადი, ბატისტა, და ეცადე ცნობისმოყვარე თანამგზავრები ჩამოაცილო.

გამოსვლა მთავრით

კლავდია გალოტი. ბატისტა. მარინელი.

კლავდია (შემოდის კარებში იმ წუთს, როცა ბატისტას სურს გასვლა). აჰ! აი ამან გამოიტაცა ემილია ეტლიდან! ამან წამოიყვანა! გიყვანისა! სად არის ჩემი ქალიშვილი? ხმა ამოიღე, უბედურო!

ბატისტა. ეს არის თქვენი მადლობა?

კლავდია. ო, თუკი მადლობას იმსახურებ, (შერბილებული კოლო) მაშინ მაპატიე, ბატისტანო კაცო!.. სად არის იგი? ნულარ გამიგრძობს მასთან განშორების წუთებს! სად არის ემილია?

ბატისტა. ო, თქვენო მოწყალეებო, იგი თვით სამოთხეშიც კი ამაზე უშიშრად არ შეიძლება ყოფილიყო... აი ჩემი ბატონი, რომელიც თქვენს მოწყალეებს მასთან მიიყვანს. (დანარჩენი, რომელთაც შემოსვლა სურთ) ბეი, თქვენ! უკან დაიწიეთ!

გამოსვლა მთავრით

კლავდია გალოტი. მარინელი.

კლავდია. შენი ბატონი? (მარინელის დანახვაზე უკან დაიხებს.) აჰ!.. ეს არის შენი ბატონი? თქვენ აქ ბრძანდებით, ბატონო? აქა ჩემი ქალიშვილი? და თქვენ, თქვენ უნდა მიმიყვანოთ მასთან?

მარინელი. უდიდესი სიამოვნებით, ქალბატონო.

კლავდია. მოიცათ! ახლად მომაგონდა... ეს ხომ თქვენ იყავით, არა? ამ დილით გრაფს რომ ჩემს სახლში მოაკითხეთ? მასთან მარტოდ რომ დაგტოვეთ? გრაფთან ჩხუბი რომ მოგივლიდათ?

მარინელი. ჩხუბი? ეს ჩემთვის პირველი გაგონებაა. უბრალო კამათი პრინცის საქმეთა გამო.

კლავდია. თქვენ მარინელი არა გქვიათ?

მარინელი. მარკიზ მარინელი.

კლავდია. მამ ეს ნამდვილად ასეა. მომისმინეთ, ბატონო მარკიზ... მარინელი... სახელი მარინელი იყო წარმოთქმული წყევლით... არა, კეთილშობილ ადამიანს ცილს ვერ დავწამებ! არავითარი წყევლით... წყევლა ეს მე თვითონ დავუმატე... სახელი მარინელი იყო მომაკვდავი გრაფის უკანასკნელი სიტყვა.

მარინელი. მომაკვდავი გრაფისა? გრაფი აბიანისა? გესმით, ქალბატონო, თქვენ სიტყვებში ყველაზე მეტად რა მიკოდავს გულს... მომაკვდავი გრაფისა?.. კიდევ რისი თქმა გინდოდათ, ვერ გამიგია.

კლავდია (მწარედ და ნულა). სახელი მარინელი იყო მომაკვდავი გრაფის უკანასკნელი სიტყვა! გესმით ახლა? პირველად ვერ მიგხვდით... თუმცა ეს ისეთი ტონით იყო წარმოთქმული... ისეთი ტონით... მე ახლაც კი მესმის იგი... სადა მქონდა გონება, რომ მაშინვე ვერ მიგხვდით, თუ რასა ნიშნავდა ეს ტონი?

მარინელი. მერე რა, ქალბატონო! მე თავიდანვე გრაფის მეგობარი ვიყავი, მისი უერთგულესი მეგობარი. ამგვარად, თუ მან სიკვდილის დროს წარმოსთქვა ჩემი სახელი...

კლავდია. და როგორი ტონით. მე არ შემძლია ახლა აღვადგინო იგი, არ ძალმიძს გადმოგცეთ, მაგრამ იგი ყველაფერს შეიცავდა, ყველაფერს!.. რაო? ყაჩაღები იყვნენ, ჩვენ რომ თავს დაგვესხნენ?.. ისინი მკვლელები იყვნენ, მოსყიდული მკვლელები.. და მარინელი, მარინელი იყო უკანასკნელი სიტყვა, რომელიც მომაკვდავმა გრაფმა წარმოსთქვა! მერედა, როგორი ტონით!

მარინელი. როგორი ტონით? გაგონილა, რომ ბატონიანი კაცის წინააღმდეგ წაყენებული ბრალდება დამყარებული იყოს ტონზე, რომელიც ვიღაცამ შიშის წუთებში გაიგონა?

კლავდია. ნეტავ შემეძლოს სამსჯავროს წარვუდგინო იგი, ეს ტონი! მაგრამ ვაი მე, უბედურს! ამის გამო ჩემი ქალიშვილი გადამავიწყდა. სად არის იგი? რა დაემართა? ისიც მოკლეს? ჩემმა ქალიშვილმა რაღა დააშავა, თუ აბიანი შენი მტერი იყო?

მარინელი. შეშინებულ დედას ყველაფერს ვაპატიებ... წამობრძანდით, ქალბატონო... თქვენი ქალიშვილი აქ გახლავთ, მეზობელ ოთახში და ვიმედოვნებ, რომ შიშმა მთლად გაუარა. მას ნაზო მზრუნველობით თვითონ პრინცი ევლება თავს.

კლავდია. ვინ?.. ვინ თვითონ?

მარინელი. პრინცი.

კლავდია. პრინცი? ნამდვილი მითხარით, პრინცი? ჩვენ პრინცი?

მარინელი. მაშ სხვა პრინცი რომელი იქნება?
კლავდია. თუ ასეა, უბედური დედა ვყოფილვარ... მერედა,
მამამისი! მამამისი! იგი თავისი ქალიშვილის გაჩენის დღეს დასწყევ-
ლის. მეც შემაჩვენებს.

მარინელი. ღვთის გულისათვის, ქალბატონო ეს რა აზრი
დაგებადათ?

კლავდია. ყველაფერი ნათელია. განა ასე არაა? დღეს ეკლე-
სიაში ყოვლად წმინდა ღვთისმშობლის თვალწინ! უკვდავი ღმერთის
თანდასწრებით... დაიწყო ეს საზიზღარი საქმე... დიახ; იქ დაიწყო...
(მარინელს) მკვლელო, ლაჩარო, საზიზღარო მკვლელო! შენ არა
გყოფნის სიმამაცე, რომ საკუთარი ხელით მოკლა, მაგრამ საკმაოდ
არამზადა ხარ, რომ მოაკვლევინო სხვისი ავხორცობის დასაცხრომად!
ყველა მკვლელს შორის ნაძირალავ... პატიოსანი მკვლევლები თავიანთ
წრეში შენ არ გაგირევენ! დიახ, შენ! შენ! ვაი, რომ ერთი სიტყვით
ვერ შემოგანთხევ სახეში მთელ ჩემს ნაღველს, მთელ ჩემს დორბლს,
შენ! შენ! მაჭანკალო!

მარინელი. თქვენ ბოდავთ, კეთილო ქალო... მაგრამ ხმა
მაინც დაუწიეთ, ნუ ჰყვირით და დაფიქრდით, სად იმყოფებით.

კლავდია. სად ვიმყოფები? დავფიქრდე, სად ვიმყოფები?
რა ენადღეება ძუ ლომს, რომელსაც ლეკვები მოსტაცეს, თუ რომელ
ტყეში ღრიანლებს?

უმილია (სტენის გარედან). აჰ, დედაჩემი! მისი ხმა მესმის!

კლავდია. მისი ხმა! ეს ჩემი ქალიშვილია! მან ჩემი ხმა
გაიგონა, გაიგონა. მაშ არ უნდა მეყვირა?... სადა ხარ, ჩემო ბავშვო?
მოვდივარ, მოვდივარ! (შეარღება მეზობელ ოთახში, უკან მარინელი მისდევს.)

მოქმედება მეოთხე

იგივე სცენა

გამოსვლა პირველი

პრინცი. მარინელი.

პრინცი (გამოდის ოთახიდან). მობრძანდით, მარინელი! მე
უნდა დავისვენო და თქვენგან მოვისმინო ახსნა-განმარტება.

მარინელი. აი დედობრივი გაცოფებაც ამას ჰქვია! ჰა-ჰა-ჰა!
პრინცი. თქვენ იცინით?

მარინელი. რომ გენახათ, პრინცი, როგორ მძინვარებდა აქ,
ამ დარბაზში დედა... თქვენ ხომ გესმოდათ, როგორ ყვიროდა იგი...
და როგორ უცებ მოთვინიერდა თქვენი დანახვისთანავე... ჰა! ჰა! მე
ხომ კარგად ვიცი, რომ არც ერთი დედა არ ამოჰკაწრავს პრინცს
თვალებს, ჩემი ქალიშვილი რატომ მოგეწონათ.

პრინცი. ცუდი დამკვირვებელი ბრძანდებით!.. ქალიშვილა
უგრძნობლად გადაესვენა დედის მკლავებზე. ამიტომ დაივიწყა დედამ
თავისი რისხვა და არა ჩემს გამო. მან ქალიშვილი შეიბრადა და არა
მე, თუ უფრო ხმამაღლა და გარკვევით არ მითხრა ის, რის მოსმე-
ნასა და გაგებას მე არ ვისუფრებდი.

მარინელი. სახელდობრ, რა, თქვენო ბრწყინვალეზავ!

პრინცი. რატომ თვალთმაქცობთ? სთქვით პირდაპირ, ეს მარ-
თალია თუ არა?

მარინელი. მართალიც რომ იყოს?

პრინცი. მართალი რომ იყოს?... მაშ ეს მართალია? იგა
მოკლეს? მოკლეს? (მუქარით) მარინელი! მარინელი!

მარინელი. მერე რა მოხდა?

პრინცი. ვფიცავ ღმერთს! ყოვლისშემძლე ღმერთს! მე ამ
სისხლში ბრალი არ მიმიძღვის... ჩემთვის რომ წინასწარ გეთქვათ,
ეს გრაფის სიცოცხლედ ეღირებაო... არაფრის დიდებით არ დაგე-
თანხმებოდით, თუნდაც ეს საკუთარ სიცოცხლედ დამჯდომოდა!..

მარინელი. თქვენთვის რომ წინასწარ მეთქვა? თითქოს მისი
სიკვდილი მე განმეზრახოს! ანჯგელის ვუბრძანე, ზიანი არავისთვის

არ მიეყენებინა და ყოველივე მცირე ძალდატანების გარეშეც კი გათავდებოდა, რომ პირველად თვითონ გრაფს არ მიემართა ამისათვის, მან მოულოდნელად ისროლა და ძირს დასცა ერთ-ერთი ჩვენი კაცი.

პ რ ი ნ ც ი. ჭეშმარიტად, ის უნდა მიმხვდარიყო ხუმრობას. მ ა რ ი ნ ე ლ ი. მაშინ ანჯელო მთლად გაცოფდა და შური იძია თავისი ამხანაგის გულისთვის.

პ რ ი ნ ც ი. რა თქმა უნდა, ეს სავესებით ბუნებრივია! მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ამის გამო მე ის საკმაოდ გაგვიცხებ.

პ რ ი ნ ც ი. გაკვიცხებ? რარიგ გულითადი მეგობრობა გამოგიჩენიათ! გააფრთხილეთ, რომ ფეხი არ შემოდგას ჩემს სამფლობელოში, თორემ ჩემი გაკიცხვა ეგზომ მეგობრული არ იქნება.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ძალიან კარგი! მე და ანჯელო, განზრახვა და შემთხვევითობა — ყველაფერი ეს ერთი და იგივეა... თუმცა ეს წინასწარ დათქმული გვექონდა, თუმცა წინასწარ ასე ვიყავით შეთანხმებული, რომ არავითარი უბედური შემთხვევა, რომელიც ამ დროს შეიძლება მომხდარიყო, დანაშაულში არ უნდა ჩაგვეთვლოდა.

პ რ ი ნ ც ი. რომელიც ამ დროს შეიძლება მომხდარიყო? თუ რომელიც ამ დროს უნდა მომხდარიყო?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. უფრო და უფრო უკეთესა ბრძანებთ! თქვენო ბრწყინვალეებო, ვიდრე პირდაპირ მეტყობდით, ვინა გგონივართ, ერთადერთი მოსაზრება მომისმინეთ, გრაფის სიკვდილი ჩემთვის სულ ერთი როდია. მე ის დულეში გამოვიწვიე. მას უნდა დაეემაყოფილებინე. გრაფმა კი ეს ქვეყანა ისე დატოვა, რომ ეს ვერ შესარულა და ჩემი ღირსება შელახული დარჩა. ვთქვამთ, სხვა ვითარებაში ღირსი ვარ ამ ექვსისა, რომელსაც თქვენ შეუბყრიხართ, მაგრამ ნუთუ ამ შემთხვევაშიც?.. (თვალთაქცური გაცხარებით) ვის შეუძლია ჩემზე ეს იფიქროს?

პ რ ი ნ ც ი. (აღშოპით). კარგი, კარგი... მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ო, ნეტავ გრაფი ისევ ცოცხალი იყოს! ყველაფერს გავიღებდი ამის გულისათვის, ყველაფერს, რაც კი რამ მამადია ამქვეყნად; (ფარულ) თვით ჩემი პრინციის მოწყალეობასაც, ა! დაუფასებელ მოწყალეობასაც კი, რომელსაც თვალის ჩინივით უნდა გავრთხილებათ!

პ რ ი ნ ც ი. მესმის... კმარა, კმარა. მისი მოკვლა შემთხვევის, წმინდა შემთხვევის გამო მოხდა. თქვენ ამას ირწმუნებით და მეც გოჯერით. მაგრამ სხვა ვინ დაიჯერებს ამას? დედაც? ემილიაც? ქვეყანაც?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. (ცოფა). საეჭვოა.

პ რ ი ნ ც ი. და თუ არ დაიჯერებენ, რას იფიქრებენ მაშინ? თქვენ მხრები აიჩიჩეთ? თქვენს ანჯელოს მიიჩნევენ იარაღად და ნამდვილ მკვლელად კი მე.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. (კიბუნ უფრო ცოფად). ძალზე მოსალოდნელია.

პ რ ი ნ ც ი. მე! თვითონ მე!.. ან ამ წუთიდან ემილიას მიმართ ყოველგვარ განზრახვაზე ხელი უნდა ავილო.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. (სრულიად გულგრილად). რაც მაშინაც უნდა გვექნათ, გრაფი რომ ცოცხალი დარჩენილიყო.

პ რ ი ნ ც ი. (განრისხებით, მაგრამ მაშინვე თავშეკავებულად). მარინელი... მოთმინებიდან ნუ გამომიცხვანთ... დაე ეგრე იყოს. ვთქვამთ, რომ ეს ასეა! თქვენ ხომ მხოლოდ იმის თქმა გსურთ, რომ გრაფის სიკვდილი ჩემთვის ბედნიერებაა, რომ ეს უდიდესი ბედნიერებაა, რომელიც მე წილად მხვდა... ერთადერთი ბედნიერება, რომელიც ჩემი სიყვარულისათვის შეიძლება სასარგებლო აღმოჩენილიყო. მე არა ვარ ამ სიკვდილის წინააღმდეგი, რაკი იგი ასეთი ბედნიერებაა. ერთი გრაფით გინდ მეტი იყოს, გინდ ნაკლები ეს ქვეყანა! სწორად გავიგე თქვენი აზრი? კეთილი. არც მე მაშინებს პატარა დანაშაული. მაგრამ.

კეთილი მეგობარო, იგი უნდა ყოფილიყო პატარა, ჩემი დანაშაული, პატარა, ჩვენთვის ხსნის მომტანი დანაშაული. ახლა კი ხომ ხედავთ. ჩვენი დანაშაული არც ჩემია და არც მხსნელი. ის, მართალია, გაკვაფვდა გზას, მაგრამ მაშინვე გადაკვეთავდა მას, ყველას შეუძლია ბრალი დაგვედოს ამ დანაშაულში და სჯობდა იგი სულაც არ ჩაგვედინა. და ყოველივე ეს შედეგია თქვენს მიერ მიღებული ბრძნული, საოცარი ზომებისა?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. თუკი ასე ბრძანებთ...

პ რ ი ნ ც ი. მამ სხვაგვარად როგორ ინებებთ? მოვითხოვ ახსნა-განმარტებას!

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. იმაზე მეტს მომეფერეთ, რაც მე მეკუთვნის.

პ რ ი ნ ც ი. ახსნა-განმარტებას მოვითხოვ.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. მამ ინებეთ! რა მოჰყვა ჩემ მიერ მიღებულ ზომებს? ის ხომ არა, რომ ამ უბედური შემთხვევის გამო პრინცმა აშკარა ეჭვი შეიძლება მიიტანონ? მაგრამ ამის მიზეზი არის ის ოსტატური ოინი, რომელიც თვით პრინცმა ისურვა დამატებინა ჩემი ზომებისათვის.

პ რ ი ნ ც ი. მე?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ნება მიზოქეთ, მოგახსენოთ, რომ ამ დღილით თქვენ მიერ ეკლესიაში გადაღებული ნაბიჯი, როგორი თავაზიანობითაც არ უნდა ყოფილიყო იგი გადაღებული და რაოდენ აუცილებელია

არ უნდა ყოფილიყო მისი გადადგმა, — სრულებითაც არ შედიოდა ჩვენს თამაშში.

პ რ ი ნ ც ი. მერე ამან რა წაახდინა?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ცხადია, მთელი თამაში არ წაუხდენია, მაგრამ ჯერჯერობით მისი ტაქტი დაარღვია.

პ რ ი ნ ც ი. ჰმ! მთლად კარგად არ მესმის!

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. მაშ მოკლედ და გასაგებად მოგახსენებთ: როცა მე ეს საქმე წამოვიწყე, ხომ მართალია, რომ ემილიამ პრინცის სიყვარულზე არაფერი იცოდა? მით უფრო — არც ემილიას ღვდამ და თუკი წესწორედ ამაზე ვამყარებდი მთელ ჩემს განზრახვას? ხოლო პრინცმა ამასობაში ძირი გამოუთხარა ჩემს შენობას?

პ რ ი ნ ც ი. (შუბლში ხელს შემოირტყა). დასწყევლოს ღმერთმა!

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. თუკი მან თვითონ გასცა თავისი განზრახვა?

პ რ ი ნ ც ი. წყუღიმეც იყავ!

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. და რომ მას თვითონ არ გაეცა თავისი თავი? მართლაც, მსურს ვიცი, ჩემი რომელი ღონისძიება მისცემდა თუნდაც მცირედი ეჭვის საბაზს ღვდას ან ქალიშვილს?

პ რ ი ნ ც ი. ვაი, რომ მართალი ხართ!

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. აი ამიტომაც არა ვარ მართალი... მონიტევით, თქვენო ბრწყინვალეზავ...

გამოსვლა მეორე

ბ ა ტ ი ს ტ ა. პ რ ი ნ ც ი. მ ა რ ი ნ ე ლ ი.

ბ ა ტ ი ს ტ ა. (აჭარბით). სწორედ ამ წუთს მოზრძანდა გრაფის ასული.

პ რ ი ნ ც ი. გრაფის ასული? რომელი გრაფის ასული?

ბ ა ტ ი ს ტ ა. ორსინა.

პ რ ი ნ ც ი. ორსინა?.. მარინელი! ორსინა?.. მარინელი!

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ეს მე თქვენზე მეტად მაოცებს.

პ რ ი ნ ც ი. წაღი, გაიქეცი ბატისტა, ეტლიდან არ გადმოვიღვს, უთხარი, რომ აქ არა ვარ. მისთვის არა მცალია, ახლავე გაბრუნდეს უკან! გასწი, გაიქეცი! (ბატისტა გადის.) რა უნდა იმ სულელს? რის ნებას აძლევს თავის თავს? საიდან იცის, აქ რომ ვიმყოფებით? ნუთუ მითვალთვალეხ? ნუთუ უკვე შეიტყო რაიმე. ოჰ, მარინელი! ხმა ამოიღეთ, მიპასუხეთ! ნუთუ შეურაცხყოფილი დამირჩა ის კაცო, ვისაც სურს ჩემი მეგობარი იყოს? მერედა, ამ უბრალო კამათის გამო? ხომ არ უნდა ვთხოვო მას პატიება?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ეჰ, ჩემო პრინცი. როგორც კი საკუთარ თავს დაუბრუნდებით ხოლმე, მეც ისევ თქვენი ვხდები. სულითა და გულით! ორსინას ჩამოსვლა ჩემთვისაც ისეთივე გამოცანაა, როგორც თქვენთვის. მაგრამ გაგიჭირლებათ კი, რომ არ მიიღოთ. რა გინდათ ჰქნათ?

პ რ ი ნ ც ი. მე არ მსურს მასთან საუბარი. ახლავე წავალ...

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. კეთილი, მხოლოდ იჩქარეთ. ორსინას მე მივიღებ.

პ რ ი ნ ც ი. მაგრამ მხოლოდ იმისათვის, რომ მაშინვე წინააღმდეგა მისცეთ, უკან გაბრუნდეს. გრძელი საუბარი არ გაუბათ. ჩვენ აქ სხვა საქმეებიც საკმაოდ გვაქვს.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. არც აგრეთა, პრინცი! ეს საქმეები უკვე წესრიგშია. გამხნველით. რაც ჯერ კიდევ მოსაგვარებელია, ისიც თავითავე მოგვარდება... მაგრამ მე უკვე მესმის მისი ფეხის ხმა!.. იჩქარეთ, თქვენო ბრწყინვალეზავ! აი, აქეთ! (მიუთითებს კაბინეტზე, სადაც პრინცი გაა.) თუ გნებავთ, შევიძლიათ მოგვისინით კიდეცაც. ვშიშობ, რომ აქ მოსასვლელად გრაფის ასულს მარჯვე ღრო ვერ აურჩევია.

გამოსვლა მესამე

გ რ ა ფ ის ა ს უ ლ ი ო რ ს ი ნ ა. მ ა რ ი ნ ე ლ ი.

ო რ ს ი ნ ა. (შემოსვლისას მარინელის ვერ შეამჩნევს). ეს რასა ნიშნავს? წინ აღარავინ მეგებება, გარდა ვიღაცა თავხედისა, რომელსაც არც კი სურდა ჩემი შემოშვება?.. მე ხომ დოზალოში ვიმყოფები?.. დოზალოში, სადაც წინათ მლიქვნელთა მთელი ლაშქარი გამოიჭრებოდა ჩემს შესახვედრად? სადაც უწინ მხოლოდ სიყვარული და აღტაცება მელოდებოდა? ადგილი იგივეა: მაგრამ, მაგრამ!.. აჰ, თქვენ აქ ბრძანდებით, მარინელი! ძალიან კარგია, რომ პრინცმა თან გაიხლათ... არა, ცუდია! ის საკითხი, რაც მასთან მაქვს გადასაწყვეტა, მხოლოდ მასთან შემიძლია გადაწყვიტო... სად არის იგი?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. პრინცი, გრაფის ასული?

ო რ ს ი ნ ა. მაშ სხვა ვინა?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. მაშ თქვენ გგონიათ, რომ იგი აქ არის? თქვენ იცით, რომ იგი აქ არის? მას კი სულაც არა ჰგონია, რომ გრაფის ასული ორსინა აქ ბრძანდება.

ო რ ს ი ნ ა. როგორ თუ არა? მაშ ამ დილით ჩემი წერილი არ მიუღია?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. თქვენი წერილი? დიას, ნამდვილად, ახლა მომაგონდა, რომ თქვენს წერილზე ლაპარაკობდა.

ო რ ს ი ნ ა. მერედა, განა იმ ბარათში არ ვთხოვდი, რომ იგი დღეს აქ, დოზალოში, შემხვედროდა? მართალია, მან არ ინება წერილით ეპასუხნა, მაგრამ გავიგე, რომ ერთი საათის წინ პრინცი ნამდვილად დოზალოში გამოემგზავრა. ეს მე საკმარის პასუხად ჩავთვალე და აი აქ გახლავართ.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. უცნაური შემთხვევა!

ო რ ს ი ნ ა. შემთხვევა? ხომ გესმით, ეს ასე იყო დათქმული; თუმცა სულ ერთია, რა იყო დათქმული. ჩემი მხრიდან — წერილი, მისი მხრიდან — საქმე. რა გემართებათ, ბატონო მარკიზ? თვალებს რად სჭყეტს ბატონი მარკიზი! რა უკვირს ჭკუის კოლოფს? რატომ იქცევა ასე?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. გუშინ თქვენ არც კი გიფიქრიათ, რომ პრინცა ოლფსმე შეხვედროდით.

ო რ ს ი ნ ა. საღამოს ხეირს დილის შარი სჯობია ხოლმე. სად არის იგი? ნიძლავს ვღებ, რომ პრინცი იმ ოთახში იმყოფება, საიდანაც წვილ-კივილი მოისმოდა. მე მინდოდა იქ შევესულიყავი, მაგრამ იმ არამზადა მსახურმა გზა გადამიღობა.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ჩემო ძვირფასო, საყვარელო გრაფის ასულო...

ო რ ს ი ნ ა. ეს იყო ქალის ხმა. ნიძლავს ვღებ, მარინელი! ო, მამ მითხარით, მითხარით, თუკი თქვენთვის მართლა ძვირფასია, საყვარელი გრაფის ასული ვარ... დასწყევლოს ღმერთმა არამზადა კარისკაცები... რამდენ სიტყვასაც იტყვიან, იმდენი სიცრუეა!.. ნუ შეტყვიან! გინდ გითქვამთ წინასწარ, გინდ არა — მე ხომ ამას თვითონაც დავინახავ. (შესვლას დააიბრებს.)

მ ა რ ი ნ ე ლ ი (შეაჩერებს). საით?

ო რ ს ი ნ ა. იქ, სადაც მე აქამდეც უნდა ვყოფილიყავი. ხომ არ გვინათ, მეკადრება ამ მისაღებ დარბაზში თქვენთან უსაქმოდ ყბელობა, როცა პრინცი თავის სავანეში მელის?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. სცდებით, ძვირფასო გრაფის ასულო. პრინცი თქვენ არ გელით. პრინცს არ შეუძლია თქვენთან საუბარი... მას არ სურს თქვენთან საუბარი.

ო რ ს ი ნ ა. იგი ხომ იქ არის? იგი ხომ აქ ჩემი წერილის გამო მოვიდა?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. იგი აქ მოვიდა არა თქვენი წერილის...

ო რ ს ი ნ ა. რომელიც მან მიიღო, ამბობთ თქვენ.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. მიიღო, მაგრამ არ წაუკითხავს.

ო რ ს ი ნ ა (გატყბარებით). არ წაუკითხავს? (ნაკლები გატყბარებით) არ წაუკითხავს? (გამწარებით იწყებს ცრემლებს). არც კი წაუკითხავს...
280

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. დარწმუნებული ვარ, გულმაგიწყობისა და არა ზიზლის გამო.

ო რ ს ი ნ ა (ამაყად). ზიზლის?.. ვინ ფიქრობს ამას?.. ვისთვის გჭირდებათ ამის თქმა?.. უსირცხვილო ნუგეშისმცემელი ბრძანდებით, მარინელი! ზიზლი! ზიზლი! ვეზიზლები კიდეც! მე!.. (უფრო წყნარი, სუფიანი ხმით) რა თქმა უნდა, პრინცს მე აღარ ვუყვარვარ. ამას ბოლო მოელო. მის გულში სიყვარულის ადგილი სხვა გრძნობამ დაიკავა. მაგრამ განა აუცილებლად ზიზლმა? საკმარისია გულგრილობაც. ხომ მართალია, მარინელი?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. რა თქმა უნდა, რა თქმა უნდა.

ო რ ს ი ნ ა (დაცინებით). რა თქმა უნდა? აი ბრძენი, რომელსაც შეიძლება ყველაფერი ათქმევინოს კაცმა, რასაც მოისურვებს. გულგრილობა! გულგრილობა სიყვარულის ნაცვლად? ეს ხომ იმას ნიშნავს, რომ არაფერმა დაიკავოს რაიმეს ადგილი. გაიგეთ, ყბედო კარისკაცო, სხვის სიტყვებს თუთიყუშით რომ იმეორებთ, გაიგეთ ქალისაგან, რომ გულგრილობა ლიტონი სიტყვაა, ცარიელი ბგერა, რომელიც არაფერს, სრულებით არაფერს არა ნიშნავს. გულგრილი შეიძლება იყო მხოლოდ იმის მიმართ, რაზეც არა ფიქრობ; მხოლოდ იმ საგნისადმი, რომელიც შენთვის საგანიც კი არ არის. მაგრამ გულგრილი იყო მხოლოდ იმ საგნების მიმართ, რომლებიც საგნებიც კი არ არიან, ეს იმას ნიშნავს, რომ გულგრილობა საერთოდ არ არსებობს. რა, ეს შენთვის ძალზე გაუგებარია?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი (თავისთვის). ვაგლახს! რა მართალი ვიყავი, რომ შემინოდა!

ო რ ს ი ნ ა. მანდ რას ბურტყუნებთ?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. დიდად აღტაცებული ვარ!.. ვისთვისაა არ არის ცნობილი, ძვირფასო გრაფის ასულო, რომ ფილოსოფოსი ბრძანდებით?

ო რ ს ი ნ ა. მართლა? დიახ, დიახ, ფილოსოფოსი ვარ. მაგრამ ნუთუ ეს მემჩნეოდა ახლა? რა საშინელებაა, თუ მემჩნეოდა და წინათაც მატყობდნენ ამას! რაღა გასაოცარია, რომ პრინცს ვეზიზლები? როგორ შეუძლია მამაკაცს ის არსება უყვარდეს, რომელსაც მის ჯიბურზე მაინც სურს იაზროვნოს კიდეც? მოაზროვნე დედაკაცი ისეთივე საზიზღარია, როგორც მამაკაცი, რომელიც ფერ-უმარჩულს იცხებს. მან უნდა იცინოს, მხოლოდ იცინოს, რომ მუდამ შეინარჩუნოს ამ სამყაროს მკაცრი მბრძანებლის კეთილი განწყობილება. ახლა კი რაზე ვიცინი, მარინელი? აჰ! დიახს! ამ შემთხვევაზე! მე პრინცს მივწერე დოზალოში მოსულიყო, მას კი ჩემი წერილი არ წაუკითხავს და მაინც აქ მოსულა. ხა-ხა-ხა! — მართლაც, უცნაური შემთხვევაა!

ძალზე სასაცილო, ძალზე სულელური!.. თქვენ კი ჩემთან ერთად არ იცინით, მარინელი? ჩვენთან ერთად სიცილი სამყაროს მკაცრ მბრძანებელსაც შეუძლია, თუმცა ჩვენ, საბრალლო არსებებს, როდღაც გემართება მასთან ერთად ვიაროვნოთ ხოლმე (სერიოზულად და ბრძანებით) მამ გაიცინეთ!

მარინელი. ახლავ, ძვირფასო გრაფის ასული, ახლავ!
ორსინა. ყვეყნო! ამასობაში ხომ წუთები უკვე გავიდა. არა, არა, არ გაიცინოთ, რადგან, ხომ ხედავთ, მარინელი, (ჩაფიქრებული და თოქმის გულაჩუყებული) რომ იმას, რაც მე ასე გულიანად მაყინებს, სერიოზული, ძალზე სერიოზული მხარეც აქვს, როგორც ყველაფერს ამკვეყნად. შემთხვევა? ნუთუ ეს შემთხვევაა, რომ პრინცი არ ფიქრობდა აქ ჩემთან ლაპარაკს და მაინც უნდა მელაპარაკოს? შემთხვევა? მერწმუნეთ, მარინელი, რომ სიტყვა „შემთხვევა“ ღვთისმგმობელია. ცისქვეშეთში არაფერია შემთხვევითი და მით უფრო ის, რაშიც განზრახვა ესოდენ ცხადად გამოსჭვივის. მომიტევე, ყოვლის შემდეგ, ყოვლად კეთილო განგებავ, რომ ამ საზიზღარ ცოდვილთან შემთხვევა ვუწოდებ იმას, რაც შენი აშკარა ქმნილებაა, რაც უშუალოდ შენი ქმნილებაა!.. (მარინელის, გაცხარებით) მოდი და ერთხელ კიდევ წამაქევეთ, ვინაშნ ასეთი სიბილწე ჩამადენინოთ!

მარინელი (თავისთვის). ძალზე შორს შესტობა!.. მაგრამ, ძვირფასო გრაფის ასული...

ორსინა. არავითარი „მაგრამ“! „მაგრამებს“ ფიქრი უნდა, ჩემი თავი კი! ჩემი თავი! (თავზე ხელს იტაცებს.) მომიწყეთ, მარინელი, ისე მომიწყეთ საქმე, რომ პრინცს მალე ველაპარაკო, თორემ მერგ სულ აღარ შემეძლება მასთან საუბარი... ხომ ხედავთ, ჩვენ გვჭირდება ერთმანეთთან მოლაპარაკება, ჩვენ უნდა მოვლაპარაკოთ ერთმანეთს...

გამოსვლა მეოთხე

პრინცი. ორსინა. მარინელი.

პრინცი (კაბინეტიდან გამოსვლისას, თავისთვის). უნდა მივეშველო მას....

ორსინა (პრინცს დაინახავს, მაგრამ მასთან მისულა ვერ გადაუწყვეტს). აჰ! აგერ ისიც!

პრინცი (გრაფის ასულს ვერძღობს ჩაუვლის დაბრახვს და გაემართება მეორე ოთახისკენ, ჩაილაპარაკებს შეუჩერებლად). ერთი შეხედეთ! ჩვენი მშვენიერი გრაფის ასული... რარიგ ვწუხვარ, ქალბატონო, რომ დღეს ძალზე ნაკლებად შემიძლია დავტყუებ სტუმრობით, რომლის ღირსიც

გამხადეთ, არა მცალია, მარტო არა ვარ... სხვა დროს, ჩემო საყვარელო გრაფის ასულო! სხვა დროს... ახლა კი ნულარ დაყოვნდებით! დიახ, ნულარ დაყოვნდებით. თქვენ კი, მარინელი, გულით.

გამოსვლა მესამე

ორსინა. მარინელი.

მარინელი. ახლა ხომ თქვენ თვითონ მოისმინეთ, ძვირფასო გრაფის ასული, რის დაჯერებაც ჩემთვის არა გსურდათ?

ორსინა (დაყრუებულივით). მოვისმინე? ნამდვილად მოვისმინე?

მარინელი. ნამდვილად.

ორსინა (ნაღვლიანად). „არა მცალია, მარტო არა ვარ“. ნუთუ მხოლოდ ასეთ მოზოლიშებს ვიმსახურებ? ვიღას არ იცილებენ ასეთი სიტყვებით? ყოველ თავმომაბერებელ სტუმარს, ყოველ მათხოვარს. ნუთუ ჩემთვის ველარ გამოძებნა სხვა რაიმე სიტყუე? თუნდაც რაიმე პატარა სიტყუე? არა სცალია? მერე, რით არის დაკავებული? მარტო არ არის? ვინ შეიძლება იყოს მასთან? მოდი თქ, მარინელი! ღმობიერება გამოიჩინეთ, ძვირფასო მარინელი! მოიგონეთ რაიმე ტყუილი. რა გიღირთ თქვენ ტყუილი? რა საქმე აქვს? ვინ ჰყავს... მითხარით, მითხარით, რაც კი ენაზე მოგადგებათ... და მე წავალ...
მარინელი (თავისთვის). ამ ბირობით მე ხომ შემიძლია მას სიმართლის ნაწილიც ვუთხრა.

ორსინა. აბა, ჩქარა, მარინელი, და მე წავალ. პრინცმა ხომ ისედაც სთქვა: „სხვა დროს მობრძანდით, ჩემო ძვირფასო გრაფის ასული!“ ასე არა სთქვა?... ამით ხომ იმის თქმა უნდოდა, რომ მან სიტყვა არ გატეხა, რომ არავითარი საბაზი არ ჰქონდა, სიტყვა გაეტეხა. ჩქარა, მარინელი, მომატყუეთ და მე წავალ.

მარინელი. პრინცი, ძვირფასო გრაფის ასული, მართლაც მარტო არ გახლავთ. მასთან ახლა ისეთი პირები იმყოფებიან, რომლებთანაც დაშორება მას ერთი წამითაც არ შეუძლია. ამ ბირებმა ახლად დააღწიეს თავი დიდ ხევათს. გრაფი აბიანი...

ორსინა. მასთან არის? სამწუხაროა, რომ მაგ ტყუილში უნდა დაგიჭიროთ. ჩქარა მოიფიქრეთ მეორე... რადგან გრაფი აბიანი, თუ თქვენ ჰერ კიდევ არ იცით, სწორედ ამ რამდენიმე ხნის წინ მოკლეს ყარაღებმა, ეტლი, რომელშიც გრაფის გვამი ესვენა, წინ შემომხვდა ქალაქის მახლობლად... ასეა თუ არა? იქნებ ეს ყოველივე მე მხოლოდ მომიჩვენა?

მარინელი. სამწუხაროა, რომ არ მოგჩვენებიათ! მაგრამ სხვა პირნი, რომელნიც გრაფთან იყვნენ, უვნებლად გადაჩნენ და ახლა აქ, ციხე-კოშკში იმყოფებიან. სახელდობრ, მისი საცოლე და სასილდრო, რომლებთან ერთად იგი საბიონეტაში მიემგზავრებოდა, რომ ჯვარი დაეწერა.

ორსინა. მაშ ისინი არიან? ისინი იმყოფებიან პრინცთან? საცოლე! სასილდრო?... საცოლე ლამაზია?

მარინელი. პრინცი მას დიდად თანაუგრძნობს ამ უბედურების გამო.

ორსინა. ვიმედოვნებ, თუნდაც იგი მახინჯი იყოს. მისი ბელი ხომ საზინელია... საბრალო, კეთილი გოგონავ! სწორედ მაშინ წაგარ-თვეს იგი საწუღამოდ, როცა სამუდამოდ შენი უნდა გამხდარიყო!.. მაგრამ ვინ არის ეს საცოლე? ვიცნობ თუ არა? ისე დიდი ხანი გავი-და მას შემდეგ, რაც ეს ქალაქი მივატოვე, რომ აღარაფერი ვიცი.

მარინელი. ეს არის ემილია გალოტი.

ორსინა. ვინ? ემილია გალოტი?... ემილია გალოტი? გაფრთხი-ლით, ეგ სიტყვე სიმართლედ არ მივიჩნიო, მარინელი!

მარინელი. რა ბრძანეთ?

ორსინა. ემილია გალოტი?

მარინელი. საეჭვოა, რომ თქვენ მას იცნობდეთ.

ორსინა. არა, ვიცნობ! თუმცა მხოლოდ დღეიდან... მართალს ამბობთ, მარინელი? ემილია გალოტი? ემილია გალოტი არის ის უბედური საცოლე, რომელსაც პრინცი ამშვიდებს?

მარინელი (თვისთვის). ხომ არაფერი გადავაჭარბე?

ორსინა. და გრაფი აპიანი იყო მისი საქმრო? აპიანი, რომე-ლიც ამ ცოტა ხნის წინ მოკლეს?

მარინელი. სწორედ ის.

ორსინა. ყოჩაღ! ყოჩაღ! ბარაქალა! (ტაშს შემოკრავს.)

მარინელი. ეს რაღასა ნიშნავს?

ორსინა. შე გადაგოცნიდი იმ ეშმაკს, რომელმაც იგი ამაზე წააქეზა.

მარინელი. ვინ წააქეზა? რაზე?

ორსინა. დიახ, გადაგოცნიდი, გადაგოცნიდი მას, თუნდაც ეს ეშმაკი თქვენ იყოთ, მარინელი.

მარინელი. გრაფის ასული!

ორსინა. ერთი აქ მობრძანდით! შემომხედეთ! პირდაპირ, გამისწორეთ თვალი!

მარინელი. მერე რა?

ორსინა. არ იცით, რასა ვფიქრობ?

284

მარინელი. საიდან უნდა ვიცოდე?

ორსინა. თქვენ ამაში არავითარი მონაწილეობა არ მიგილიათ?

მარინელი. რაში?

ორსინა. დაიფიცეთ!.. არა, ნუ დაიფიცავთ. ამით კიდევ ერთ-ცოდვას ჩაიდენთ... მაგრამ, არა!.. დაიფიცეთ. ერთი ცოდვით მეტი.

ან ნაკლები რაა იმისთვის, ვინც უკვე შერისხულია. მაშ ამ საქმეში არავითარი მონაწილეობა არ მიგილიათ?

მარინელი. თქვენ შე მაშინებთ, ქალბატონო!

ორსინა. მართლა? მაშ თქვენს კეთილ გულს, მარინელი, არა-ფერი ეეჭვება?

მარინელი. რაო? რა უნდა ეეჭვებოდეს?

ორსინა. კეთილი, მაშ შე გაგიმხელთ ერთ რამეს, ისეთ რაღა-ცას, რაც თმებს ყალყზე დაგიყენებთ... მაგრამ აქ, კარის მახლობლად, შეიძლება ვინმემ მოგვისმინოს. აქეთ მობრძანდით... და (მოტანს თოს ტუჩთან.) მოისმინეთ! მთლად საიდუმლოდ! სრულიად საიდუმლოდ! (ტუჩებს მიუახლოვებს მარინელის ყურს, თითქოს სურს უზურჩულოს, მაგრამ ხალხი ხამალა დაფიქრებს.) პრინცი მკვლელია.

მარინელი. გრაფის ასული... გრაფის ასული... ჭკუაზე ხომ არ შეიშალეთ?

ორსინა. ჭკუაზე? ხა-ხა-ხა! (ხარხარებს გულანად.) არასოდეს.

ვყოფილვარ ჩემი ჭკუით ისე კმაყოფილი, როგორც ამჟამად. მაგრამ ეს საიდუმლოა, მარინელი! ჩვენ შორის დარჩება... (ხამალა!) პრინცი მკვლელია! მკვლელი გრაფ აპიანისა!.. რომელიც მოკლეს არა ყაჩა-ღებმა, არამედ პრინცის კაცებმა და თვითონ პრინცმა.

მარინელი. როგორ მოგადგათ ენაზე ასეთი საზიზღარი.

სიტყვები, როგორ მოგივიდათ თავში ასეთი საქაველი აზრი?

ორსინა. როგორ?... სრულიად ბუნებრივად... ამ ემილია გალოტისთან, რომელიც ახლა პრინცთან არის და ვისი საქმროც ასე სახელდახელოდ უნდა აიბარგოს ამ ქვეყნიდან, — სწორედ ამ ემი-ლია გალოტისთან ჰქონდა პრინცს დღეს დილით ხანგრძლივი საუ-ბარი დომინიკელთა ეკლესიის კარიბჭესთან. მე ეს ვიცი, ეს ნახეს ჩემმა ჯაშუშებმა. მათ ისიც კი მოისმინეს, თუ რაზე ელაპარაკებოდა იგი... ახლა რაღას იტყვი, ბატონო ჩემო. ჭკუაზე შემოილი ვარ?

მე გგონია, მშვენივრად ვათანხმებ ერთმანეთთან იმას, რაც ერთმა-ნეთს უკავშირდება. იქნებ ესეც მხოლოდ შემთხვევითი თანხედრია.

შეიძლება, თქვენი აზრით, აქაც შემთხვევა? ო, მარინელი, მაშინ

თქვენ ისევე ცუდად გესმით კაცთა სიავე, როგორც იდუმალი გზები განგებისა.

285

მარინელი. თქვენ, შეიძლება, ამით თავი დაიღუპოთ, გრაფის ასულს...

ორსინა. თუ მას სხვებს ვეტყვი? მით უკეთესი, მით უკეთესი! ხვალ ამას ხმამაღლა გამოვაცხადებ ბაზრის მოედანზე. ის კი, ვინც მე ელაპარაკება, ის კი, ვინც მე შეწინააღმდეგება, მკვლელის თანამზრახველია... მშვიდობით! (წასვლას დააიჩივებს, კარებში შეხვდება მოხუც გალატის, რომელიც ატარებით შემოდის.)

გამოსვლა მუხომე

ოლოარდო გალათი. ორსინა. მარინელი.

ოლოარდო გალათი. მომიტევეთ, ქალბატონო...

ორსინა. მე აქ ნურაფერზე ნუ მიხდით ბოდიშს. მე ხომ აქ ვეღარაფერს ვიწყენ... მიმართეთ აი იმ ბატონს.

მარინელი (გალატის რომ დინახავს, თავისთვის). ახლა კი ყველაფერი დაიღუპა! მოხუცი!

ოლოარდო. მიუტევეთ, ჩემო ბატონო, მამას, რომელიც უადრესად სწუხს... რომ მოუხსენებლად შემოვიდა.

ორსინა. მამა? (ისევ დაბრუნდება.) ემილიას მამაა, უმჯობესად. კეთილი იყოს თქვენი მოზრძანება!

ოლოარდო. მსახურმა მაცნობა, რომ აქედან არცთუ ისე შორს ჩემი ოჯახი საფრთხეში ჩავარდა. სასწრაფოდ გამოვეშურე აქეთ და შევიტყვე, რომ გრაფი აბიანი დაუჭრიათ, რომ იგი ქალაქში დაბრუნებულა. ჩემს მეუღლესა და ქალიშვილს კი აქ, თქვენს ციხე-კოშკში, შემოუფარებიათ თავი... სად არიან ისინი, ჩემო ბატონო, სად?

მარინელი. დამშვიდდით, ბატონო პოლკოვნიკო, თქვენს მეუღლესა და ქალიშვილს ცუდი არაფერი შემთხვევით, შიშმა უკვე გაუარათ. ორივენი თავს კარგად გრძნობენ. მათთან პრინცი იმყოფება. ახლა წავალ, რომ თქვენს შესახებ მოვასხენო.

ოლოარდო. რატომ უნდა მოვასხენოთ? ჯერ მოვასხენოთ?

მარინელი. იმ მიზეზთა გამო, რომლებიც... რომლებიც პრინცს ეხება. მოგეხსენებათ, ბატონო პოლკოვნიკო, რა დამოკიდებულებაა გაქვთ პრინცთან... თქვენ ხომ მასთან მეგობრულად არ ხართ განწყობილი. როგორი მოწყალეც არ უნდა იყოს პრინცი თქვენი მეუღლისა და ქალიშვილის მიმართ — ისინი ხომ ქალები არიან — ეს იმას არ ნიშნავს, რომ თქვენი მოულოდნელი გამოჩენა მართებულად ჩათვალოს.

ოლოარდო. მართალი ბრძანდებით, ბატონო ჩემო, მართალი. მარინელი. ოლოონდ, ძვირფასო გრაფის ასულო, მაქვს პატივი, თუ არა, რომ ჯერ თქვენ მიგაცილოთ თქვენს ეტლამდე?

ორსინა. არა, არა!
მარინელი (უხეზად სწვდება მკლავში). ნება მიბოძეთ, შევასრულო ჩემი მოვალეობა...

ორსინა. ოლოონდ ნელა!.. მე გათავისუფლებთ მაგ მოვალეობისაგან, ჩემო ბატონო. თქვენისთანა ადამიანებს თავაზიანობა ყოველთვის მოვალეობად მიაჩნიათ, რომ თავიანთ ნამდვილ მოვალეობას აარიდონ თავი... რაც შეიძლება სასწრაფოდ მოახსენეთ ამ პატიოსანი კაცის შესახებ, აი თქვენი მოვალეობა.

მარინელი. დაგავიწყდათ, რაც თვითონ პრინცმა გიბრძანათ?

ორსინა. გამოვიდეს და ურთხელ კიდეც მიბრძანოს. მე ველი მას.

მარინელი (პოლკოვნიკს გვერდზე გაიყვანს და ჩუმად ელაპარაკება). ბატონო ჩემო, უნდა დაგტოვოთ ერთ ქალთან, რომელიც... რომელსაც... რომლის გონებაც... თქვენ გესმით. ამას იმიტომ გეუბნებით, რომ იცოდეთ, თუ როგორ მოეპყრათ მის სიტყვებს, რომელნიც ხანდახან ძალზე საოცარნი არიან. უმჯობესია მას სულაც არ გაესაუბროთ.

ოლოარდო. კეთილი... მხოლოდ იჩქარეთ, ბატონო.

გამოსვლა მუხომე

გრაფის ასული ორსინა. ოლოარდო გალათი.

ორსინა (ხანმოკლე პაუზის შემდეგ, რომლის დროსაც იგი პოლკოვნიკს სიბრალულით ათვალისწინებს, ის კი ორსინას უცქერს ოდნავ ცნობისმოყვარეობით). რა ვითხრათ მარინელიმ, უბედურო ადამიანო?

ოლოარდო (თავისთვის, თანაც ორსინას მიმართავს). უბედურო?

ორსინა. ცხადია, მას თქვენთვის სიმართლე არ უთქვამს.

ყოველ შემთხვევაში ის სულაც არ უთქვამს, რაც თქვენ ახლა უნდა შეიტყუოთ.

ოლოარდო. უნდა შევიტყო?.. განა უკვე საკმარისი არ ვიცი?..

ქალბატონო!.. სთქვით, სთქვით.

ორსინა. თქვენ არაფერიც არ იცით.

ოლოარდო. არაფერი?

ორსინა. კეთილო, ძვირფასო მამა!.. რაღას არ გაუიღებდი, ოლოონდაც თქვენ ჩემი მამაც იყოთ!.. მომიტევეთ! უბედურები ასე ზიანმოყვარეობით უკავშირდებიან ერთმანეთს... მე მინდოდა თქვენთვის გამეზიარებინა ტანჯვა და აღშფოთება.

ო ღ ო ა რ დ ო. ტანჯვა და აღშფოთება? ქალბატონო!.. მაგრამ მე დამავიწყდა... ილაპარაკეთ.

ო რ ს ი ნ ა. თუნდაც იგი თქვენი ერთადერთი ქალიშვილი, თქვენი ერთადერთი შვილი იყოს!.. თუმცა ერთადერთია თუ არა, სულ ერთი არ არის? უბედური შვილი ყოველთვის ერთადერთია.

ო ღ ო ა რ დ ო. უბედური?... ქალბატონო!.. თუმცა რა მიზნად მისგან?... მაგრამ, დემეტრის, გიჟები ასე არ ლაპარაკობენ ხოლმე!

ო რ ს ი ნ ა. გიჟები? აი თურმე რა გითხრათ მარიხელიმ ჩემზე... მერე რა, ეს შეიძლება არცაა მისი ყველაზე საზიზღარი სიტყვები... მეც ვგრძნობ რაღაც ამის მაგვარს!.. მერწმუნეთ, მერწმუნეთ... ვინც ზოგიერთ ვითარებაში გონებას არა ჰკარგავს, მას დასაკარგიც არაფერი გააჩნია.

ო ღ ო ა რ დ ო. რა უნდა ვიფიქრო?

ო რ ს ი ნ ა. ის, რომ თქვენ მე არ უნდა შეგეზიზღოთ... რადგან თქვენც ხომ გაქვთ გონება, კეთილი მოხუცო, თქვენც... მე ამას კარგად ვამჩნევ თქვენს მტკიცე, ღირსებით აღსავსე სახეზე. გონება თქვენცა გაქვთ, მაგრამ ერთი სიტყვაც კნარა და დაჰკარგავთ მას.

ო ღ ო ა რ დ ო. ქალბატონო!.. ქალბატონო! მე ის მანამდე აღარ შემჩრება, ვიდრე თქვენ მაგ ერთ სიტყვას მეტყვიოთ; თუ ახლავე დაუყოვნებლივ არ მეტყვიოთ... მითხარით! მითხარით! თორემ მართალი, სწორი არ იქნება, რომ თქვენ იმ კეთილ გიჟებს ეკუთვნით. რომლებიც ჩვენს შებრალებას და პატივისცემას იმსახურებენ... თქვენ, ალბათ, ჩვეულებრივი სულელი ხართ, ალბათ სულაც არა გქონიათ ის, რაც ახლა არ გაგაჩნიათ.

ო რ ს ი ნ ა. მაშ მომისმინეთ!.. რა იცით, რომ უკვე ყველაფერი იცით? ის, რომ აბიანი დაჭრილია? მხოლოდ დაჭრილი?... აბიანი მოკვდა.

ო ღ ო ა რ დ ო. მოკვდა? მოკვდა? ეს, ქალბატონო, ეს უკვე პირობის წინააღმდეგია. თქვენ უნდა ჩემთვის გონება დაგეპარათ და გულს კი მიმსხვრევთ.

ო რ ს ი ნ ა. ეს მხოლოდ სხვათა შორის. მაგრამ შემდეგ... საქმე მოკვდა, საცოლეს კი, — თქვენს ქალიშვილს, — რაც დემეტრის, სიკვდილზე უარესია.

ო ღ ო ა რ დ ო. უარესი? სიკვდილზე უარესი? ეს ნიშნავს, რომ იგი ამის გამო გარდაიცვალა?... რადგან მე მხოლოდ ერთი რამ ვიტყვი სიკვდილზე უარესი...

ო რ ს ი ნ ა. ...არა, არ გარდაცვლილა. არა, კეთილი მამა-არა! ის ახალა იწყებს ნამდვილ ცხოვრებას, განცხრომით აღსავსე

ცხოვრებას, ყველაზე მშვენიერ, მზიარულ, თავისუფალ ცხოვრებას, რომელიც მანამდე გასტანს, ვიდრე არ გათავდება.

ო ღ ო ა რ დ ო. ერთი სიტყვაც, ქალბატონო, ერთადერთი სიტყვაც. რომელმაც უნდა შემშალოს! მითხარით! ასე ნელ-ნელა ნუ მაწმეუბთ შხამს, ერთადერთი სიტყვა! ჩქარა!

ო რ ს ი ნ ა. კეთილი! მაშ შეკრიბე იგი მარცვალ-მარცვლობით! დილას წირვის დროს პრინცი ესაუბრა თქვენს ქალიშვილს. ნაშუადღევს კი იგი ჰყავს თავის გასართობ... გასართობ ციხე-ღარბაზში.

ო ღ ო ა რ დ ო. წირვის დროს ესაუბრა? პრინცი ესაუბრა ჩემს ქალიშვილს?

ო რ ს ი ნ ა. მერედა, რა გულახდილად! რარიც გულითადად მათ უნდა მოელაპარაკნათ არცთუ ისე პატარა საქმეზე და ძალზე კარგია, თუკი შეთანხმდნენ კიდეც: ძალზე კარგია, თუკი თქვენმა ქალშვილმა თავისი ნებით შეეფარა თავი ამ სასახლეს. მაშინ ეს ძალი მოტაცება კი არაა, არამედ მხოლოდ პატარა... პატარა მკვლელობა.

ო ღ ო ა რ დ ო. ცილისწამება, წყეული ცილისწამება! ჩემს ქალიშვილს მე კარგად ვიცნობ. თუ მკვლელობა მოხდა, მაშინ მომხდარა გატაცებაც (მეცოფით აპრიანებს თვალს და ფეხებს ააყუნებს). ახლა რაღას იტყვი, კლავდია? რას იტყვი, დედოქო? აი, რას ხიხარულს მოვესწარიო! ო, ბრწყინვალე პრინციო!.. რა განსაკუთრებული პატივი გვეტრეო!

ო რ ს ი ნ ა. იმოქმედა, მოხუცო? იმოქმედა?

ო ღ ო ა რ დ ო. მე აქ ყჩაღთა ბუნაგის წინ ვდგევარ. (ისინჯავს მუნდირის ჯიბებს და რწმუნდება, რომ უიარაღო.) საკვირველია, რომ სიჩქარისაგან ხელეობიც შინ არ დამვიწყებია. (ჩიხრებს ყველა ჯიბეს.) არაფერი სრულებით არაფერი! არსად!

ო რ ს ი ნ ა. აჰა, მესმის! ამით მე შემიძლია დაგეხმაროთი თან წამოვიღე. (ხანჯალს ამოიღებს.) გამომართეთი! ჩქარა გამომართეთი, სანამ არავინ გვხვდავს. მე მაქვს კიდეც რაღაც... შხამი, მაგრამ შხამი მხოლოდ ჩვენთვის, ქალებისათვის, არსებობს და არა ვაჭარ-ცებისათვის... აიღეთ! (გაუწვდის ხანჯალს.) გამომართეთი!

ო ღ ო ა რ დ ო. გმადლობო, გმადლობო... ძვირფასო ბავშვო, ვინც კიდეც იტყვის, რომ გიყი ხარ, მას ჩემთან ექნება საქმე.

ო რ ს ი ნ ა. დამალეთ! სასწრაფოდ დამალეთ!.. მე შემთხვევად არ მომეტა, რომ იგი გამომეყენებინა. თქვენ კი ეს შემთხვევა ხელიდან ვერ წავიგავთ, თქვენ კი ამ შემთხვევას, პირველსავე საუკეთესო მარჯვე შემთხვევას, ხელიდან ნუ გაუშვებთ, თუ ვაჭაკცი ხართ... მე, მე მხოლოდ ქალი ვარ, მაგრამ აქ ასე შეიარაღებული მოვედი მე, მე მხოლოდ ქალი ვარ, მაგრამ აქ ასე შეიარაღებული მოვედი მე-მტკიცე გადაწყვეტილებით!.. ჩვენ, ჩვენ შეგვიძლიან ერთმანეთს ყვე-

მტკიცე გადაწყვეტილებით!.. ჩვენ, ჩვენ შეგვიძლიან ერთმანეთს ყვე-

მტკიცე გადაწყვეტილებით!.. ჩვენ, ჩვენ შეგვიძლიან ერთმანეთს ყვე-

მტკიცე გადაწყვეტილებით!.. ჩვენ, ჩვენ შეგვიძლიან ერთმანეთს ყვე-

ლაფერში გავენდით, მოხუცო. ჩვენ ხომ ორივენი შეურაცხყოფილნი ვართ, შეურაცხყოფილნი ერთი და იმავე მაცთურის მიერ. ეჰ, რომ იცოდეთ, რომ იცოდეთ, რა უსაზღვროდ, რა გამოუთქმელად, რა წარმოუდგენლად შეურაცხყოფილი ვარ მის მიერ და კვლავაც შეურაცხყოფილი ვიქნები... ნაშინ თქვენს წყენას სულ დაივიწყებდით. მიცნობთ თუ არა მე? მე ვარ ორსინა, მოტყუებული, მიტოვებული ორსინა, შეიძლება მიტოვებული სწორედ თქვენი ქალიშვილის გამო. მაგრამ რა შუაშია აქ თქვენი ქალიშვილი? პრინცი მალე იმასაც მიატოვებს... შემდეგ კიდევ სხვას!.. და კიდევ სხვას!.. აჰ! (თითქოს ალტაცებით) რა ღეთაებრივი ფანტაზია! ოდესმე ჩვენ ყველანი, — მის მიერ მიტოვებულ ქალთა მთელი ბრბო, — ოდესმე ჩვენ ყველანი ბახუსის ქურუმ ქალებად, ფურიებად რომ გადავიქცეოდეთ, ხოლო იგი ჩვენს შორის აღმოჩნდებოდეს, ჩვენ დაკვირდით მის სხეულს, დაგვლევდით ასო-ასოდ და შიგ დავიწყებდით გულის ძებნას, გულისა, რომლის მოცემასაც იგი, მოლაღატე ყველას გვაბრუნებოდა და არც ერთისათვის არ მოუცია. ოჰ! ეს იქნებოდა დღესასწაული ნამდვილი დღესასწაული!

გამოსვლა მერვე

გიგენი და კლავდია გალოტი.

კლავდია (შემოსვლისას ირველე მიიხედ-მოიხედავს და, შენიშნავს თუ არა თავის ქმარს, წამსვე მივარდება). მივხვდი! აჰ, ჩვენო მხსნელო, ჩვენო მფარველო! აქ ხარ, ოდოარდო? აქ?.. მათ ჩურჩულზე, მათი სახეების გამომეტყველებაზე მივხვდი მე ამას. რა უნდა გითხრა, თუ ჯერ არაფერი არ იცი? რა უნდა გითხრა, თუ უკვე ყველაფერი იცო? მაგრამ ჩვენ უდანაშაულონი ვართ. შენი ქალიშვილი უდანაშაულოა. უდანაშაულოა, სრულიად უდანაშაულო.

ოდოარდო (მუღლეს რომ დაინახავს, ცდილობს თავი შეიკავოს). კეთილი, კეთილი. მხოლოდ დამშვიდდი, დამშვიდდი... და მიბასუხე. (ორსინას) არ იფიქროთ, ქალბატონო, თითქოს რამე მიეჭებოდეს. — გრაფი მოკვდა?

კლავდია. მოკვდა.

ოდოარდო. მართალია, რომ პრინცი დღეს დილით წირვის დროს ემილიას ესაუბრა?

კლავდია. მართალია. მაგრამ რომ იცოდეთ, რა შექმრუნებულნი და შინით გულგახეთქილი დაბრუნდა იგი სახლში.

ორსინა. ახლა რაღას იტყვი? სიცრუე მითქვამს?

ოდოარდო (გაწარბებული სიცილით). მე არცა მსურდა, რომ მოგეტყუებინეთ. ეგ მე სრულეზობაც არ მინდოდა.

ორსინა. მამ მე ჭკუაზე შემოიღი ვარ?

ოდოარდო (გაცხებულ სუნს ბოლოს). ო, ჯერ არც მე შეეშლიდვარ ჭკუაზე!

კლავდია. შენ მიბრძანე, რომ დავმშვიდებულიყავი და მეც დავმშვიდდი... ძვირფასო მეუღლე, შემოიღია... შემოიღია მეც გთხოვო...

ოდოარდო. რა გინდა? განა მე დამშვიდებული არა ვარ? განა შეიძლება ვინმე ამაზე მშვიდად იყოს? (თავგავეებით) იცის ემილიამ აპიანის სიკვდილი?

კლავდია. მან ეს ცგონი, არ უნდა იცოდეს. მაგრამ მეშინია, რომ ეჭვი აიღო, რაკი იგი აღარ გამოჩნდა.

ოდოარდო. როგორ არის ემილია? არა ოხრავს, არა ქვითონებს?

კლავდია. არა. ანან უკვე გაუარა. ხომ იცი მისი ხასიათი. იგი ქალთა შორის ყველაზე მშინარაა და ყველაზე გაბედულიც. მას არასოდეს არ ძალუძს თავი გაართვას პირველ შთაბეჭდილებას. მაგრამ მცირედი დაფიქრების შემდეგ საზრიანობა ისევ უბრუნდება და თავის თავს ეუფლება ხოლმე. ემილიამ ძალზე შორს დაიჭირა პრინცი. მას ისეთი ტონით ელაპარაკება... ოდოარდო, მოახერხე ოღონდ, რომ აქედან ჩქარა გავემგზავროთ.

ოდოარდო. მე აქ ცხენით მოვედი... რა უნდა ვქნა? სხვათა შორის ქალბატონო, თქვენ ხომ ქალაქში ბრუნდებით?

ორსინა. რა თქმა უნდა.

ოდოარდო. არ ინებებთ, რომ ჩემი ცოლიც წაიყვანოთ?

ორსინა. რატომაც არა, დიდი სიამოვნებით.

ოდოარდო. კლავდია! (აწნობს ორსინას) გრაფის ასული ორსინა, დიდად გონიერი ქალბატონი, ჩემი მეგობარი, კეთილისმყოფელი. შენ მას წაჰყვები, რომ ეტლი ახლავე გამოგვიზავნო. ემილია, ემილია გვასტალაში აღარ დაბრუნდება. იგი ჩემთან წამოვა.

კლავდია. მაგრამ... თუკი... მე არ ვისურვებ ქალიშვილს დავშორდე.

ოდოარდო. განა მამა მის გვერდით არ იქნება? ბოლოს ხომ მისცემენ მას ნებას, თავის ქალიშვილთან იმყოფებოდეს. სიტყვა არ შემობრუნო. წავიდეთ, ქალბატონო. (ჩუხად, ორსინას) თქვენ კიდევ გაიგებთ ჩემს ამბავს... წავიდეთ, კლავდია. (გაყვას.)

მოქმედება მისუთი

იგივე სტენა

გამოსვლა პირველი

მარინელი. პრინცი.

მარინელი. აქედან, თქვენ ბრწყინვალეზე, ამ ფანჯრიდან შეგიძლიათ მისი დანახვა. იგი ტალანში სცემს ბოლოთას. სწორედ ახლა შემობრუნდა და აქეთ მოდის... არა, ისევ უკან გაბრუნდა. ჯერ კიდევ არ მიუღია საბოლოო გადაწყვეტილება. მაგრამ დიდად დამშვიდებულა, ან იქნებ სურს თავი ასე მოგეაჩვენოს. ეს ჩვენთვის სულერთია!.. რა თქმა უნდა! განა იგი გაბედვს ხმამაღლა გამოსთქვას, რაც მას ორივე ქალმა თავში ჩაუჭედდა? ბატისტამ ყური მოჰკრა, რომ ცოლმა მას ახლავე უნდა გამოუგზავნოს ეტლი. იგი ხომ აქ ცხენით მოვიდა... აი ნახეთ, თქვენთან რომ გამოცხადდება, იგი უმდაბლეს მადლობასაც კი გადაუხდის თქვენს ბრწყინვალეობას იმ მოწყალე მზრუნველობისათვის, რომელიც ამ ესოდენ უბედურს შემთხვევაში აქ მის ოჯახს აღმოუჩინეთ. იგი გამოგთხოვთ შემდგომს მოწყალე ბანაც თავის თავისა და თავისი ქალიშვილისათვის, რომელსაც მშვიდად მიიყვანს ქალაქში და უდიდესი მორჩილებით დაელოდება იმას, თუ რა მონაწილეობას მიიღებს თქვენი ბრწყინვალეობა მისი უბედური და მშვენიერი ასულის შემდგომს ბედში.

პრინცი. მაგრამ თუ იგი ასე მორჩილი არ აღმოჩნდა? საეჭვოა, საეჭვოა, რომ იგი ასე დაგვყვეს. მე მას კარგად ვიცნობ... მაშინ რაღა გქნა, რომ მან — ყველაზე მეტად კი სწორედ ამას მოელო მისგან — ჩაიხშოს ეჭვები, ჩაიკლას მრისხანება და ემილია, ქალაქში წაყვანის ნაცვლად, შინ წაიყვანოს? თავისთან იყოლის? ან ჩემი სამლობგოს საზღვრებს იქეთ რომელიმე მონასტერში გადაამალოს? მაშინ რაღა გქნათ?

მარინელი. ფრთხილი სიყვარული შორსმხედველია ქმმა-რიტად! მაგრამ იგი ხომ ამას არ იზამს...

პრინცი. მაგრამ თუკი მან ეს გააკეთა? მაშინ რა გქნათ... მაშინ რაღა სარგებლობას მოგვითქვანს ის ამბავი, რომ უბედური გრაფი ამის გამო სიცოცხლეს გამოესალმა?

მარინელი. რისთვისაა საჭირო ეს მწუხარე განზე ცქერა? წინ! ასე ფიქრობს გამარჯვებული. მის გვერდით გინდ მტერი ეცემოდეს, გინდ მეგობარი. თუნდაც ასე მოხდეს. შურიანი მოხუცი კიდევაც რომ აპირებდეს იმას, რაც თქვენ გაშინებთ, პრინცი! (ფიქრობს.) დაე ასე იყოს. მივაგენი გამოსავალს!.. მას სურვილი სურვილად შერჩება. ის ამ სურვილს იქით ვერ წავა. ნამდვილად ვერა!.. მაგრამ იგი მხედველობიდან არ უნდა დაგვეკარგოს... (ისევ მიღის ფანჯარასთან.) ერთი წუთიც და თავს წამოგვადგებოდა! აქეთ მოდის. მასთან პირისპირ შეხვედრას ჯერჯერობით თავი ავარიდოთ. ჯერ მომისმინეთ, თქვენო ბრწყინვალეზე, თუ რა უნდა გააკეთოთ იმ შემთხვევაში, რომელიც ასე ძლიერ გვაშინებს.

პრინცი (მუჟაბოთ). ოღონდ, მარინელი!.. მარინელი. ყველაზე უწყინარი საშუალება ამქვეყნად.

გამოსვლა მეორე

ოლოარდო გალოტი.

ოლოარდო. კიდევ არავინაა აქ?.. კეთილი. მე უფრო დავმშვიდდები. ეს ჩემი ბედნიერებაა.. არაფერია ისე საზიზღარი, როგორც თმაჭალარა ბობოქარი ჭაბუკი. მე ეს ხშირად მითქვამს ჩემთვის, წაგრამ მაინც ავყვევი გრძობას... მერედა, ვისი მეოხებით? ეჭვიანი ქალის, ეჭვიანობის ნიადაგზე ჭკუაზე შემოილი ნებისა? რა საერთოა შეურაცხყოფილ სათნოებასა და ბიჭიერების შურისძიებას შორის? მე მხოლოდ ჩემი ქალიშვილი უნდა ვიხსნა... შენს საქმეს კი... ჩემო ვაჟო!.. ჩემო ვაჟო! მე არასოდეს არ შემეძლო ტირილი და არც ახლა მსურს, ვისწავლო იგი... შენ საქმეს, სულს სხვა ვინმე მიიჩნევს თავის საქმედ. ჩემთვის კი ისიც კმარა, რომ შენი მკვლეელი ვერ დატკბება თავისი ბოროტმოქმედების ნაყოფით. დაე იგი ამან უფრო მეტად აწამოს, ვიდრე თვითონ დანაშაულმა. თუ სწრაფი მიყრდნობა და შეზიზღება მას აიძულებენ ერთი სურვილიდან მეორეზე გადავიდეს, დაე იმის მოგონებამ, რომ ეს სურვილი დაუკმაყოფილებელი დარჩა, მოწამლოს ჩისი ყველა დანარჩენი განცხრომა. დაე ყოველ სიზმარში სისხლით შესვრილმა საქმრომ მოუყვანოს სარეცელთან თავისი საცოლე და თუკი ის მაინც გაიშვერს მისკენ თავის ავხორც ხელებს, ანაზღად ჯოჯოხეთის დამცინავი ხარხარი შემოესმას და გამოეღვიოს!

გამოსვლა მისამ

მარინელი. ოლოარდო გალოტი.

მარინელი. სად დაყოვნდით, ჩემო ბატონო? სად ბრძანდებოდით?

ოლოარდო. ჩემი ქალიშვილი ხომ არ ყოფილა აქ?

მარინელი. არა, მაგრამ პრინცი კი აქ ბრძანდება.

ოლოარდო. მომიტევეს პრინციმა. გრაფის ასული გავაცვილე მარინელი. მერე?

ოლოარდო. კეთილი ქალია.

მარინელი. თქვენი მეუღლე სადღაა?

ოლოარდო. მასთან ერთად გაემგზავრა, რომ ახლავე ეტლს გამოკვიგზავნოს. დაე პრინციმა გვაპატიოს, რომ მე და ჩემი ქალიშვილი აქ დიდხანს ვყოვნდებით.

მარინელი. რად გინდათ ეს ცერემონია? განა პრინცი დიდ კმაყოფილებად არ მიიჩნევდა, რომ ორივენი, დედა და ქალიშვილი, თვითონ მიეყვანა ქალაქში?

ოლოარდო. ყოველ შემთხვევაში, ქალიშვილს მაინც უარი უნდა ეთქვა ამ პატივზე.

მარინელი. ნუთუ?

ოლოარდო. იგი გვასტალაში აღარ დაბრუნდება.

მარინელი. აღარ დაბრუნდება? მერედა, რატომ?

ოლოარდო. გრაფი მოკვდა.

მარინელი. მით უფრო...

ოლოარდო. იგი ჩემთან უნდა წამოვიდეს.

მარინელი. თქვენთან?

ოლოარდო. ჩემთან. მე ხომ გითხარით, რომ გრაფი უკვე მოკვდა, — თუკი თქვენ ეს ჯერ არ იცით. — და ჩემმა ქალიშვილმა გვასტალაში რაღა უნდა გააკეთოს?.. იგი ჩემთან უნდა იყოს.

მარინელი. ყოველ შემთხვევაში, ქალიშვილის მომავალი საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრა დამოკიდებული იქნება მხოლოდ მამის ნება-სურვილზე... მაგრამ თავდაპირველად...

ოლოარდო. თავდაპირველად რა?

მარინელი. თქვენ მაინც უნდა ინებოთ, ბატონო პოლკოვნიკო, რომ იგი გვასტალაში წაიყვანონ.

ოლოარდო. ჩემი ქალიშვილი? გვასტალაში წაიყვანონ? მერედა, რისთვის?

მარინელი. რისთვის? აბა ერთი ოდნავ დაფიქრდით.

ოლოარდო. (გაცხარებით). დაფიქრდე! დაფიქრდე! მე ვფიქრობ, რომ აქ დასაფიქრებელი არაფერია. იგი ჩემთან უნდა წამოვიდეს და წამოვა კიდეც.

მარინელი. ოჰ, ბატონო ჩემო, ამის გამო ჩვენ ერთმანეთს რად უნდა გავუბრაზდეთ? იქნება მე ვცდები; იქნება, რასაც მე საჭიროდ ვთვლი, სულაც არაა საჭირო. პრინცი ყველაზე უკეთესად გაარკვევს ამას. პრინციმა გადაწყვიტოს. შევალ და გამოვიყვან.

გამოსვლა მართხ

ოლოარდო გალოტი.

ოლოარდო. როგორ? არასოდეს! მე მიბრძანებენ, სად წაიყვანონ ჩემი ქალიშვილი?.. მას ჩემთან არ უშვებენ? ვის ნებაგს ეს? ვინ ბედავს ამას? ის ხომ არა, ვისაც აქ ყველაფრის უფლება აქვს, შეუძლია, რასაც კი მოისურვებს? კეთილი, კეთილი! მაშ მან დანახოს, რასაც გავბედავ. თუმცა ამის უფლება არა მაქვს! ბევრი ტირანო, ჩვენ კიდე წავიკამათებთ! ვინც კანონს პატივს არა სცემს, ისევე ძლიერია, როგორც ის, ვისაც კანონი სულაც არ გააჩნია. შენ ეს არ იცი? გამოდი! მაგრამ ეს რა მენარტება? ნუთუ ისევ?.. ნუთუ ისევ ბრაზი მიზნელებს გონებას? რა მინდა? დაე ჯერ ნამდვილად მოხდეს ის, რაც მაცოფებს... რაღას არ ყბედობს მლიქვნელი კარისკაცი! მაგრამ ნეტავი ნეტლია მისთვის, რომ კიდე ეყბედნა! ნეტავი გამეგო მისგან, თუ რა საბაბით სურთ ჩემი ქალიშვილის ისევ გვასტალაში გაგზავნა! მაშინ ხომ მოვემზადებოდი პასუხისათვის. თუმცა პასუხის გაცემა არ განიჭირდება... მაგრამ რომ გამოჭირდეს... რომ... აქეთ მოდიან, დამშვიდდი, ჭადარა ყმაწვილო, დამშვიდდი!

გამოსვლა მისუთი

პრინცი. მარინელი. ოლოარდო გალოტი.

პრინცი. აჰ, ჩემო კეთილო, პატიოსანო გალოტი, ძალზე მნიშვნელოვანი რამ უნდა მომხდარიყო, რაკი თქვენ ჩემთან გხედავთ. უმნიშვნელო საქმეზე არ გაირჯებოდით. მაგრამ მე თქვენ არ გისაყვედურებთ.

ოლოარდო. თქვენო ბრწყინვალე ბავ, ყველა შემთხვევაში შეუფერებლად მიმარჩნა მბრძანებლისათვის თავის მობურება. ვისაც ის იცნობს, მას თვითონვე მოუხმობს, თუკი დასჭირდება. ახლაც კი მოტყეებასა გთხოვთ...

პ რ ი ნ ც ი. ასეთ ამაყ თავმდაბლობას ბევრს ვუსურვებდი! მაგრამ საქმეზე გადავიდეთ. თქვენ მოუთმენლად ელით თქვენი ქალიშვილის ხილვას. ის ხელახლა ააღივლა მისი ესოდენ ნაწი დედის მოულოდნელმა გამგზავრებამ. რისთვის დასჭირდა ეს? მე მხოლოდ იმას ველოდი, რომ ძვირფასი ემილია სავსებით დამზვიდებელიყო და ორივენი ზვიბით მიმეყვანა ქალაქში. თქვენ მე გამინახევრეთ ეს ზვიბი, მაგრამ უფლებას არ მოგცემთ, რომ მთლიანად მოსაკლოთ ეს ბედნიერება.

ო ლ ო ა რ დ ო. მეტიმეტი მოწყალეება! ნება მიბოძეთ, თქვენო ბრწყინვალეება, ჩემი უბედური ბავშვი ვიხსნა ათასგვარი წყენისა. გან, რომელსაც უნადაღებენ მას გვასტალაში მეგობრები და მტრები. შებრალება და ნიშნის გება.

პ რ ი ნ ც ი. დიდი სისასტიკე იქნებოდა, მოგეკლოთ თქვენი ქალიშვილისათვის მეგობართა და თანამგრძნობთა ტკბილი ნუგეში. რაც შეეხება წყენას, რომელიც შეიძლება მას მტრებმა და ნიშნის გებამ მიყენონ, ნება მიბოძეთ, ძვირფასო გალოტი, ამაზე მე ვიზრუნო, რომ მათ ეს ვერ შესძლონ.

ო ლ ო ა რ დ ო. თქვენო ბრწყინვალეება, მამობრივი სიყვარული უხალისოდ უზიარებს ვისმეს თავის საზრუნავს. მე მგონია კარგად ვიცი, მის ახლანდელ მდგომარეობაში რაც მოუხდება ჩემს ქალიშვილს... ის უნდა გასცილდეს საზოგადოებას... მონასტერში... რაც შეიძლება სწრაფად.

პ რ ი ნ ც ი. მონასტერში?
ო ლ ო ა რ დ ო. მანამდე კი დე იტიროს მამის თვალთა წინაშე.

პ რ ი ნ ც ი. და ასეთი მშვენიერება უნდა მონასტერში დაჰქანეს? ნუთუ ერთმა გაცრუებულმა იმედმა ასე შეურიგებელი უნდა გაგზადოს საზოგადოების მიმართ?... მაგრამ როგორც გინდათ: მამას ვერაინ შეედავება. წაიყვანეთ თქვენი ქალიშვილი, გალოტი, საითაც გნებავთ.

ო ლ ო ა რ დ ო. (მარინელს). ახლა რაღას იტყვით, ჩემო ბატონო? მარინელი. რაყი ასე გამომწვევად მელაპარაკებით!..

ო ლ ო ა რ დ ო. ოჰ, არა, სრულებითაც არა.
პ რ ი ნ ც ი. რას ლაპარაკობთ?

ო ლ ო ა რ დ ო. არაფერს, თქვენო ბრწყინვალეება, არაფერს... ჩვენ მხოლოდ იმაზე ვმსჯელობთ, თუ რომელი შეეცდით, რომელმა ვერ გამოვიცანით თქვენი აზრი.

პ რ ი ნ ც ი. ნუთუ? სთქვი. მარინელი!
მ ა რ ი ნ ე ლ ი. გწუხვარ, რომ წინ უნდა ადევლდე ჩემი მბრძანებ-

ლის მოწყალეებას, მაგრამ მეგობრობის მოვალეობა მიკარნახებს, ყველაზე უწინ მასში დავინახო მოსაართლე.

პ რ ი ნ ც ი. რომელი მეგობრობის?...
მ ა რ ი ნ ე ლ ი. კარგად იცით, თქვენო ბრწყინვალეება, რა ძლიერ მიყვარდა გრაფი აბიანი, თუ რა მჭიდროდ იყო ერთმანეთში გადაწეული ჩვენი სულელები...

ო ლ ო ა რ დ ო. თქვენ ეს იცით, პრინცი? თუ ასეა, მაშინ, რა თქმა უნდა, თქვენ ერთადერთი ადამიანი ბრძანებულხართ, რომელმაც ეს იცით.

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. თვით მისგან მაქვს დავალებული, შური ვიძიო...
ო ლ ო ა რ დ ო. თქვენ?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ჰკითხეთ თქვენს მეუღლეს „მარინელი“, სახელო „მარინელი“ იყო უკანასკნელი სიტყვა მომაკვდავი გრაფისა, მერე როგორი ტონით წარმოთქმული, როგორი ტონით!.. და ეს საშინელა ტონი მუდამ ჟღერდეს ჩემს ყურებში, თუ ყოველგვარ ღონეს არ ვიხმარ მისი მტრის აღმოსაჩენად და დასასჯელად.

პ რ ი ნ ც ი. იმედი იქონიეთ ჩემი სრული მხარდაჭერისა.
ო ლ ო ა რ დ ო. და ჩემი მხურვალე სურვილისა, რომ წარმატებას მიაღწიოთ!.. კეთილი, კეთილი!.. მაგრამ მერე?

პ რ ი ნ ც ი. ამას მეც გეკითხებით, მარინელი.
მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ექვს გამოსთქვამენ, რომ გრაფს ყაჩაღები არ დასხმიან თავს.

ო ლ ო ა რ დ ო. (დაცინით). ყაჩაღები არ დასხმიან? მართლაც?
მ ა რ ი ნ ე ლ ი. რომ მეტოქეს სურდა იგი გზიდან ჩამოეცილენ ბინა.

ო ლ ო ა რ დ ო. (მწარედ). აჰა! მეტოქეს?
მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ნამდვილად.

ო ლ ო ა რ დ ო. მაშინ... ღმერთმა შეაჩვენოს მოლაღატე მკვლელი!
მ ა რ ი ნ ე ლ ი. მეტოქეს, რომელსაც სწყალობდა...
ო ლ ო ა რ დ ო. რა? რომელსაც სწყალობდა?... რას ამბობთ?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. მხოლოდ იმას, რასაც ლაპარაკობენ.
ო ლ ო ა რ დ ო. სწყალობდა?... ჩემი ქალიშვილი სწყალობდა?

მ ა რ ი ნ ე ლ ი. ეს, რა თქმა უნდა, არაა მართალი. ეს შეუძლებელია. მე ეს უნდა უარყო, თუნდა თქვენ ბრწყინვალეება, — რადგან ამას... მაგრამ ყოველივე ამას, თქვენო ბრწყინვალეება, — რადგან ყველაზე დასაბუთებულ რწმუნებასაც არავითარი წონა არა აქვს მართლმსაჯულების სასწორზე. — ყოველივე ამას არ შეიძლება გვერდი ავუაროთ უბედური მშვენიერი ქალიშვილის დაუკითხავად.

პ რ ი ნ ც ი. დიას, რა თქმა უნდა.

პ რ ი ნ ც ი. დიას, რა თქმა უნდა.

მარინელი. და სხვაგან სად, რომელ ადგილას შეიძლება ეს მოხდეს, თუ არა გვასტალაში.

პრინცი. ეს კი სწორია, მარინელი, სწორი. დიახ, ეს სცვლის საქმის ვითარებას, ძვირფასო გალოტი. ხომ მართალია? თქვენ თვითონვე ხედავთ...

ოდოარდო. ო, დიახ, ვხედავ... მე ვხედავ იმას, რასაც ვხედავ... ღმერთო, ღმერთო!

პრინცი. რა გემართებათ? რა გაშფოთებთ?

ოდოარდო. ის, რომ უწინ ვერა ვხედავდი იმას, რასაც ახლა ვხედავ... ეს მამრახებს, მეტი არაფერი. მაშინ უნდა დაბრუნდეს გვასტალაში. მე თვითონ წაიყვანე დედასთან... და სანამ სასტიკი გამოძიება მას უღანაშაულოდ არა სცნობს, არც მე წავაღწე გვასტალადან, რადგან, ვინ იცის, (მწარე დაიწვიო) ვინ იცის, მართლმსაჯულუბამ იქნებ საჭიროდ ჩასთვალოს ჩემი დაკითხვა.

მარინელი. ადვილი შესაძლებელია! ასეთ შემთხვევებში სჯობს მართლმსაჯულუბამ ძალზე ბევრი გააკეთოს, ვიდრე ძალზე ცოტა... ამიტომ მე მეშინია კიდევ...

პრინცი. რისი? რისი გეშინიათ?

მარინელი. რომ ჯერჯერობით არ შეიძლება ქალიშვილი და დედა ერთმანეთს ესაუბრონ.

ოდოარდო. მათ არ მისცემენ ერთმანეთთან საუბრის ნებას?

მარინელი. იძულებულნი იქნებიან დედა და ქალიშვილი ერთმანეთისაგან განაცალკეონ.

ოდოარდო. დედა და ქალიშვილი განაცალკეონ?

მარინელი. დედა, ქალიშვილი და მამა. დაკითხვის წესი პირდაპირ მოითხოვს ამ წინასწარი ზომის მიღებას. ძალზე ვწუხვარ, თქვენო ბრწყინვალეებო, რომ იძულებული ვარ დაბეჯითებით გთხოვოთ, ემილია ამყოფოთ განსაკუთრებული დაცვის ქვეშ.

ოდოარდო. განსაკუთრებული დაცვის ქვეშ? პრინციო თუმცა!.. რა თქმა უნდა, რა თქმა უნდა! სრული სიმართლეა: განსაკუთრებული დაცვის ქვეშ: ხომ მართალია, პრინციო? ხოც მართალია?.. ო, რა საუცხოო მართლმსაჯულუბაა! ჩინებულება! (სწრაფად ჩაიყვანს ხელს ჯიბეში, სადაც ხანჯალი აქვს.)

პრინცი (თავაზიანად მიღის გალოტისთან). დამშვიდდით, ძვირფასო გალოტი.

ოდოარდო (თავისთვის, მას შემდეგ, რაც ჯიბიდან ცარიელ ხელს ამოიღებს). ეს სთქვა მისმა მფარველმა ანგელოზმა.

პრინცი. თქვენ სცდებით, გალოტი, მარინელის ვერ გაუგეთ, სიტყვა "დაცვა" ალბათ საპრობილედ იგულისხმეთ.

ოდოარდო. ნება მიბოძეთ, ეს სიტყვა ვერც გავიგო და მაშინვე დაემშვიდდები.

პრინცი. არც ერთი სიტყვა საპრობილედ, მარინელი! ამ შემთხვევაში კანონის სიმკაცრე ადვილად შეიძლება შევათავსოთ უზადო სათნოებისადმი პატივისცემასთან. თუ ემილია განსაკუთრებული დაცვის ქვეშ უნდა იყოს, მაშინ მე ვიცი მისთვის ყველაზე შესაფერისი ადგილი... ეს არის ჩემი კანცლერის სახლი. არავითარი წინააღმდეგობა, მარინელი! მე თვითონ მივიყვან მას იქ და საზრუნავად გადავცემ ერთ-ერთ ჩვენს ყველაზე ღირსეულ მანდილოსანს. იგი იქნება ჩემს წინაშე პასუხისმგებელი ემილიაზე. თქვენ ძალიან შორს შესტობთ, მარინელი, ტყუარითა და ძალიან შორს, თუკი ამაზე მეტს მოითხოვთ... თქვენ ხომ იცნობთ, გალოტი, ჩემს კანცლერ გრიმალდის და მის მეუღლეს?

ოდოარდო. როგორ შეიძლება არ იცნობდე! მე იმ კეთილშობილი წყვილის საყვარელ ქალიშვილებსაც კი იცნობ. მათ ვინდა არ იცნობს? (მარინელს) არა, ბატონო, არ დაუთმოთ. თუ ემილია განსაკუთრებული დაცვის ქვეშ უნდა იყოს, მაშინ საჭიროა იგი ჩააქეტოთ ყველაზე ბნელ საპრობილედში. გთხოვთ, დაიცვათ თქვენი ნათქვამი. მე სულელი ვარ, ამას რომ გთხოვთ! ბებერი ქარაფშუტა! დიახ, ის მართალია, კეთილი სიბილა: ვინც ზოგიერთ შემთხვევაში გონებას არა ჰკარგავს, მას დასაყარგი სულაც არ გააჩნია.

პრინცი. თქვენი არაფერი მესმის, ძვირფასო გალოტი, ამის მეტი რა შემიძლია გავაკეთო?.. გთხოვთ, ეს საქმე ასე დატოვოთ. დიახ, დიახ, ჩემი კანცლერის სახლში! იქ იცხოვრებს იგი. მე თვითონ მივიყვან იქ. თუ იქ ემილიას უდიდესი პატივისცემით არ შეხვდებიან, მაშინ ჩემს სიტყვას არავითარი ძალა არა ჰქონია!.. მხოლოდ ნუკი შესწუხდებით, გალოტი! ასე გადაწყდა და ასევე გავაკეთებთ! თქვენ კი რაცა გნებავთ, ისა ჰქენით. გნებავთ, წამოგვეყვით გვასტალაში, გნებავთ დაბრუნდით საბონეტაში — ერთი სიტყვით, როგორც ისურვებთ. სასაცილო იქნებოდა, რომ თქვენთვის ამაზე მიგვეგორც ისურვებთ. სასაცილო იქნებოდა, რომ თქვენთვის ამაზე მიგვეთითებინა, ახლა კი ნახვამდის, ძვირფასო გალოტი, წავიდეთ, მარინელი, უკვე გვიანაა.

ოდოარდო (ღვას ღრმად ჩაჟიჭრულად). რაო? გამოდის რომ ჩემს ქალიშვილს არ უნდა ველაპარაკო? აქაც კი? მე ხომ მოთმინებით ვიღებ ყოველივეს, მე ხომ ყველაფერი საუცხოოდ ნიმაჩნია. კანცლერის სახლი, რა თქმა უნდა, სათნოების თავშესაფარია. ო, თქვენი ბრწყინვალეებო, წაიყვანეთ ჩემი ქალიშვილი იქ, მხოლოდ იქ. მაგრამ მანამდე მინდოდა მასთან ველაპარაკა. ემილიამ ჯერ კიდევ არაა რამე მანამდე მინდოდა მასთან ველაპარაკა. ემილიამ ჯერ კიდევ არ იცის გრაფის სიკვდილის ამბავი. იგი ვერ გაიგებს, თუ რატომ აშო-

რებენ წმობლებს. იმისათვის, რომ შევამზადო გრაფის სიკვდილის გასაგებად და დაეხმებოდო ამ განშორების გამო, — მე უნდა მას ვეღვა. პარაკო, თქვენო ბრწყინვალეზე, უნდა ველაპარაკო.

პ რ ი ნ ც ი. მამ წამობრძანდით...

ო ლ ო ა რ დ ო. ო, ქალიშვილს ხომ შეუძლია თვითონ გამოვიდეს მამასთან. აქ, პირისპირ, ჩვენ ხელდახელ დავანთავრებთ საუბარს... ოლონდ გამოგზავნეთ იგი ჩემთან, თქვენო ბრწყინვალეზე.

პ რ ი ნ ც ი. ეგეც შეიძლება! ო, გალოტი, თქვენ რომ მოისურვოთ და ჩემი მეგობარი, ჩემი წინამძღოლი, ჩემი მამა გახდეთ! (პრინცი და მარინელი გადიან.)

გამოსვლა მამაჟსა

ო ლ ო ა რ დ ო გა ლ ო ტ ი.

ო ლ ო ა რ დ ო გა ლ ო ტ ი (პრინცს თვალს გააყოლებს, პაუზის შემდეგ). რატომაც არა?... დიდი სიამოვნებით... პა-პა-პა! (შმაგივით იცქირება ირვლავ) ეს ვინ არის, ასე რომ ხარხარებს? დმერთმანი, ეს, მგონი, თვითონ მე ვარ. დაე ასეც იყოს! მხიარულად! მხიარულად! თამაში დასასრულს უახლოვდება! ასე თუ ისე? მაგრამ... (პაუზა) თუ ენილია მას მოელაპარაკა? თუ ეს ჩვეულებრივი ფარსია? თუ ჩემი ქალიშვილი ღირსიც კი არაა იმისა, რაც მისთვის მინდა გავაკეთო? (პაუზა) მისთვის მინდა გავაკეთო? რა უნდა გავაკეთო მისთვის? მყოფნის კი სიამავე ეს ჩემს თავს ეუთხრა? მე განვიზრახე ისეთი საქმე, რომელზე საშინელს ვერც კი განიზრახავ... საზარელია! შორს! შორს! მე მას აღარ დაეუცდი, არა! (ზეცას) ვინც გადაჩება იგი, უმანკო, ამ უფსკრულში, დაე წანვე ამოიყვანოს იქიდან. რად სჭირდება მას ჩემი ხელი? შორს! (წასვლას დააბრებს, მაგრამ დაინახავს მისკან მომავალ ემილიას.) ძალზე გვიანაა. მას სჭირდება ჩემი ხელი. მას სჭირდება იგი.

გამოსვლა მამაჟივ

ე მ ი ლ ი ა. ო ლ ო ა რ დ ო.

ე მ ი ლ ი ა. როგორ? თქვენ აქ იმყოფებით, მამაჩემო?... მხოლოდ თქვენ? დედაჩემი? აქ არ არის? გრაჟი? არც ისაა აქ? და თქვენც ასე ალუღვებულნი ხართ, მამაჩემო?

ო ლ ო ა რ დ ო. შენ კი ასე დამშვიდებული ხარ, ჩემო ქალიშვილო?

ე მ ი ლ ი ა. რატომაც არა, მამაჩემო? ან არაფერია დაკარგული, ან ყველაფერი შეგვიძლია დამშვიდებული ვიყოთ, თუ დამშვიდებულნი უნდა ვიყოთ, განა ეს სულ ერთი არ არის?

ო ლ ო ა რ დ ო. მაგრამ შენ როგორ ფიქრობ, შეგვიძლია თუ უნდა ვიყოთ?

ე მ ი ლ ი ა. მე ვფიქრობ, რომ ყველაფერი დაკარგულია და ჩვენ უნდა დავმშვიდდეთ, მამაჩემო.

ო ლ ო ა რ დ ო. მამ შენ დამშვიდებული იქნებოდი იმიტომ, რომ დამშვიდებული უნდა იყო? ვინა ხარ შენ? ქალწული? და ჩემი ასული? მამ მამაკაცი და მამა სირცხვილით უნდა გაწითლდეს შენს წინაშე? მაგრამ გამაგებინე: რას გულისხმობს ყველაფრის დაკარგვაში? იმას, რომ გრაფი მოკლეს?

ე მ ი ლ ი ა. მერედა, რატომ მოკლეს? რატომ? მამ მართალია მთელი ეს საშინელი ამბავი, რომელიც დედაჩემის ცრემლიან და დამთხვეულ თვალებში ამოვიკითხე?... სად არის დედაჩემი? სად წავიდა იგი?

ო ლ ო ა რ დ ო. გაგვასწორო... თუკი ჩვენ მას უკან გავყვებით...

ე მ ი ლ ი ა. რაც მალე იქნება, მით უკეთესია, თუკი გრაფი მოკლეს, თუკი ის ამის გამო მოკლეს... რადღა ვაყოვნებთ აქ? გავიქცეთ, მამაჩემო!

ო ლ ო ა რ დ ო. გავიქცეთ? რისთვისაა მერე ეს საჭირო? შენ ახლა იმყოფები და დარჩები შენივე გამტაცებლის ხელში.

ე მ ი ლ ი ა. დავრჩები მის ხელში?

ო ლ ო ა რ დ ო. მარტო, უდელოდა და უმამოდ.

ე მ ი ლ ი ა. მარტო? მის ხელში? არასოდეს, მამაჩემო! მაშინ თქვენ მამაჩემი არა ყოფილხართ... მე, მარტო, მის ხელში... კეთილი, ერთი დამტოვეთ... დამტოვეთ ერთი... მინდა ვნახო, ვინ დამაკავებს. ვის შეუძლია მაძულოს, ვინ არის ის ადამიანი, რომელსაც შეუძლია სხვა ადამიანი აძულოს?

ო ლ ო ა რ დ ო. ნე მგონია, შენ დამშვიდებული ხარ, ჩემო ბავშვო.

ე მ ი ლ ი ა. დახ, დამშვიდებული ვარ. მაგრამ რას უწოდებთ თქვენ დამშვიდებას? გულ-ხელი დავიკრიფოთ? ის ავიტანოთ, რის ატანაც არ შეიძლება? ის მოვითმინოთ, რის მოთმენაც არა გემართებს?

ო ლ ო ა რ დ ო. ეჰ, თუ შენ ასე ფიქრობ, მოდი გადაგვხვიო, ჩემო შვილო! მე მუდამ ვამბობდი: ბუნებამ მოინდომა ქალი შეექმნა თავის სამაგალითო არსებად, მაგრამ შესცდა, მის შესაქმნელად ნაზი თიხა რომ აირჩა. თორემ სხვა ყოველივე თქვენ უკეთესი გაქვთ, ვიდრე ჩვენ, მამაკაცებს. ო, თუ კი ესაა შენი სიმშვიდე, იგი მეც დამშვიდებას კვლავ. მოდი, გადაგვხვიო, ჩემო შვილო. ოლონდ მეც დამშვიდებას კვლავ. მოდი, გადაგვხვიო — ო ჯოჯოხეთურად დაფიქრდი: სასამართლო გამოძიების საბაზით — ო ჯოჯოხეთურად.

სიცრუე! — იგი უნს თავს ხელიდან გამოგეტაცებს და წაგიყვანს გრიმალისთან.

ემილია. გამოგეტაცებთ? წამიყვანს?.. ჩემი გატაცება ნებას, ჩემი წაყვანა. ნებას, ნებას! თითქოს ჩვენ საკუთარი ნებისყოფა არ გავკანდეს, მამაჩემო!

ოლოარდო. ისეთმა მძვინვარებამ შემიპყრო, რომ უკვე წავეტანე ამ ხანჯალს (აჰოლეს ხანჯალს), რათა ერთი მათგანის — არა, ორივეს გული გამეგმირა.

ემილია. ღვთის გულისთვის, მაგას ნუ იზამთ, მამაჩემო. ეს სიცოცხლე არის ყველაფერი, რაც ბიწიერ ხალხს მოეპოვება. მე, მე მომეცით ეგ ხანჯალი, მამაჩემო.

ოლოარდო. ეს თმაში გასაბნევი ქინძისთავი როდია, ჩემო გოგონა.

ემილია. მაშ დაე ქინძისთავი ხანჯალად გადაიქცეს. სულ ერთია.

ოლოარდო. რა? აქამდე მივიდა საქმე? არა, არა! გონს მოდი. შენც ხომ მხოლოდ სიცოცხლე გაქვს.

ემილია. და უმანკოებაც.

ოლოარდო. რომელიც ყოველგვარ ძალმომრეობაზე მადლადას.

ემილია. მაგრამ არ არის ყოველგვარ ცთუნებაზე ძლიერი. ძალმომრეობა! ძალმომრეობა! ვინ არ შეეწინააღმდეგება ძალმომრეობას? ის, რასაც ძალმომრეობა ჰქვია, არაფერია. ცთუნებაა შეუშარბიტი ძალმომრეობა. ჩემს ძარღვებშიაც ისევე ახალგაზრდული, თბილი სისხლი ჩქეფს, მამაჩემო, როგორც სხვისაში, და ჩემი გრძნობებიც ადამიანური გრძნობებია. მე არაფერზე არ ვაგებ პასუხს. მე არ შემიძლია ჩემს თავს ვებრძოლო. მე ვიცნობ გრიმალის სახლს. ეს არის მხიარულებისა და განცხრომის სახლი. მე იქ მხოლოდ ერთი საათი გავატარე დღეაჩემთან ერთად და ჩემს სულში ისეთი ქარიშხალი ამოუარდა, რომ რელიგიის მთელმა სიმკაცრემ ძლივს შესძლო მისი დაწყნარება რამდენიმე კვირის განმავლობაში. რელიგიისა! თანაც როგორი რელიგიისა! ამ უბედურების თავიდან ასაცილებლად ათასობით ადამიანი გადაეარდნო მორევეში და ახლა წმინდანადაა აღიარებული!.. მომეცით, მომეცით ეგ ხანჯალი, მამაჩემო!

ოლოარდო. რომ იცოდეთ, ეს რა ხანჯალია!..

ემილია. თუნდაც არ ვიცოდეთ! უცნობი მეგობარიც მეგობარია... მომეცით იგი, მამაჩემო, მომეცით.

ოლოარდო. და თუ მოგეცით ეს ხანჯალი... აჰა, დაიჭიო (აჰლეს ხანჯალს.)

ემილია. მაშ ასე! (სურს დაიკრას, მაგრამ მამა ხანჯალს ხელიდან გამოჰკლავს).

ოლოარდო. შეხე, როგორ ჩქარობს!.. არა, ეს შენი ხელათვის არ არის განკუთვნილი.

ემილია. ეგ მართალია. მე ქინძისთავით მმართვეს. (ეჭვს თმაში გაბნეულ ქინძისთავს და ხელით ვარდს შეეხება.) შენ კიდევ აქა ხარ? შორს ჩემგან! შენ ადგილი აღარა გაქვს ისეთი ქალის თმებში, როგორადაც უნდა გადავიქცე მამაჩენის ნება-სურვილით.

ოლოარდო. ოჰ, ჩემო შვილო!

ემილია. ოჰ, მამაჩემო, თუკი მიმიხვდით განზრახვას... მაგრამ არა. ეს თქვენ არა გსურთ. მაშ რატომ აყოვნებთ?.. (მწუხარულ ლაპარაკობს და თან ვარდს ფურცლებს აცლის.) ოდესღაც მამაცმა მამამ თურმე თავის ქალიშვილს ხანჯლით გაუგმირა გული, რათა ეხსნა შერცხვენიდან... და მეორედ მიანიჭა სიცოცხლე. მაგრამ ასეთი გმირული საქმეები მხოლოდ წინათ ხდებოდა. ასეთი გამეზი ახლა აღარ არიან.

ოლოარდო. კიდევ არიან, ჩემო შვილო, კიდევ არიან! (ჩაცემს მკერდში ხანჯალს.) ღმერთო ჩემო, ეს რა კქენი! (ეზილია ეშვება და ოლოარდო მკლავებს შემოხვევს).

ემილია. მანამ მოსწყვიტებს ვარდი, ვიდრე ქარიშხალი ფურცლებს გააცლიდა... ნება მომეცით, ვემთხვიო ამ მშობლიურ ხელს.

გამოსვლა მირამ

პ. მ. ნ. გ. მ. ა. რ. ე. ლ. ი. გ. ი. ე. ნ. ი.

ბრინცი (შემოსვლისას). ეს რას ნიშნავს? ემილია ცუდად შეიქნა?

ოლოარდო. ძალიან კარგადაა, ძალიან კარგად!

ბრინცი (ახლს მისვლისას). ამას რას ვხედავ?.. საშინელება!

მარინელი. ვაიმე!

ბრინცი. ეს რა გიქნიათ, სასტიკო მამავე!

ოლოარდო. ვარდი მოწყვიტეთ, ვიდრე ქარიშხალი ფურცლებს გააცლიდა. ხომ ასეა, ჩემო ქალიშვილო.

ემილია. თქვენ არა, მამაჩემო... მე თვითონ... მე თვითონ... ოლოარდო. შენ არა, ჩემო შვილო, შენ არა. ნუ მიღიხარ ამ ქვეყნიდან სიცრუის მთქმელი. შენ არა, ჩემო შვილო, შენ არა! შენმა მამამ, შენმა უბედურმა მამამ!

ემილია. ოჰ!.. მამაჩემო!.. (კვდება, ოდოარდო ფრთხილად ასვენებს
იატაკზე.)

ოდოარდო. განისვენე!.. ახლა რაღას იტყვით, პრინცი?
კიდევ მოგწონთ იგი? კვლავ აღვიძებს იგი თქვენს ავხორცობას, როცა
ეს სისხლი მარტოოდენ შურისძიებას ღაღადებს? (პაუზის შემდეგ)
მაგრამ თქვენ ელით, თუ რითი დამთავრდება ეს ყოველივე? ალბათ
გგონიათ, რომ ამ ფოლადს შევაბრუნებ საკუთარი მკერდისაკენ,
რათა დავასრულო ჩემი მოქმედება, როგორც უხამსი ტრაგედია?
თქვენ სცდებით, აი! (გადაისვრის ხანჯალს პრინცის ფერხთით.) აქ გდია
სისხლიანი მოწმე ჩემი დანაშაულისა! ჩემი ფეხით წავალ საპყრობი-
ლეში. მე მივდივარ და გელოდებით თქვენ, როგორც მსაჯულს.
შემდეგ კი იქ... დაგიცდით ყველა ჩვენგანის მსაჯულის წინაშე!

პრინცი (რამდენიმე ხნის ღუმილის შემდეგ, რომლის დროსაც თავზარ-
დაცემული და სასოწარკვეთილი დასცქერის ცხედარს, მიმართავს მარინელის).
აბა! აიღე! აიღე! რაო? ჰყოყმანობ? უბედურო! (ხელიდან გამოატაცებს
ხანჯალს.) არა, შენი სიცოცხლე ამ სისხლს არ უნდა შეერიოს... გასწი,
ჩემმა თვალმა არ გიხილოს აღარასოდეს!.. გასწი-მეთქი, გეუბნები!
ოჰ, ღმერთო! ღმერთო! ნუთუ ადამიანთა საუბედუროდ ის არა კმარა,
რომ ხელისუფალნიც ჩვეულებრივი ადამიანები არიან? ნუთუ კიდევ
ისიცაა საჭირო, რომ მათ მეგობრებად ეშმაკები ევლინებოდნენ?